

การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดจันทบุรี

THE EDUCATIONAL MOTIVATION OF THE MORALISTIC TEACHER
MONKS MOTIVATION IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS
CHANTHABURI PROVINCE.

พระมหานพพร อภาธโร (ชนะเลิศ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดจันทบุรี

พระมหานพพร อภาธโร (ชนะเลิศ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE EDUCATIONAL MOTIVATION OF THE MORALISTIC
TEACHER MONKS MOTIVATION IN PRIMARY AND SECONDARY
SCHOOLS
CHANTHABURI PROVINCE**

Phramaha Nopporn Arpatharo (Chanapol)

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of

The Requirement for The Degree of

Master of Arts

(Educational Administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี
ผู้วิจัย	:	พระมหานพพร อภาธโร (ชนะเลิศ)
ปริญญา	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	:	ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู้, พธ.บ., M.A., Ph.D.
	:	ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
	:	ผศ.ดร.สิน งามประโคนพธ.บ., M.A., Ph.D.
วันสำเร็จการศึกษา	:	๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน ๘๒ คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent Samples t-test, F-test (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least-Significant Difference (LSD)

ผลการศึกษาพบว่า

๑. โดยภาพรวมทำให้ทราบว่าพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุ มากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และนักธรรมชั้นเอกส่วนใหญ่ไม่มีเปรียญธรรม มีอายุพรรษา ๖ - ๑๐ และไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ส่วนใหญ่สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

๒. ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า

ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความมีอิสระในงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว น้อยที่สุดตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการยอมรับจากสังคม มากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน น้อยที่สุดตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความมุ่งสำเร็จมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านความกล้าเผชิญปัญหา และด้านความกระตือรือร้น น้อยที่สุดตามลำดับ

๓. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ได้แก่ ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยที่เจ้าคณะตำบลมีแรงจูงใจทั้ง ๓ ด้านสูงกว่าทุกกลุ่ม ส่วนปัจจัยทางด้านอื่น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน

Dissertation	:	THE EDUCATIONAL MOTIVATION OF THE MORALISTIC TEACHER MONKS MOTIVATION IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS CHANTHABURI PROVINCE	
Researcher	:	Phramaha Nopporn Arpatharo (Chanapol)	
Degree	:	Master of Arts (Educational Administration) Dissertation Supervisory Committee	
	:	Asst. Prof.Somsak Boonphu	B.A., M.Ed., Ph.D.
	:	Asst. Prof.Sutthipong Srivichai	B.A., M.Ed., Ph.D.
	:	Asst. Prof.Sin Ngamprakhone	B.A., M.A., Ph.D.
Date of Graduation	:	21 March 2012	

ABSTRACT

The study on “The Effects of Opinion Level on Motivation of Moral Teaching Monks in Chantaburi Province” aimed to study level of opinion in comparison to the effects of opinion level on motivation of moral teaching monks in Chantaburi province, using a quantitative research methodology. Data collection was done using the sample of 92 moral teaching monks, questionnaire and statistical analysis for hypothesis testing consisting of Independent Samples T-test, F-test (One-way ANOVA), and Fisher’s Least-Significant Difference (LSD) for paired comparison.

The findings showed the following:

1. Generally, moral teaching monks in Chantaburi province aged more than 40, graduated high school education and highest level of Dharma Scholar without Pali Scholar, 6-10 years in monkhood without clergy position, and mostly working in upper primary level school.

2. Regarding the effects of opinion level on motivation of moral teaching monk in school, it found the following:

The effects of opinion level on intrinsic motivation: the highest level belonged to self-responsibility, practice independence, competency enhancement for moral teaching monks in school, and work-life balance respectively.

The effects of opinion level on extrinsic motivation: the highest level belonged to social acceptance, cultural conservation activity, moral and ethics promotion, social service, and school participation respectively.

The effects of opinion level on achievement motivation: the highest level belonged to strong intention, problem confrontation, and enthusiasm respectively.

3. Regarding comparison analysis of the effects of opinion on intrinsic, extrinsic, and achievement motivation, it found a difference in clergy position with statistical significance level at 0.05; the motivation level of sub-district's head was higher than that of other groups in every aspect. For other factors, motivation level of moral teaching monks was not different.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลผู้มีเมตตาธรรมหลายฝ่ายซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวถึงเพื่อกราบขอบพระคุณ และอนุโมทนาดังต่อไปนี้ ได้แก่ พระเดชพระคุณพระเทพจันทมุนี เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี พระอุปัชฌาย์ พระศรีศาสนวงศ์ เจ้าอาวาสวัดหงส์รัตนาราม รองเจ้าคณะภาค ๑ ที่เมตตาและเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้วิจัยได้ทำงานจนสำเร็จลุล่วง, พระสุธีธรรมมานูวัตร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ขอนอนุโมทนาแด่ พระมหาสมกฤษยาโณ, ผศ.ดร., ดร.สุสิทธิ์ เสวตพงษ์, ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู้, ผศ.ดร.สิน งามประโคน, ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ที่สำคัญในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ให้แง่คิด มุมมองต่าง ๆ อันเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

บุคคลที่ผู้วิจัยมีอาจะเว้นที่จะกล่าวถึง ได้แก่ พระปลัดอนันต์ อานนุโท เจ้าอาวาสวัดแสงธรรมบูราราม พระมหาชาญ จันทาโก และกัลยาณมิตรทุกท่าน ผู้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ และจัดทำรูปเล่มให้สมบูรณ์ถูกต้อง ทั้งยังช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี รวมถึงบุคคลในครอบครัวที่ช่วยเป็นกำลังใจ ให้ผู้วิจัยเกิดความวิริยะพากเพียรในการทำงาน

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา แด่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค และขอให้ผู้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์จงมีพลานามัยสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย บรรลุผลตามควรแก่เหตุและปัจจัยของแต่ละบุคคลด้วยเทอญ

พระมหานพพร อภาธรโร (ชนะผล)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหงส์รัตนาราม

เลขานุการรองเจ้าคณะภาค ๑

๖ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ท
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น	๗
๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	๑๓
๒.๓ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ	๒๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๓๓
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๒
๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย	๕๕

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๑
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๒
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๔
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒
๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในกลุ่มตัวอย่าง ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี	๗๗
๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี	๕๑
๔.๔ การวิเคราะห์ความแตกต่างแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่อระดับความคิดเห็นของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	๑๐๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๕
๕.๑ สรุป	๑๑๕
๕.๒ อภิปรายผล	๑๑๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๐
บรรณานุกรม	๑๐๕
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	๑๒๕
ภาคผนวก ข. รายนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๓๕
ภาคผนวก ค. หนังสือขอแจกแบบสอบถาม	๑๔๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำแนกตามอายุ	๓๒
๔.๒	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษาาระดับสามัญสูงสุด	๓๒
๔.๓	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด	๓๓
๔.๔	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม	๓๔
๔.๕	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุพรรษา	๓๕
๔.๖	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์	๓๕
๔.๗	แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับชั้นในการสอน	๓๖
๔.๘	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนาความสามารถของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๓๗
๔.๙	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความมีอิสระในงาน	๓๘
๔.๑๐	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	๓๙
๔.๑๑	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	๔๐
๔.๑๒	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม	๔๑

ตารางที่	หน้า	
๔.๑๓	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการบำเพ็ญประโยชน์	๘๒
๔.๑๔	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอกของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านเผยแผ่คุณธรรม จริยธรรม	๘๓
๔.๑๕	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน	๘๔
๔.๑๖	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการยอมรับจากสังคม	๘๕
๔.๑๗	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความกระตือรือร้น	๘๖
๔.๑๘	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความกล้าเผชิญปัญหา	๘๗
๔.๑๙	แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความมุ่งสำเร็จ	๘๘
๔.๒๐	แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี	๘๙
๔.๒๑	แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี	๙๐
๔.๒๒	แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี	๙๑

ตารางที่	หน้า
๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ	๕๒
๔.๒๔ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ	๕๓
๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ระดับสามัญสูงสุด	๕๔
๔.๒๖ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด	๕๕
๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด	๕๖
๔.๒๘ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด	๕๗
๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุด	๕๘

ตารางที่	หน้า	
๔.๓๐	แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเบริยธรรมสูงสุด	๕๕
๔.๓๑	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจ ภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช	๑๐๐
๔.๓๒	แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช	๑๐๑
๔.๓๓	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจ ภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์	๑๐๒
๔.๓๔	แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจ ภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์	๑๐๓
๔.๓๕	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อ แรงจูงใจภายใน ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่	๑๐๔
๔.๓๖	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อ แรงจูงใจภายนอก ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่	๑๐๕

ตารางที่	หน้า	
๔.๓๓	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่	๑๐๖
๔.๓๔	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับชั้นในการสอน	๑๐๗
๔.๓๕	แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับชั้นในการสอน	๑๐๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนประชาชนมานาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมาย และแรงศรัทธาในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพระพุทธประสงค์ที่ว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวไปอบรมสั่งสอนประชาชนเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งให้เห็นว่าพระพุทธองค์ทรงต้องการให้พระสงฆ์ทำหน้าที่สังเคราะห์ประชาชนด้านจิตใจด้วยการเทศน์สอน และรับฟังปัญหาสุข – ทุกข์ของประชาชน ในการช่วยแก้ปัญหาการดำรงชีวิตของชาวบ้านอีกประการหนึ่งด้วย

ยิ่งในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัตถุนิยมอย่างรวดเร็วมาก เป็นเหตุให้เกิดระบบการแข่งขันทุกระดับในสังคม ใครมีอำนาจ มีโอกาสทางเศรษฐกิจมากก็ทำได้มาก ใครไม่มีก็พยายามจะมี จนในที่สุดเกิดความเห็นแก่ตัว มีการทุจริตในหลาย ๆ รูปแบบ จนส่งผลให้ปัญหาที่ตามมา คือความทุกข์ ความเครียด การก่ออาชญากรรม การค้ายาเสพติด และปัญหาต่าง ๆ อีกมากมายในสังคม

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบถึงเยาวชน เด็กในโรงเรียน เป็นเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่โดยตรง ในการจัดการศึกษา และมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ระบบการศึกษาต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้น ปลุกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนานักเรียน เยาวชน ให้มีความรู้ และจริยธรรม เริ่มตั้งแต่เยาว์วัย ให้มีความสำคัญ แก่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ครอบครัวที่อบอุ่น และสถานศึกษาที่เอาใจใส่ดูแลเด็กอย่าง ใกล้ชิด ด้วยการปลูกฝังความรู้ที่ทันสมัย และคุณค่าที่ดีของวัฒนธรรมไทย การส่งเสริมบทบาทของ คณะสงฆ์ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนและครอบครัวต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ตลอดจนสนับสนุนให้มีการปฏิบัติธรรม และความสงบร่มเย็นทางจิตใจ ควบคู่กับการเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และทุกแนวทาง จะโน้มน้าวจิตใจเยาวชนให้ ออกจากสิ่งชั่วร้าย หลีกเลียงสื่อลามกอนาจาร การหมกมุ่นทางเพศก่อนวัยอันควร อันตรายและพิษ ภัยจากยาเสพติด ต้องพัฒนาไปตามธรรมชาติของวัยนักเรียน และความพร้อมทางด้านจิตใจ โดยการให้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไม่ฝืน ธรรมชาติ

จากสภาพปัญหา หลักการเหตุผล และนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้กระทรวง วัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU = Memorandum of Understanding) กับ กระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ทั้งในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน – นักศึกษา และครูอาจารย์ทุกระดับ รวมถึงหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาวในสถานศึกษาทุกระดับ ทั่วประเทศ ข้อตกลงได้เสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้พิจารณาตกลงรายละเอียดของโครงการพระสอนศีลธรรมแล้ว เห็นควรสนับสนุน เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้านพุทธศาสนากับพระสงฆ์โดยตรง เพื่อช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างศาสนากับนักเรียน รวมทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีให้กับเด็ก ตั้งแต่วัยเริ่มต้น เพื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ^๑

การดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา ๗ และเมื่อปีงบประมาณ ๒๕๕๑ โครงการครูพระ สอนศีลธรรมได้เปลี่ยนหน่วยงานที่รับผิดชอบ จากกรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มาเป็น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบ และได้ปรับเปลี่ยนโครงการครูพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อีกทั้งผู้วิจัยเองก็มีประสบการณ์เป็น

^๑ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, ๒๕๔๒), หน้า ๕-๘.

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของจังหวัดจันทบุรี พบว่าการทำหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการนั้น มีข้อจำกัดหลายอย่าง^๒

ซึ่งผู้วิจัยเองมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่า เกิดขึ้นเนื่องมาจากปัญหาใด และจะมีแนวทางใดบ้างในการแก้ไขปัญหาล่าช้าให้หมดไปได้อย่างไร จากเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสม และส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในคราวต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษาทางโลก ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งทางคณะสงฆ์

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีทางด้านแรงจูงใจ รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ

๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แนวคิดในการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

แรงจูงใจภายในของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประกอบด้วย การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ความมีอิสระในงาน และการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

^๒ สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑-๒.

แรงจูงใจภายนอกของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในโรงเรียน การยอมรับจากสังคม การจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ และการเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประกอบด้วย ความกระตือรือร้น ความกล้าเผชิญปัญหา และการมุ่งความสำเร็จ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมจำนวนพระสอนศีลธรรมทั้งสิ้น ๑๒๐ รูป ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนที่มีพระสอนศีลธรรม ในจังหวัดจันทบุรีทั้งที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีจำนวน ๘๕ โรงเรียน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ระดับสามัญสูงสุด วุฒิการศึกษาทางธรรม อายุพรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์และสอนในระดับชั้นใด เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีอะไรบ้าง

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน หมายถึง พระสงฆ์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

๑.๕.๒ แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความปรารถนา ความรู้สึกรักพอใจ ผลที่ได้รับตอบสนองจากการปฏิบัติงาน โดยจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพของพระสงฆ์ที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่

๑. การพัฒนาความสามารถของครูพระสอนศีลธรรม
๒. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีการติดตามความสำเร็จของงาน
๓. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว
๔. ความมีอิสระใน

๑.๕.๓ แรงจูงใจภายนอก หมายถึง พฤติกรรมของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ได้ปฏิบัติงานสอน ที่จะใช้ความรู้ความสามารถในการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยมีปัจจัยจากภายนอกมาเป็นตัวกระตุ้นการทำงาน โดยมีปัจจัยส่งเสริมในงานที่ปฏิบัติ ๕ ด้าน ได้แก่

๑. การจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม
๒. การยอมรับจากสังคม
๓. การมีส่วนร่วมในโรงเรียน
๔. การบำเพ็ญประโยชน์
๕. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

๑.๕.๔ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ที่ใช้พลังความสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยไม่ย่อท้อ มีมาตรฐานในการทำงาน มีความตั้งใจจริงในการทำงาน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดลักษณะความเป็นพระสอนศีลธรรมที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความกระตือรือร้น
๒. ความกล้าเผชิญปัญหา
๓. มุ่งความสำเร็จ

๑.๖ สมมติฐานงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตั้งสมมติฐานในงานวิจัยดังนี้

๑.๖.๑ พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน

๑.๖.๒ พระสอนศีลธรรมกลุ่มวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุดที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๖.๓ พระสอนศีลธรรมกลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด ที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๖.๔ พระสอนศีลธรรมกลุ่มวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุดที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๖.๕ พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุพรรษาที่บวชที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๖.๖ พระสอนศีลธรรมกลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๖.๗ พระสอนศีลธรรมกลุ่มระดับชั้นในการสอนที่แตกต่างกัน มีแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นต่อแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงงใจภายใน แรงงใจภายนอก และแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี เมื่อจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุด อายุพรรษาที่บวชตำแหน่งทางคณะสงฆ์ระดับชั้นในการสอนแตกต่างกันหรือไม่

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี และศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางของพระสอนศีลธรรมทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักธรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกับงานวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

๒.๓ หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

๒.๑.๑ ความหมายของความคิดเห็น

กฤษณี มหาวิรุพห์ กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ประสบการณ์ในการทำงานสภาพแวดล้อม เป็นต้น และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นนี้ อาจจะได้รับยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นๆ ก็ได้^๑

^๑ กฤษณี มหาวิรุพห์, ทักษะในการดำเนินงานเบื้องต้นของประชาชนกรรมการหมู่บ้านตามโครงการการรณรงค์คุณภาพชีวิต และความจำเป็นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยนาท, วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๗.

สุชา จันท์เอม^๒ กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลแต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเท่าทัศนคติ คนเราจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันและความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์^๓ กล่าวว่า ความคิดเห็น (opinion) เป็นการแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับทัศนคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคล ความคิดเห็นไม่เหมือนทัศนคติตรงที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความรู้สึกอารมณ์หรือแม้กระทั่งการแสดงพฤติกรรมที่จะสนองหรือไม่สนองตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเพียงคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา และถ้าไม่มีคนเห็นด้วยก็อาจเปลี่ยนเป็นคำพูดดังกล่าวได้ ดังนั้นบุคคลที่มีทัศนคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่งแต่ถ้าไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีบุคคลใดทราบเลยว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด

กฤตยา อาชวนิจกุล^๔ ได้พูดถึงทัศนคติ (attitude) และความคิดเห็น (opinion) ว่า "ทัศนคติคือลักษณะของบุคคลที่มี ต่อการปฏิบัติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดส่วนความคิดเห็นคือทัศนคติที่มีอยู่ภายในจิตใจของตน เมื่อเกิดความรู้สึกหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้วก็จะกระทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตน

สาวิตรี ศรีสุข กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง จากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมต่างๆ หรือการตอบสนองสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความโน้มเอียง^๕

Webster ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นคือความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความไม่แน่นอน หรือความรู้ที่แท้จริง แต่อยู่ที่จิตใจ ความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลว่าน่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้^๖

^๒ สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา, ๒๕๒๔), หน้า ๘.

^๓ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศรีเดชการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๔.

^๔ กฤตยา อาชวนิจกุล, การวัดทัศนคติทางประชากรและการวางแผนครอบครัว, เอกสารประกอบการบรรยายในเรื่องการศึกษาวิจัยทางประชากรและการวางแผนครอบครัว, (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๒๐), หน้า ๑.

^๕ สาวิตรี ศรีสุข, “การสร้างสื่อเพื่อการศึกษาพัฒนาการ : คู่มือการศึกษาธรรมชาติในป่าดิบเขา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๓๗, หน้า ๒๗.

^๖ นริศ รัตโน, ความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด, ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

Engle และ Snellgrove ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูดเป็นการสรุปหรือลงความเห็นตามพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่^๓

ประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวว่า ความคิดเห็นถือว่าการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง การแสดงความคิดเห็นมักมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยา^๔ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ภายนอก การแสดงออกดังกล่าว เป็นการแสดงออกของความเชื่อ ว่า อะไรถูก อะไรผิด ชอบหรือไม่ชอบ

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นผลมาจากความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง และแนวโน้มการแสดงออกต่อสิ่งเร้า ต่อการกระทำของบุคคลต่อบุคคลรวมไปถึงสภาพแวดล้อมของบุคคล ความคิดเห็น ความรู้สึก อารมณ์ ซึ่งอาจจะตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้

สำหรับพจนานุกรมจิตวิทยาและจิตวิทยาวิเคราะห์ (Harance และ AVA)^๕ ได้อธิบายความหมายของความคิดเห็นไว้ ๓ ประการคือ

๑. ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่คนยึดถือโดยปราศจากพิจารณาด้วยอารมณ์หรือความต้องการและสามารถกลับมาทบทวนใหม่ ถ้าหากว่ามีหลักฐานที่ยืนยันและน่าเชื่อถือความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยท่าทางตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้น มีความเป็นตัวเอตน้อยที่สุด เข้าใจว่าความคิดเห็น ได้แยกตัวออกจากทัศนคติ ความคิดเห็นส่วนมาก เป็นการแสดงออกของความ ต้องการ ในส่วนบุคคลมากกว่า ที่จะเป็ความเชื่อถือของคนทั่วไป แต่ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลของสิ่งเร้าหรือด้วยตนเอง ความคิดเห็นก็เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวที่จะนำไปสู่ความรู้ และสามารถเกี่ยวกับความจริงที่ปรากฏอีกใน ความคิดเห็นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงขณะหนึ่ง

^๓ นริศ รัตโน, ความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด, ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

^๔ ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ การวัดความเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : ไทย วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๓.

^๕ Harace, B. English and AVC. C. English. A comprehensive dictionary of Psychological and Psychoanalytical Term. New York: Princeton. (๑๙๖๗) : ๓๕๘-๓๕๙).

๒. ความคิดเห็น มีความหมายในตัวเอง เป็นคำพูดทั่วไปที่อาจจะคำนิ่งถึงหรือไม่ก็ได้

๓. ความคิดเห็นมีความหมายเหมือนกับทัศนคติ ความคิดเห็นมักใช้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและมักใช้แทนกันโดยทั่วไป ความคิดเห็นมักใช้กับงานที่ต้องใช้สมอง ทัศนคติใช้เกี่ยวกับการประเมินค่า^{๑๑}

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความคิดเห็นว่าความคิดเห็นเป็นความรู้สึกความเชื่อเฉพาะบุคคลที่แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียนหรืออาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น โดยความคิดเห็นนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าหากมีหลักฐานและข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

๒.๑.๒ ประเภทของความคิดเห็น

Remmer^{๑๑} กล่าวว่า ความคิดเห็นมี ๒ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้

๑.๑ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา

๑.๒ ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก

๒. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ ที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดีไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

สรุปประเภทของความคิดเห็นตามที่กล่าวข้างต้นออกเป็น ๒ ประเภท คือ ความคิดเห็นที่สามารถบอกทิศทางได้ว่าสิ่งไหนชอบหรือรักมากที่สุด สิ่งไหนเกลียดมากที่สุดกับความคิดเห็นที่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและฐานประสบการณ์เดิม

^{๑๑} สัตตาวัลย์ บุญพานิช, ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน โครงการยกระดับพื้นฐานสำหรับกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นภาคกลาง, **ปริญญานิพนธ์**, กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๐, หน้า ๑๐.

^{๑๑} Remmer, H.H. **Introduction to Opinion and Attitude**. (New-York : Harper and Brothers Publisher. ๑๙๕๔), p ๑๑๑.

๒.๑.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

การเกิดความคิดเห็นของบุคคลจะได้รับอิทธิพลตั้งแต่เด็กจากบุคคลในครอบครัวคือ จากแม่ พ่อ พี่น้อง และญาติ สิ่งแวดล้อมรอบข้าง ประสบการณ์ส่วนตัวรวมไปถึงสื่อ^{๑๒}

การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น^{๑๓} นอกจากนี้ ออกแคมป์ (Oskamp)^{๑๔} ยังกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความคิดเห็น ว่ามาจากปัจจัยหลายประการดังนี้

๑. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คืออวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

๒. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคลคือบุคคลได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองการกระทำ ด้วยตนเองหรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความใส่ใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

๓. อิทธิพลของผู้ปกครองคือเมื่อบุคคลเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

๔. ทักษะคิดและความคิดเห็นของกลุ่มคือเมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มและสังคมดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มคือเมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มและสังคมดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนกลุ่มอ้างอิงหรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

๕. สื่อมวลชนคือสื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้นดังนั้นสื่อเหล่านี้จึงได้แก่โทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์นิตยสารซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นบุคคล

การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการ

^{๑๒} ชีระพร อูวรรณ โณ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า ๕๑-๕๔.

^{๑๓} ถวิล ธาราโกชน์, จิตวิทยาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๖๕-๖๗.

^{๑๔} Oskamp, S. *Attitude and Opinion*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.(๑๕๗๗): ๑๑๕-๑๓๓)

เปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของคนในองค์กร (Feldman)^{๑๕}

๒.๑.๒ การวัดระดับความคิดเห็น

ชาติชาย โทสิทิตติ^{๑๖} กล่าวว่า ความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไป ต้องมีสิ่งประกอบ ๓ อย่างคือ

๑) บุคคลที่จะถูกวัด

๒) สิ่งเร้า

๓) มีการตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยผู้ที่ตอบคำถามหรือเลือกแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงานรวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Feidman^{๑๗} กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลกลุ่มคนที่มี ต่อสิ่งหนึ่งแต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูดการเขียนเป็นต้น Best^{๑๘} กล่าวว่าในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัย ได้แก่ การสอบถาม ซักถาม บันทึกลง และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง Best ได้เสนอแนะว่า "วิธีง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไรและจะได้สามารถทำตามข้อคิดเห็นนั้นได้หรือในการวางแผนนโยบายใดๆก็ตามความคิดเห็นที่วัดออกมาได้ จะทำให้ผู้บริหารเห็นควรหรือในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป"

^{๑๕} Feidman, M.P. **Psychology in the industrial environment.** (London: Butter worth and co., Ltd. ๑๙๗๑), P ๕๓.

^{๑๖} ชาติชาย โทสิทิตติ. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการจัดตั้งสถานกาสโนขึ้นในเขตทุ่งกุลาร้องไห้. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๕, หน้า ๑๕.

^{๑๗} Feidman, M.P. **Psychology in the industrial environment.** (London: Butter worth and co., Ltd. ๑๙๗๑), P ๕๓.

^{๑๘} Best, J.W. **Research in education.** ๓rd ed. Englewood cliffs. (New Jersey: Prentice Hall, Ltd. ๑๙๗๗), P ๑๗.

สรุปความว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาระดับความรู้สึก ความคิด ของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งอันเป็นสิ่งเร้า และสามารถแสดงความเชื่อ ความรู้สึกและสามารถวัดได้

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

๒.๒.๑ ความหมายของแรงจูงใจ

การศึกษาถึงรากศัพท์เดิม motivation หรือ motive มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “emovere” ซึ่งหมายถึง motion แปลว่า การเคลื่อนไหวที่มีแรงดัน ทำให้คนหรือ สัตว์ หรือสิ่งของอยู่นิ่งไม่ได้^{๑๙} คำว่า แรงจูงใจ (Motivation) นักจิตวิทยาหลายคนได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป เพราะว่าแรงจูงใจเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ชับซ้อน และละเอียดอ่อน แต่ละคนจึงมีมุมมองแตกต่างกันออกไป อาทิ เช่น

ฐนิตา ปัตตานี ได้ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า แล้วทำให้เกิดพลังที่จะแสดงออกมาทางพฤติกรรม เพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์ของตนเองหรือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นพลัง และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล แรงจูงใจอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายใน หรือภายนอกเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองพร้อมกันก็ได้^{๒๐}

แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา เมื่อบุคคลหิวจะแสวงหาอาหารหรืออื่นๆ บุคคลจะต้องแสวง ปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการ บุคคลแสวงหาอาหารก็เพราะความหิวเป็นตัวกระตุ้น แรงจูงใจถือว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งอาจจะเกิดจากทางสรีระ หรือ ทางสังคม^{๒๑}

^{๑๙} อารยา คูหา, **แรงจูงใจและอารมณ์**, (ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๕), หน้า ๕.

^{๒๐} ฐนิตา ปัตตานี, “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๖.

^{๒๑} เรียงชัย หมั่นชนะ, **จิตวิทยาพื้นฐาน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจรัสสินทวงศ์ การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔ - ๔๖.

Webster's New World Dictionary ให้ความหมายว่า Motivation : to perform with a motive; to impel ; to induce (แรงจูงใจ : การปฏิบัติด้วยแรงขับ, กระตุ้น, ชักนำ)^{๒๒}

Westen ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึง แรงขับที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมที่นำพาบุคคลไปสู่เป้าหมายบางอย่าง และหลีกเลี่ยงจากบางอย่าง^{๒๓}

แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา เมื่อบุคคลหิวจะแสวงหาอาหารหรืออื่นๆ บุคคลจะต้องแสวง ปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการ บุคคลแสวงหาอาหารก็เพราะความหิวเป็นตัวกระตุ้น แรงจูงใจถือว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งอาจจะเกิดจากทางสรีระ หรือ ทางสังคม^{๒๔}

อนิวัช แก้วจางง ได้ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงขับ หรือแรงผลักดันเพื่อกระตุ้น หรือชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงาน ทั้งในหน้าที่และความรับผิดชอบหรือไม่ใช่หน้าที่ และความรับผิดชอบให้เป็นผลสำเร็จ^{๒๕}

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคำที่ใช้ใกล้เคียงกับ “แรงจูงใจ” ทั้งที่แท้จริงแล้วคำเหล่านี้ต่างมีความหมาย ที่เป็นอิสระและมีความหมายไม่เหมือนกัน ได้แก่

(๑) ความต้องการ (Need) หมายถึงความต้องการต่างๆ ที่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อดำรงชีวิตและเป็นตัวผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมเพื่อลดความต้องการนั้นๆ เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการเสื้อผ้า ยารักษาโรค ความต้องการการหายใจ การขับถ่าย การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เป็นต้น

(๒) แรงขับ (Drives) คือ แรงขับหรือ แรงผลักดันที่บงการโน้มน้าวให้เอ็กต์บุคคลพร้อมแสดง พฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมาย หรือให้บรรลุความต้องการนั้นๆ เช่น แรงขับทางเพศ แรงขับความหิวกระหาย แรงขับทางสังคม เป็นต้น

^{๒๒} Webster's New World Dictionary of the American Language, (Cleveland and new York: The World Publishing Company, ๑๙๕๑), p. ๖๒๔.

^{๒๓} Westen, Drew. Psychology: Brain, Behavior & Culture. Third Edition, John Wiley & Sons, ๒๐๐๒.

^{๒๔} เรียงชัย หมั่นชนะ, จิตวิทยาพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจรัสสินทวงศ์ การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔ - ๔๖.

^{๒๕} อนิวัช แก้วจางง, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐๖.

(๓) แรงจูงใจ (Motive) คือ ความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าประสงค์ หรือ ความรู้สึกที่จะกระตุ้น หรือเร้าการกระทำ เป็นพลังภายในที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม

(๔) ปฏิกริยาสะท้อน (Reflexes) เป็นกระบวนการที่เกิดภายในร่างกายอย่างทันทีทันใด ขับพลันโดยอัตโนมัติอยู่นอกเหนือการควบคุมของระบบประสาท เป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้แต่ได้จากกำเนิด เช่น การมีน้ำลายไหลขณะมีอาหารวางตรงหน้าของสุนัขมันตาขาย เมื่อเกิดความกลัว เป็นต้น

(๕) สัญชาตญาณ (Instincts) มาจากภาษาลาติน “Intinctus” แปลว่า แรงกระตุ้นของสัตว์ หมายถึง แรงกระตุ้นตามธรรมชาติ หรือ แรงกระตุ้นที่มีมาตั้งแต่เกิด หรือโดยสันดาน หรือ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นแบบของพฤติกรรมที่ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การสะสมอาหารของมด การให้นมของแมว การป้องอาหารของแมงก

(๖) การฝังใจ (Imprinting) พฤติกรรมการฝังใจ เป็นทั้งพฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิดตามสัญชาตญาณ และเป็นพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ พฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นในระยะแรกของชีวิตผ่านทางประสบการณ์ต่างๆ จนกลายเป็นโปรแกรมแห่งชีวิต เป็นพิมพ์แห่งชีวิตหรือเป็นความฝังใจ เช่น งานศึกษาลูกห่านของ ลอเรนซ์ (Konrad Lorenz, ๑๙๓๓)

(๗) สิ่งล่อใจ (Incentive) คือ ตัวกระตุ้นจากภายนอก เป็นสิ่งที่กระตุ้นหรือเป็นแรงเสริม เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายตามประสงค์ สิ่งล่อใจมักมาทีหลังความต้องการ เป็นได้ทั้งในรูปวัตถุ สิ่งของ คำพูด รางวัล สัญลักษณ์ เกียรติยศ การยกย่องชมเชย ความสำเร็จ เป็นต้น

(๘) เป้าหมาย (Goals) คือ จุดสุดท้ายที่แรงขับมุ่งสู่ถึงเป้าหมายปลายทาง ที่อาจเป็นได้ทั้งเป้าหมายระยะไกลและเป้าหมายระยะใกล้ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกัน^{๒๖}

จากที่มีผู้ให้ความหมายแรงจูงใจไว้หลายท่านนั้น สรุปเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า แรงจูงใจ คือ สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกเพื่อบรรลุให้ถึงจุดมุ่งหมายตัวบุคคลนั้น ๆ เองได้หวังไว้

^{๒๖} อารยภาควิชา, แรงจูงใจและอารมณ์, หน้า ๒-๓.

๒.๒.๒ ประเภทของแรงจูงใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ ได้แบ่งการจูงใจออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้^{๒๗}

๑. **แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)** หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง การจูงใจประเภทนี้ ได้แก่ ความต้องการ (Need), ทักษะคติ (Attitude) และความสนใจพิเศษ (Special Interest)

ความหมายของแรงจูงใจภายใน

Haywood and Burke (๑๙๗๗) อ้างใน อรพินทร์ ชุชม และคณะ, ๒๕๔๒) นิยามแรงจูงใจภายในในรูปทฤษฎีทางการรู้การคิดในลักษณะที่ว่าเป็นพฤติกรรมเพื่อการแสวงหาตนเองและยึดรางวัลภายในตนเองเป็นหลัก ทฤษฎีแรงจูงใจของการรู้การคิดนั้นมีความสัมพันธ์ที่แลกเปลี่ยนกันระหว่างตัวแปรความสามารถและแรงจูงใจภายใน^{๒๘}

Deci and Ryan (๑๙๘๕) อ้างใน นิตยา แก้วสอน, ๒๕๔๘) ได้นิยามแรงจูงใจภายในว่าเป็นความต้องการภายในที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคล ที่จะแสดงความสามารถแห่งตนและกำหนดด้วยตนเอง หรือมีอิสระในตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่ตนสนใจ ซึ่งแรงจูงใจภายในเป็นพลังกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตที่หลากหลาย โดยมีรางวัลเบื้องต้น คือ ความรู้สึกมีความสามารถหรือมีประสิทธิภาพและการมีอิสระ เป็นตัวของตัวเอง^{๒๙}

Haywood and Switzky (๑๙๘๖) อ้างใน อรพินทร์ ชุชม และคณะ, ๒๕๔๒) ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจภายในว่า หมายถึงพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้นไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริมใด ๆ โดยคุณลักษณะของงานเป็นตัวกระตุ้นทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ^{๓๐}

^{๒๗} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **พฤติกรรมองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐๗ – ๑๐๘.

^{๒๘} อรพินทร์ ชุชม, อัจฉรา สุขารมณ และวิลาศลักษณ์ ชวีวัลลี. การพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายใน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๒.

^{๒๙} นิตยา แก้วสอน. แรงจูงใจภายในและพฤติกรรมควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ ๒. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

อรพินทร์ บูชม และคณะ (๒๕๔๒) ให้ความหมายของแรงจูงใจภายในว่าหมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาของตนเอง โดยมีปัจจัยที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในงานเป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก หรือกฎเกณฑ์ภายนอกเป็นข้อบังคับจากความหมายของแรงจูงใจภายในที่นำเสนอไว้ข้างต้น

สรุปความหมายของแรงจูงใจภายในได้ว่า หมายถึงการที่บุคคลมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงคุณภาพของผลลัพธ์ของงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกรู้สึกที่เกิดจากความต้องการภายในตัวบุคคลเอง โดยอาศัยปัจจัยที่ซ่อนเร้นในตัวตน ไม่ได้มุ่งหวังรางวัลใด ๆ จากภายนอก

๒. การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอก ให้มองเห็นจุดมุ่งหมายปลายทาง จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม แรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่ เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล, ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า, บุคลิกภาพ และเครื่องล่อใจอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจทั้ง ๒ ประเภท คือแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก จะเห็นว่าแรงจูงใจภายในจะมีศักยภาพในการกระตุ้นความสามารถในระยะยาวมากกว่าแรงจูงใจภายนอก การใช้แรงจูงใจภายนอกได้อย่างเหมาะสมจะเป็นตัวเสริมหรือสนับสนุนให้กับแรงจูงใจภายในได้

แรงจูงใจภายนอก

- ลักษณะของสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบข้าง
- การเสริมแรง
- รางวัล
- ผลการกระทำ
- คำชม
- สิ่งล่อใจ
- ความคาดหวังจากผู้อื่น
- เหตุผลจากผู้อื่น
- มาตรฐานและจุดมุ่งหมายของสังคม

แรงจูงใจภายใน

- ลักษณะบุคลิกภาพ
- ประสบการณ์เดิม
- ความชอบ ความต้องการ
- เป้าหมาย
- ระดับความวิตกกังวล
- ความคิดและความชื่นชมในตนเอง
- การรู้จักตนเอง
- ความคาดหวัง
- ความสนใจ และกรให้กำลังใจตนเอง

ที่มา ชาดิชาย พิทักษ์ธนาคม, จิตวิทยาการเรียนการสอน, หน้า ๗๑-๗๔.^{๓๐}

ทฤษฎีการจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland

ในตอนปลายปี ค.ศ.๑๙๕๐ นักจิตวิทยาชื่อ David I. McClelland และคณะ ได้ทำการทดสอบเพื่อหาทางวัดความต้องการด้านต่างๆ ของคน โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Thematic Apperception Test หรือที่เรียกชื่อย่อว่า TAT วิธีการทดสอบใช้วิธีให้คนดูภาพถ่ายแล้วเขียนทัศนคติว่า เขามองเห็นอะไรและมีความเห็นอย่างไรต่อภาพถ่ายนั้น เครื่อง TAT ของ McClelland บางทีเรียกว่า Perjective Test

McClelland ได้แบ่งผลของการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการทดสอบออกเป็น ๓ เรื่อง แต่ละเรื่องจะมีลักษณะตรงกันเกี่ยวกับความต้องการของคน ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล เขาสรุปว่าคนเรามีความต้องการอยู่ ๓ ประการ^{๓๑} คือ

^{๓๐} ชาดิชาย พิทักษ์ธนาคม, จิตวิทยาการเรียนการสอน, ภาควิชาปรัชญาธรรมและจริยศึกษา, คณะครู ศาสตรมหาวิทาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔, หน้า ๗๑-๗๔.

๑. ความต้องการความสำเร็จ (Needs for Achievement : nAch) เป็นความต้องการที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ และต้องการสิ่งย้อนกลับที่ได้ผลของงาน

๒. ความต้องการความผูกพัน (Needs for Affiliation : nAff) เป็นความต้องการที่จะสร้างความเป็นมิตรและสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นกับบุคคลอื่น

๓. ความต้องการมีอำนาจบารมี (Needs for Power : nPower) ได้แก่ ความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่นพื้นฐานทฤษฎี McClelland จะขึ้นอยู่กับเวลาและเหตุผลของประสบการณ์ในชีวิตแต่ละบุคคล คนถูกกระตุ้นด้วยความต้องการต่างๆ และแต่ละความต้องการจะมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเขา ทฤษฎีนี้จะช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ ของตนเองและคนอื่นเป็นอย่างดี สามารถสร้างงานและปรับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้สนองตอบต่อความต้องการทั้ง ๓ ด้านของบุคคลได้อย่างเหมาะสม บางท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีของ McClelland ว่าทฤษฎีช่วยอธิบายความต้องการของบุคคลไว้ ๒ ประการ คือ

๑) ความต้องการ nAch, nAff และ nPower เป็นองค์ประกอบของความต้องการที่มีลักษณะเหมือนและคล้ายๆ ลำดับความต้องการของ Maslow และความต้องการตามแนวทฤษฎีอี อาร์ จี ของ Alderfer ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจในบุคคลในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น การยึดถือทฤษฎี เป็นหลักในการปฏิบัติจะให้ประโยชน์กับผู้บริหารมาก และหากความต้องการแต่ละด้านได้รับ การตอบสนองอย่างตรงเป้า ก็จะทำให้คนบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

๒) ถ้าความต้องการดังกล่าว ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากผู้บริหารอย่างจริงจัง ก็อาจจะทำให้คนในองค์กร สามารถกำหนดขอบเขตความต้องการของตน ในอันที่จะทำงาน ในรูปแบบต่างๆ ให้สำเร็จลงได้ จากผลของการศึกษาของ McClelland สรุปได้ว่าความสำเร็จ ของงานจะอยู่ในเรื่องของการกระตุ้นความต้องการระดับ nAch เป็นสำคัญ บุคคลเมื่อได้รับ การตอบสนองในด้าน nAch และสามารถทำงานได้สำเร็จจะช่วยให้งานบริหารของผู้บริหารได้ผลสำเร็จไปด้วย

ดวงเดือน พันธุพานิชกล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นลักษณะภายในที่สำคัญลักษณะหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความเพียรพยายามที่จะทำงานจนสำเร็จลงด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือผู้มีพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อประสบความสำเร็จก็จะเกิดความสุข

^{๑๒} David I. McClelland และคณะ, อ้างใน สมยศ นาวิกาน, การบริหารและพฤติกรรมองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗๖..

ความภูมิใจ แต่เมื่อล้มเหลวก็ไม่ท้อแท้พร้อมจะกลับมาลองทำใหม่ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักเป็นผู้ที่ชอบอาสาสมัครทำงานต่างๆ มีนิสัยรักงานไม่ย่อท้อ^{๓๓}

ถวิล ธาราโกชน กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากความคาดหวังของบุคคล ซึ่งอาจจะพบหรือมีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเป็นรอยประทับใจมาตั้งแต่ยังเล็กๆ แล้วเขาก็พยายามที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จอันนั้น โดยตั้งเป็นมาตรฐานการกระทำเอาไว้ ถ้างานที่คาดหวังสำเร็จ กำลังใจจะเกิดขึ้นและจะคาดหวังความสำเร็จนั้นสูงยิ่งขึ้นไป^{๓๔}

อารี เพชรพุด กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่พัฒนามาจากความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ต้องการแสดงความสามารถ ต้องการแข่งขันกับตนเองมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะกระทำ ต้องการทำสิ่งที่เป็นมาตรฐานที่สุด^{๓๕}

สรุปเพื่อความสอดคล้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยจักได้ศึกษาแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หรือสภาวะของบุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อตนเอง หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเอง แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอก จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความต้องการสัมฤทธิ์ผลซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความเพียรพยายามที่จะทำงานจนสำเร็จลงด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม

๒.๒.๓ ขั้นตอนของการเกิดแรงจูงใจ (Stages of Motivation)

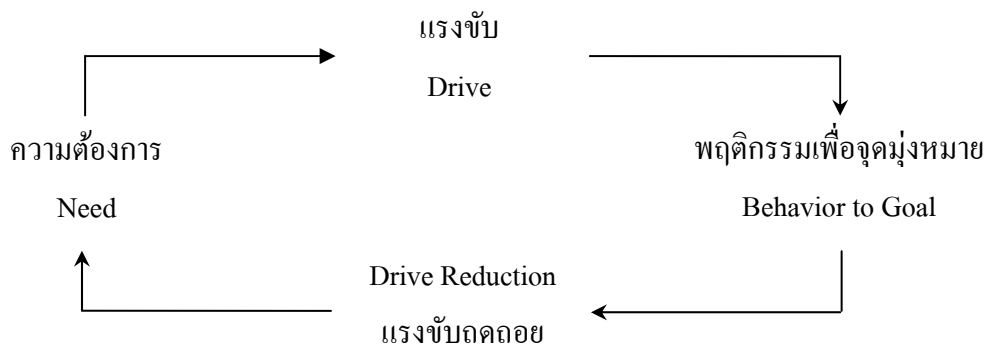
กระบวนการของการเกิดแรงจูงใจเกิดขึ้นอย่างเป็นวัฏจักร ที่ไม่มีการหยุดนิ่งเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ๔ ขั้น ดังนี้

- ๑) ความต้องการ (Need)
- ๒) แรงขับ (Drive)
- ๓) พฤติกรรมเพื่อจุมุ่งหมาย (Behavior towards Goal)
- ๔) แรงขับถดถอย (Drive Reduction)

^{๓๓} ดวงเดือน พันธุวิน, บทบาทของจิตวิทยาต่อการสร้างจิตลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเกษตรกร, วารสารสังคมและมนุษยศาสตร์, ๑๐ (มกราคม-กุมภาพันธ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๕-๓๐.

^{๓๔} ถวิล ธาราโกชน, จิตวิทยาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๒, หน้า ๗๐.

^{๓๕} อารี เพชรพุด, สภาพการทำงานและองค์ประกอบด้านบุคคล, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๓๗, หน้า ๘๘.

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงวัฏจักรของการเกิดแรงจูงใจ

Need หรือความต้องการ เกิดจากสภาวะขาดสมดุล ที่บุคคลไม่มีสิ่งที่ทำให้ร่างกายดำเนินชีวิตไปได้อย่างปกติสุข อันเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อชีวิต ซึ่งมีมากบ้างน้อยอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ทุกคนต่างต้องการเพื่อการดำรงชีวิตด้วยกันทั้งนั้น ทั้งนี้ไม่ว่า จะเป็นความต้องการภายใน ความต้องการภายนอก เมื่อเราอยู่ในสภาวะที่ต้องการ หรือกำลังขาดแคลน ก็จะมีแรงขับ หรือ ความต้องการที่มีอำนาจสูง ที่จะกระตุ้น และเร้าให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมให้เข้าสู่ภาวะสมดุล

Drive หรือ แรงขับ จากความต้องการในขั้นแรกที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลอยู่นิ่งเฉยไม่ได้ จะเกิดความกระวนกระวายใจ อยู่ไม่นิ่ง ร้อนรน ทुरนทुरาย ไม่เป็นสภาพที่เป็นสุขภาวะ ลักษณะดังนี้เรียกว่า แรงขับ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีมากน้อยแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะมาเป็นตัวลดแรงขับ ให้บุคคลแสดงออก หรือ แสดงพฤติกรรมเพื่อลดแรงขับ อยู่ที่ระดับสติปัญญา (Intelligence) ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) และการฝึกฝนตนเองทางสังคมของบุคคลนั้นๆ

Behavior towards Goal หรือ พฤติกรรมเพื่อจุดมุ่งหมาย เป็นขั้นปฏิบัติลดแรงขับเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย เช่น คนที่หิวมาก กับคนที่หิวน้อยย่อมมีพฤติกรรมในการแสวงหาอาหารแตกต่างกัน คนที่หิวมาก ย่อมดักอาหารมากมาย ทั้งอาหารคาว หวาน ผลไม้ มาวางพร้อมๆ กันตรงหน้า ในขณะที่คนหิวน้อยอาจต้องการเพียงแค่น้ำแก้วเดียวหรือ พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการเกรด A กับคนที่ต้องการเพียงเพื่อให้พอผ่านจะไม่เหมือนกัน

Drive Reduction หรือ แรงขับลดถอย แรงขับจะลดลงภายหลังจากที่บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือเมื่อได้สร้างภาวะความสมดุลให้เกิดขึ้นในร่างกายแล้ว^{๓๖}

แรงจูงใจจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความต้องการเกิดขึ้นภายในคนนั้น หรือเกิดความไม่สมดุลภายในจิตใจความไม่สมดุลนี้จะทำให้เกิดความเครียด คนจึงพยายามที่จะกระทำบางอย่างเพื่อที่จะลดความเครียดเมื่อความเครียดคลายความต้องการก็หมดไปและจะหมดแรงจูงใจ ซึ่งสามารถอธิบายได้ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) ขั้นความต้องการ (Need Stage)
- ๒) ขั้นความเครียด (Tension Stage)
- ๓) ขั้นแรงขับ (Drive Stage)
- ๔) ขั้นพฤติกรรม (Behavior Stage)
- ๕) ขั้นความต้องการได้รับการตอบสนอง (Satisfied Need)
- ๖) ขั้นความเครียดลดลง (Reduction Tension)^{๓๗}

วิชา เทียนลม ได้กล่าวว่า กระบวนการจูงใจซึ่งเป็นภาวะที่อินทรีย์ได้รับการกระตุ้นชักนำให้แสดงพฤติกรรมไปในแนวทางใด ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ประกอบด้วย ๔ ขั้น คือ^{๓๘}

๑. เงื่อนไขนำ (Antecedent Condition) การที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นชักนำให้แสดงพฤติกรรมออกมานั้น เนื่องจากมีความต้องการเกิดขึ้นภายในร่างกาย หรือเกิดจากตัวของอินทรีย์เอง หรืออาจเป็นเพราะได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกร่างกาย

๒. แรงจูงใจและแรงขับ (Drive and Motiv) การขาดสมดุลของอินทรีย์ หรือถูกกระตุ้นภายใน อันเป็นภาวะที่ร่างกายต้องการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อบำบัดความต้องการนั้น ภาวะเช่นนี้ทำให้เกิดแรงขับ และแรงจูงใจขึ้น อันเป็นเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนต้องการ

^{๓๖} อารยาลูหา, แรงจูงใจและอารมณ์, หน้า ๖-๗.

^{๓๗} ยงยุทธ พิศพงษ์พัฒน์, “ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้า ๑๑-๑๒.

^{๓๘} วิชา เทียนลม, รายงานการวิจัย, เรื่องการศึกษาแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, (กองพัฒนานักศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑), หน้า ๘ – ๙.

๓. พฤติกรรมการกระทำ (Instrumental Behavior) แรงขับ หรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเมื่อมีพลังมากพอ ก็จะกลายเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมออกมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๔. การลดแรงขับดัน (Drive Reduction) เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองจากการกระทำ พฤติกรรมเป็นผลให้อันตรียกลับเข้าสู่สภาพสมดุล แรงขับ หรือแรงจูงใจจะถูกขจัดออกให้หมดไป นับเป็นการครบกระบวนการของการจูงใจ

๑) จำแนกตามกระบวนการเกิด หากจำแนกตามกระบวนการเกิด นักจิตวิทยา มักจำแนกเป็น แรงจูงใจและแรงขับ โดยเมื่อเอ่ยถึงแรงขับ จะหมายถึง แรงจูงใจที่สัมพันธ์อยู่กับการเอาชีวิตรอดและการดำรงพันธุ์ ตัวอย่างเช่น ความหิว และกระหายจัด เป็นแรงขับทางชีวะ เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติไม่ต้องเรียนรู้ แต่เมื่อพูดถึงแรงจูงใจ จะหมายถึงความต้องการจำเป็นที่ได้มาจากการเรียนรู้ เช่น ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ ความต้องการที่จะเก่งหรือ ชำนาญการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามพฤติกรรมพื้นฐานหลายชนิดของมนุษย์ เช่น การกิน การดื่ม หรือพฤติกรรมทางเพศล้วนมีรากฐานมาจากแรงขับทางชีวะและความต้องการที่ได้มาจากการเรียนรู้ผสมกันไป ดังนั้น การจำแนกข้างต้นจึงมิใช่ การจำแนกประเภทอย่างเด็ดขาด

๒) จำแนกตามแหล่งการเกิด ในประเภทที่สองนี้จำแนกเป็นแรงจูงใจ ภายในคน และแรงจูงใจภายนอกคนเมื่อบุคคลถูกจูงใจด้วยแรงจูงใจภายใน เขาจะกระทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวโดยไม่พึ่งพิงอยู่กับแหล่งรางวัลจากภายนอก กิจกรรมประกอบเล่นดนตรี ดูภาพยนตร์ หรืออ่านหนังสือนวนิยาย เป็นตัวอย่างของการกระทำที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน นักจิตวิทยาพบว่า การที่ใครจะถูกจูงใจด้วยแรงจูงใจภายในได้นั้นจะสัมพันธ์อยู่กับบุคลิกภาพและความสนใจพิเศษของบุคคลผู้นั้น ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่แหล่ง ของการตอบสนองอยู่ภายนอกตัวบุคคล การแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกจูงใจภายนอกจะสัมพันธ์กับความคาดหวังถึงผลที่จะตามมา เช่น คำชม เงิน หรือรางวัลมากกว่า แสดงพฤติกรรมไปเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวแรงจูงใจภายนอกนี้ยังขึ้นอยู่กับการวัฒนธรรมของสังคม และความกดดันจากสถานการณ์ในขณะนั้นด้วย

๓) จำแนกตามทิศทางของแรงจูงใจ ในประเภทที่สามนี้แบ่งแรงจูงใจเป็นเชิงบวก และเชิงลบ อธิบายไว้ว่า เมื่อคนเราถูกจูงใจให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพราะสิ่งนั้นสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเรา แรงจูงใจนั้นเป็นแรงจูงใจเชิงบวก แต่หากคนเราถูกจูงใจให้ถอยห่างจากบางอย่างซึ่งสัมพันธ์กับความไม่พึงพอใจของเรา แรงจูงใจนั้นเป็นแรงจูงใจเชิงลบเป็นเรื่องปกติที่การกระทำ

หนึ่งๆ ของเราอาจเป็นผลมาจากแรงจูงใจเชิงบวกผสมอยู่กับแรงจูงใจเชิงลบตัวอย่างเช่น นักศึกษาคนหนึ่งเลือกเรียนในสถาบันนี้เพราะไม่อยากจะอยู่บ้านเท่าๆ กับอยากศึกษาต่อเพื่ออนาคต เป็นต้น^{๓๕}

สรุปได้ว่ากระบวนการเกิดแรงจูงใจ เกิดจากสภาวะขาดสมดุล มีแรงกระตุ้น ทั้งจากภายนอก ภายในและแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการเอาตัวรอดตามแหล่งแรงจูงใจ จากภายใน ภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามทิศทางเป็นการแบ่งแรงจูงใจเป็นเชิงบวกและเชิงลบ เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองจากการพฤติกรรมเป็นผลให้อินทรีย์กลับเข้าสู่สภาพสมดุล

๒.๒.๔ ปัจจัยที่สำคัญของเกิดแรงจูงใจ

๑. ความต้องการของมนุษย์ ๒ ระดับ คือ

(๑) ต้องการที่จะให้กายดำรงอยู่ได้ โดยอาศัยปัจจัย ๔

(๒) ความต้องการตอบสนองจิตใจ ได้แก่ ความต้องการที่ไม่มีความจำเป็นในการอยู่รอดของมนุษย์แต่แสดงออกถึงความพึงพอใจความสุข ทางการเรียนรู้ด้านต่างๆ เพื่อสนองความพอใจแก่ตนเอง ถ้าไม่สามารถสนองได้ก็จะเกิดความไม่สบายใจ อึดอัดใจ หมกมุ่นใจ วิตกกังวล อันเป็นชนวนก่อให้เกิดปัญหาตัวเองและสังคม

๒. แรงขับ เป็นสภาวะที่ถูกกระตุ้นของอินทรีย์ แรงขับทำให้สิ่งมีชีวิตว่องไวขึ้น และกระทำตอบสิ่งที่มาเร้า แรงขับทางสรีระเป็นส่วนหนึ่งของกลไกแห่งการควบคุมการปรับให้เกิดความสมดุลในร่างกาย

๓. แรงกระตุ้น ในการที่จะเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจทางสังคมได้ จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันทางสังคมที่เรียกว่า แรงกระตุ้น โดยเฉพาะแรงกระตุ้นทางสังคม แรงกระตุ้นทางสังคมนี้เป็นตัวควบคุมการกระทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับแรงขับทางสรีระ

๔. ความทะเยอทะยาน มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสียเป็นเหตุนำมาซึ่งความทุกข์ ข้อดี คือมนุษย์ วิศวนาการตนเองมาจนอยู่ในรูปแบบสังคมปัจจุบันนี้ได้เนื่องจากมนุษย์มีความทะเยอทะยานที่จะมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ มนุษย์ควรปรับระดับ ความทะเยอทะยานให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเองที่จะผลักดันตนเองให้บรรลุถึงจุดหมายได้^{๔๐}

^{๓๕} เรียงชัย หมั่นชนะ, จิตวิทยาพื้นฐาน, หน้า ๓๖-๓๗.

^{๔๐} เรียงชัย หมั่นชนะ, จิตวิทยาพื้นฐาน, หน้า ๓๔-๔๖.

สรุปได้ว่าปัจจัยที่สำคัญของแรงจูงใจคือความต้องการของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับแรงขับ แรงกระตุ้น ความทะเยอทะยาน เพื่อผลักดันให้ตนบรรลุจุดหมาย

๒.๒.๕ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

สุวรรณี ทับทิมอ่อน ได้นำเสนอทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg ไว้ว่า Herzberg ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน โดยใช้ทฤษฎี ๒ องค์ประกอบ ที่มีชื่อว่า Motivation Maintenance Theory, Dual Factor Theory เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจในการทำงาน Herzberg ได้ทำการทดลองโดยการสัมภาษณ์วิศวกร และนักบัญชีประมาณ ๒๐๐ คน จากอุตสาหกรรม ๑๑ แห่ง ในบริเวณเมือง Pittsburgh รัฐ Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญ ๒ ประเภทนี้สัมพันธ์กับความชอบหรือไม่ชอบในงานของตน เรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factor) และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factor)^{๔๐}

พรรณราย ทรัพย์ประภา ได้นำเสนอทฤษฎีการจูงใจของ Taylor ไว้ว่า Taylor ได้ชื่อว่าเป็นบิดาการจัดการทางวิทยาศาสตร์ เป็นคนแรกที่ได้นำเสนอหลักจูงใจให้คนทำงานที่เรียกว่า “การจัดการทางวิทยาศาสตร์” ทฤษฎีของ Taylor เป็นที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติต่อมาเป็นเวลานาน ทฤษฎีของ Taylor ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่เกี่ยวกับตัวบุคคลในที่ทำงาน ไว้ดังนี้^{๔๑}

๑. ปัญหาของความไม่มีประสิทธิภาพ จะเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของฝ่ายบริหาร มิใช่ปัญหาของพนักงาน

๒. คนงานจะมีความรู้สึกในทางที่ผิด ในกรณีที่ว่าถ้าพวกเขาทำงานรวดเร็ว พวกเขาจะกลายเป็นคนว่างงาน

๓. คนงานมีแนวโน้มตามธรรมชาติที่จะทำงาน โดยไม่ใช้ความสามารถที่เต็มที่

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร คือการหาคนทำงานให้เหมาะกับงาน และทำการฝึกอบรมด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จะทำให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

๕. ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน เกี่ยวพันโดยตรงกับระบบของผลตอบแทน หรือระบบจ่ายผลตอบแทน Taylor เชื่อว่าประสิทธิภาพของพนักงานจะสูงขึ้น ถ้ามีการจูงใจให้พนักงานด้วยการจ่ายค่าตอบแทนต่อหน่วยอย่างดีและถูกต้อง

^{๔๐} สุวรรณี ทับทิมอ่อน, แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทบางปะกงจำกัด, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๓ – ๑๑๕.

^{๔๑} พรรณราย ทรัพย์ประภา, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๓.

๑) ทฤษฎีแรงขับ (Drive Theory) แรงจูงใจแล้วว่าแรงขับ (Drive) คือ สิ่งที่เป็นความตึงเครียดทางร่างกายจากนั้นก็เกิดกิจกรรมที่จะบรรเทาหรือลดความตึงเครียดตามมา พุคอีกนัยหนึ่งแรงขับเป็นสภาวะขาดดุลในร่างกาย ซึ่งจะทำให้เกิดทั้งความวิตกกังวล (Amxiety) และความเครียด (Stress) ตัวความวิตกกังวลและความเครียด กลายมาเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้หมดภาวะความเครียดและความวิตกกังวลลงได้ราวกับปาฏิหาริย์ที่เดียวทฤษฎีแรงขับนี้ส่วนมากจะเป็นเรื่องของแรงจูงใจที่เกิดมาจากสาเหตุของแรงขับอันเนื่องมาจากระบบชีววิทยาที่ก่อให้เกิดเป็นความต้องการขึ้นก่อน นักจิตวิทยาที่ชื่อกิลเมอร์ Gilmer, B Von Haller จึงเรียก ทฤษฎีนี้ในตำราของท่านว่า Need Drive Incentive Theory คือทฤษฎีที่มีสาเหตุมาจากความต้องการและแรงขับซึ่งจะแบ่งเป็นทฤษฎีย่อยๆ ๔ ทฤษฎี คือ

(๑) ทฤษฎีแรงขับที่ต้องการดำเนินชีวิต (Vegetative Drives) เป็นแรงขับที่มาจากความต้องการทางชีววิทยาโดยตรง ได้แก่ ความต้องการทั้งหลายที่เป็นความต้องการประเภทปัจจัยสี่ (Basic Needs) คือ ต้องการอาหาร เครื่องดื่มเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

(๒) ทฤษฎีแรงขับที่ต้องการเป็นกรณีฉุกเฉิน (Emergency Drives) คือ ในกรณีที่ไม่คาดฝัน เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม ผู้ประสบภัยเหล่านี้ก็ย่อมต้องการให้มีการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว แรงขับที่เกิดจากกรณีเช่นนี้มักฉุกเฉิน เรียกได้ว่า ไม่มีเวลาจะคิด

(๓) ทฤษฎีแรงขับเพื่อต้องการสืบพันธุ์ (Reproductive Drives) เป็นทฤษฎีที่มุ่งเพื่อต้องการสืบพันธุ์ของสิ่งที่มีชีวิตทั้งหมด ทั้งของคนสัตว์และพืช

(๔) ทฤษฎีแรงขับเพื่อต้องการการศึกษา (Educational Drives) แรงขับเพื่อต้องการศึกษานี้ จะแสดงออกทางความกระตือรือร้นให้สังเกตเห็น ได้อยู่แล้ว^{๓๓}

๒) ทฤษฎีแห่งความคาดหวัง (Expectancy Theory) ทฤษฎีนี้มีข้อสมมุติฐานว่า ความต้องการที่มนุษย์คาดหวัง เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรม แรงจูงใจจะเข้มข้นมากน้อยปานใดขึ้นอยู่กับความต้องการที่เขาคาดหวังไว้ ต้นคิดของทฤษฎีนี้คือ Victor Vroom : ๑๙๖๔ ทฤษฎีแห่งความคาดหวัง ความคาดหวังนี้มีตัวที่เป็นปัจจัยมาเกี่ยวข้องอยู่ ๒ ตัวคือ ความเข้าใจ (Cognition หรือ Understanding) และกระบวนการ (Process) สิ่งทีคนทั่วไปคาดหวังนั้นถ้าเป็นกระบวนการธรรมดาไม่สลับซับซ้อนนัก แรงจูงใจที่มีต่อสิ่งคาดหวังนั้นก็จะเป็นแรงจูงใจที่มีความเข้มกว่าแรงจูงใจที่มีต่อคาดหวังสลับซับซ้อน^{๓๔}

^{๓๓} จันทร ชุ่มเมืองปัก, ดร., แรงจูงใจและการจูงใจสร้างปาฏิหาริย์, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้ากรุป, ๒๕๔๖) หน้า ๔๓-๔๔.

^{๓๔} จันทร ชุ่มเมืองปัก, แรงจูงใจและการจูงใจสร้างปาฏิหาริย์, หน้า ๔๕.

๑) ทฤษฎีความต้องการ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เป็นนักจิตวิทยาแนวมนุษยนิยม (Humanist Psychology) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์ที่สำคัญๆ มาสโลว์ เรียกมนุษย์ว่า “สัตว์ที่มีความต้องการ” (Wanting Animal) เขาได้ศึกษากับความต้องการของมนุษย์แล้วจัดระดับความต้องการออกเป็นขั้นๆ และเรียกทฤษฎีนี้ว่า Maslow s Theory of Need Gratification ในหนังสือที่เขาเขียน “Motivation and personality” และ “Toward a Psychology of Being” ซึ่งมาสโลว์ได้เห็นว่า ความต้องการของมนุษย์มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน ดังนั้น เขาจึงได้จัดวางลำดับความต้องการออกเป็นขั้นๆ นั้นจึงเริ่มจากขั้นที่ต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด โดยที่มนุษย์จะมีความต้องการขั้นสูงๆ ได้นั้นก็ต้องได้รับการสนองความต้องการในขั้นต้นเสียก่อนมาสโลว์ เชื่อว่า มนุษย์นั้นแสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาสิ่งที่บัพักระงับความต้องการของตนความต้องการจึงเป็นบ่อเกิดของแรงจูงใจ เขาเห็นว่า โดยธรรมชาตินั้น มนุษย์ล้วนเกิดมาดี พร้อมทั้งจะทำดีถ้าความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะสนองความต้องการสู่เป้าหมายและบรรลุสัมฤทธิ์ผล

ส่วนในเรื่องการเรียนรู้และการแสดงพฤติกรรมอันเกิดจากแรงผลักดันภายในตัวบุคคลทุกคนจะมีแรงภายในที่จะไปถึงสภาพที่เรียกว่า “Self-actualization” อันหมายถึง ความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ การตระหนักในความสามารถของตนเอง การยอมรับในตนเอง^{๕๕} มาสโลว์ ได้อธิบายถึงลักษณะของความต้องการในแต่ละขั้นไว้ให้เห็นชัดเจน ดังนี้

๑) ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การขับถ่าย การหายใจ ความต้องการทางเพศ ทั้งหมดนี้เป็นความต้องการที่ต้องได้รับการตอบสนอง เพื่อความพึงพอใจในแต่ละเวลาแต่ละครั้ง

๒) ความต้องการความปลอดภัย (Safety and Security Need) เป็นความต้องการการปกป้องคุ้มครอง ความเป็นปึกแผ่น ความรู้สึกที่ปลอดภัยไม่มีสิ่งคุกคาม ไม่มีควมวิตกกังวล ความมั่นคงทางจิตใจ และความปลอดภัยทางกาย

๓) ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need) หากความต้องการในขั้นแรกทั้งสองได้รับการตอบสนองด้วยดีและเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการต่อเนื่องสูงขึ้น ไปอีกนั่นคือความต้องการยอมรับ การได้รับการยอมรับ ความรัก อยากอยู่ในกลุ่มเพื่อน อยากอยู่ในแวดวงเพื่อนๆ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนเกี่ยวข้องกับ อยากมีคนรัก ความต้องการประเภทนี้ยิ่งคนที่ขาดมากจะยิ่งต้องการมากมนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาภายใน เช่น การ

^{๕๕} อริยา กูหา, แรงจูงใจและอารมณ์, หน้า ๖๐-๗๐.

ต้องการความรัก ความห่วงใย ความใกล้ชิดต้องการให้บุคคลอื่นตนเองว่ามีคุณค่า มีความสำคัญ เกิดความอึดอึด อบอุ่นและเกิดความรู้สึกที่ดีงาม

๔) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและการยอมรับ (Esteem Need) เป็นความต้องการที่จะให้ตนเองมีค่าในสายตาของตนเอง และผู้อื่น ต้องการการทำอะไรที่น่าซึ่งชื่อเสียง และเกียรติยศ ตำแหน่งหน้าที่การงาน คนที่ยอมรับนับถือตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถของตนเองนั้น จะมี ๒ ลักษณะ ดังนี้

(๑) ลักษณะแรกจะเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเองให้ความช่วยเหลือต่อสังคมร่วมมือ เป็นมิตร จะยอมรับผู้อื่น ตระหนักในคุณค่าของผู้อื่นว่ามีศักดิ์ศรีเช่นเดียวกัน

(๒) ลักษณะที่สองจะเป็นคนที่มองเห็นเพียงคุณค่าของตนเอง มั่นใจในตนเองไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ไม่ใคร่ยอมรับคุณค่าและความสามารถของผู้อื่น ไม่ชอบช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า คนประเภทนี้ถ้ามอบหมายการงานให้ใครก็จะไม่วางใจ

๕) ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-actualization) หมายถึงการที่บุคคลใดๆ ต้องการที่จะพัฒนาความสามารถตนเองให้สูงขึ้น เป็นความต้องการบริสุทธิ์ไม่มีสิ่งอื่นแอบแฝง ในขั้นนี้บุคคลต้องการที่จะใช้ศักยภาพ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการของตนเองให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง ส่วนใหญ่แล้วบุคคลจะไม่พัฒนาขึ้นมีถึงจุดนี้ได้ ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติทุกคนล้วนต้องการที่ใ้คนรอบๆ ข้างมองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าในตนเอง มากกว่า ที่จะยอมรับความสามารถของใครๆ การเปิดรับความสามารถยอมรับคุณค่าในคนอื่นจึงจำกัด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่อยากใ้ใครทราบถึงจุดอ่อน จุดบกพร่องของตน^{๕๖}

แบบจำลองแรงจูงใจตามลำดับขั้นของ Maslow มีความสำคัญด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ ประการแรก แบบจำลองเน้นถึงความซับซ้อนความต้องการของมนุษย์ ประการที่สอง เน้นให้เห็นว่า เมื่อบุคคลยังไม่ได้ในความต้องการขั้นต่ำสุด บุคคลก็จะยังไม่สนใจความต้องการความรักและการยอมรับนับถือ ตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคลหิว ความสนใจอันดับแรกสุด คือ อาหาร บุคคลจะยังไม่สนใจความต้องการในเรื่องความหิวและการยอมรับนับถือ^{๕๗}

^{๕๖} อริยา คูหา, แรงจูงใจและอารมณ์, หน้า ๖๒-๖๓.

^{๕๗} สุจิตา อยู่คงศักดิ์, “แรงจูงใจ ค่านิยม ความเชื่อ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างศรัทธาต่อวัดลุมพิกขุคามรามเทพ”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๕๐, หน้า ๒๔-๒๕.

สรุปได้ว่าความต้องการเป็นการแสดงพฤติกรรม เพื่อแสวงหาสิ่งที่บำบัดระดับความต้องการของตนเองซึ่ง Maslow แบ่งไว้ดังนี้ ความต้องการทางสรีรวิทยา, ความต้องการความปลอดภัย, ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ, ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและการยอมรับ และความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้

๒.๑.๖ ชนิดของแรงจูงใจ

๑) แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการทางด้านร่างกายเกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเครียด ความต้องการทางเพศ ความกระหาย เป็นแรงจูงใจที่มีมาแต่กำเนิด มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น

๒) แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เป็นความต้องการที่มีผลมาจาก ด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกัน หลังจากการเรียนรู้ในสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การเป็นที่ยอมรับในสังคม ความมีเกียรติ ได้รับการยกย่องชมเชย เป็นต้น^{๔๔}

สรุปได้ว่าชนิดของแรงจูงใจแบ่งออกเป็นทางร่างกาย ซึ่งเป็นความจำเป็นในการดำเนินชีวิต และทางสังคม เพื่อการยอมรับยกย่องจากคนอื่น

๒.๓ หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจในธรรม จุดเริ่มต้นสำหรับความเข้าใจกันในตอนนี้คือ ให้ถือว่า แรงจูงใจในการกระทำของมนุษย์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้คือ ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยาก รักใคร่ ต้องการ ที่ไม่ดี ไม่สบาย ไม่เกื้อกูล เป็นอกุศล เรียกว่า ตัณหา และ ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยาก รักใคร่ ต้องการ ที่ดีงาม สบาย เกื้อกูล เป็นกุศลเรียกว่า ฉันทะ^{๔๕}

^{๔๔} กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์, *จิตวิทยาการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๘), หน้า ๒๒๗.

^{๔๕} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*, หน้า ๔๕๐.

๒.๓.๑ ตัณหา

ตัณหา แปลว่า ความทะยานอยาก ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอปรนเปรอตน ความอยากได้ออยากเอา^{๕๐} ตัณหาไฟหรือผูกพันมุ่งหมายเวทนาอย่างนี้ ตัณหาจึงร่างรณหันไปหาสิ่งที่จะให้เวทนาแก่มันได้ และสิ่งที่ตัณหาต้องการ ก็คือสิ่งใดก็ตามที่จะอำนวยเวทนาอันร่อยซึ่งตัณหาชอบสิ่งทั้งหลายที่อำนวยเวทนาได้เมื่อจัดรวมเข้าเป็นประเภทแล้ว ก็มีเพียง ๕ อย่าง เรียกว่าอารมณ์ ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปพะ (สิ่งต้องกาย) และธรรมารมณ์ (เรื่องในใจ) เฉพาะอย่างยิ่งอารมณ์จำพวกที่เด่นชัดกว่าเป็นรูปธรรม คือ ๕ อย่างแรก ซึ่งเรียกว่า กามคุณ ๕ (ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปพะ ที่น่าใคร่ น่าพอใจ) อารมณ์ ๖ โดยเฉพาะกามคุณ ๕ นี้ เป็นสิ่งที่ตัณหาต้องการ และเป็นที่เกิดของตัณหา^{๕๑}

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเกี่ยวกับตัณหา^{๕๒} ๕ นี้ว่า ตัณหา ๕ ประการนี้ คือ ๑.รูปตัณหา (ความทะยานอยากได้รูป) ๒.สัทตตัณหา (ความทะยานอยากได้เสียง) ๓.คันธตัณหา (ความทะยานอยากได้กลิ่น) ๔.รสตัณหา (ความทะยานอยากได้รส) ๕. โสภณูปพตัณหา (ความทะยานอยากได้โสภณูปพะ) ๖.ธัมมตัณหา (ความทะยานอยากได้ธรรมารมณ์) นี้เรียกว่า ตัณหา

นอกจากนี้แล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ในพระสูตรชื่อ ตัณหาสูตร ว่าด้วยตัณหา ดังนี้ว่า เทวคาทูลถามว่า “โลกถูกอะไรนำไป ถูกอะไรผลักไสไป อะไรเล่าเป็นธรรมอย่างหนึ่ง ที่โลกทั้งหมดตกอยู่ในอำนาจ”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า “โลกถูกตัณหาลำนำไป ถูกตัณหาผลักไสไป ตัณหาเป็นธรรมอย่างหนึ่ง ที่โลกทั้งหมดตกอยู่ในอำนาจ”^{๕๓}

สรุปได้ว่าตัณหา เป็นความทะยานอยากไม่รู้ลืมอยากในสิ่งที่ชอบใจมาเสพเสวยเวทนาอันร่อย พุดสั้นๆ ว่า อยากได้หรืออยากเอา ของคน โดยทั่วไปก่อให้เกิดทุกข์เวทนาทั้งทางกายและทางจิตใจ

ตัณหาแยกออกได้เป็น ๓ อย่าง หรือ ๓ ด้าน คือ

๑) ความกระหายอยากได้ อารมณ์ที่น่าชอบใจมาเสพเสวยปรนเปรอตน หรือความทะยานอยากในกาม เรียกว่า กามตัณหา

^{๕๐} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖. หน้า ๕๕.

^{๕๑} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๔๕๑.

^{๕๒} ส.น. (ไทย) ๑๖/๒/๕.

^{๕๓} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๖๑/๗๓.

๒) ความกระหายอยากในความถาวรมั่นคง มีอยู่คงอยู่ตลอดไป (รวมถึงใหญ่โตโดดเด่น) ของตน หรือความทะยานอยากในภพ เรียกว่า ภวตัณหา

๓) ความกระหายอยากในความดับสิ้นขาดสูญ (รวมทั้งพรากพ้น บั่นรอน) แห่งตัวตน หรือความทะยานอยากในวิภพ เรียกว่า วิภวตัณหา^{๔๔}

กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้สรุปเรื่อง แรงผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ ความอยาก เรียกว่า ตัณหา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ (๑) กามตัณหา ความอยากในสิ่งที่น่าใคร่น่าปรารถนา น่าพอใจ ในรูป รส กลิ่น และสัมผัส (๒) ภวตัณหา อยากเป็น โน่นเป็นนี่ เช่น เป็นเศรษฐี เป็นดารากาพย์นตร์ ฯลฯ (๓) วิภวตัณหา ความอยากไม่เป็น โน่นเป็นนี่ อยากพ้นไปจากภาวะที่ไม่ปรารถนาเจตจำนงในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ เช่น อยากเป็นเศรษฐีก็ทำให้ยึดมั่นในความคิดเกี่ยวกับความสุขสบายของเศรษฐี ยึดมั่นที่จะทำให้ตนร่ำรวยจึงมีพฤติกรรมขยันขันแข็ง ทำมาหากิน หรือ โกงกินเพื่อให้เป็นเศรษฐี เป็นต้น

นอกจากนี้ในทางพระพุทธศาสนายังได้กล่าวถึงเนื้อหาความต้องการของมนุษย์โดยแบ่งย่อยๆ ได้ ๒ ประเภทคือ (๑) ความต้องการเบื้องต้น ก็คือปัจจัย ๔ อันเป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย (๒) ความต้องการทั่วไป ได้แก่ โลกธรรมทั้ง ๔ คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ และบารมี ความสำเร็จใน การทำงานจัดอยู่ในประเภทความต้องการทั่วไป ซึ่งได้มีกล่าวไว้ในอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ (มีความพากเพียรในงาน) จิตตะ (เอาใจใส่จดจ่อในงาน) วิมังสา (หาทางปฏิบัติงานนั้นให้ได้ผลดีที่สุด) จะเห็นได้ว่า คนเราเมื่อมีฉันทะ มีความพอใจในงานย่อมเกิดแรงจูงใจขึ้นในตัวเองอันเป็นแรงจูงใจถาวร เพราะงานต้องอยู่กับเราชั่วชีวิตเมื่อเผชิญกับอุปสรรค หากเรามีอิทธิบาท ๔ นี้ เราก็จะประสบความสำเร็จซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา^{๔๕}

สรุปได้ว่า ตัณหา แบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ กามตัณหา ภวตัณหาและวิภวตัณหา ซึ่งเป็นแรงจูงใจและเป็น แรงผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, หน้า ๔๕๒.

^{๔๕} พระมหาชานินทร์ ติวีโร (อินทวิ), “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๖-๒๗.

๒.๓.๒ ฉันทะ

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ในพระอภิธรรมปิฎกไว้ว่า “ คำว่า ฉันทะ เป็นโณ..ความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ^{๕๖} ฉันทะ คือความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ ความรักงาน (เป็นกลางๆ เป็นอกุศลก็ได้ เป็นกุศลก็ได้)^{๕๗} ฉันทะ มี ๓ ประเภท คือ

๑) ตัณหาฉันทะ ฉันทะคือตัณหา หรือฉันทะที่เป็นตัณหา เป็นฝ่ายชั่ว หรือ อกุศล

๒) กัตตุกัมมตาฉันทะ ฉันทะคือ ความใคร่เพื่อจะทำ ได้แก่ ความต้องการทำ หรืออยากทำ เป็นฝ่ายกลางๆ คือใช้ในทางดีก็ได้ ชั่วก็ได้ แต่ท่านมักจัดรวมเข้าเป็นฝ่ายดี

๓) กุศลธรรมฉันทะ ฉันทะในกุศลธรรม หรือธรรมฉันทะที่เป็นกุศล เป็นฝ่ายดีงามหรือกุศล มักเรียกสั้นๆ เพียงว่า กุศลฉันทะ (ความรักดี ความใฝ่ดี) หรือ ธรรมฉันทะ (ความรักธรรม หรือ ความใฝ่ธรรม)^{๕๘}

การมีตัณหาหรือมีฉันทะเป็นแรงจูงใจในการกระทำ ก่อให้เกิดผลในทางจริยธรรมหรือผลในทางปฏิบัติแตกต่างกันออกไปได้มาก เมื่อบุคคลมีตัณหาเป็นแรงจูงใจ การกระทำเป็นเพียงเงื่อนไข สำหรับการได้สิ่งเสพเสวยมาปรนเปรอตน เขาไม่ต้องการทั้งการกระทำและผลของการกระทำนั้นโดยตรง จุดประสงค์ของเขาอยู่ที่การได้สิ่งเสพเสวยนั้นมา ในหลายกรณี การกระทำที่เป็นเงื่อนไขนั้นเป็นเพียงวิธีการอย่างหนึ่งที่จะให้ได้สิ่งที่เขาต้องการ ดังนั้น ถ้าเขาสามารถหาวิธีการอื่นที่จะให้ได้โดยไม่ต้องทำ เขาก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำนั้นเสีย หันไปใช้วิธีที่จะได้โดยไม่ต้องทำแทน เพราะถ้าเป็นไปได้ การได้โดยไม่ต้องทำย่อมตรงกับความต้องการของตัณหามากที่สุด และถ้าจำเป็นจริงๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงเงื่อนไขนั้นได้ เขาก็จะทำด้วยความรังเกียจ จำใจ ไม่เต็มใจ และไม่ตั้งใจจริง^{๕๙}

^{๕๖} อภ.วิ.(ไทย) ๓๕/๔๒๑/๓๓๖.

^{๕๗} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.หน้า ๔๒.

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๘๖.

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๘๖.

สรุปได้ว่าจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ทั้งในแง่ตะวันตกและกระบวนการทางพระพุทธศาสนา เห็นได้ว่าแรงจูงใจมีหลากหลายสาเหตุ ทั้งเกิดจากภายในภายนอก และแรงจูงใจต้องการความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษา

แรงจูงใจภายใน ศึกษาในแง่ของการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ความมีอิสระในงาน, ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตความเป็นพระสงฆ์ และความรู้สึกชอบต่อตนเอง

แรงจูงใจภายนอก ศึกษาในแง่ของการยอมรับจากสังคม, การมีส่วนร่วมในโรงเรียน, การเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม, การบำเพ็ญประโยชน์ และการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ศึกษาตามทฤษฎีของ McClelland ใน ๓ ด้าน คือ มุ่งความสำเร็จ, ความกระตือรือร้น และความกล้าเผชิญปัญหา

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เริ่มต้นจากรัฐบาลของพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมของคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้สนับสนุนโครงการ โดยมีเป้าหมายที่จะให้มีครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตำบลละ ๑ รูปทั่วประเทศ การดำเนินโครงการเน้นเรื่องหลักธรรม คำสอนของพระพุทธองค์ที่เป็นประโยชน์ โดยไม่เน้นเรื่องพิธีกรรม ในช่วงแรก ๆ ได้กำหนดจำนวนครูพระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนในพื้นที่ และในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

๑. การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มี ๓ ตำบล ต่อ ๑ รูป

๒. ระดับอาชีวศึกษา กำหนดให้มี ๑ รูป ต่อ ๑ จังหวัด

๓. จำนวนพระสอนศีลธรรมที่เหลือจากข้อ ๑ – ๒ ให้ลงพื้นที่ ในกรุงเทพมหานคร โดยกระจายไปตามสถานศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑ – ๒ ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง (มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย) หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป

๒.๔.๑ บทบาทของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ประวัติการแพร่หลายของพระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยนั้น เท่าที่เห็นนิยมถือการแบ่งยุค ตามพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลพรหม ที่ทรงไว้ในหนังสือตำนานพุทธเจดีย์สยาม ซึ่งได้แบ่งไว้เป็น ๔ ยุค ดังนี้

ยุคที่ ๑ ลัทธิหินยานอย่างเถรวาท

ยุคที่ ๒ ลัทธิมหายาน

ยุคที่ ๓ ลัทธิมหายานอย่างพุทฺถม

ยุคที่ ๔ ลัทธิลังกาวงศ์

ยุคที่ ๑ นั้น หมายถึงพระพุทธศาสนานิกายหินยาน หรือเถรวาทแบบเดิมที่พระโสณะและพระอุตตระ ศาสนทูตสายที่ ๒ ใน ๕ สายของพระเจ้าอโศกมหาราช นำเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ตั้งแต่สมัยทวารวดีในพุทธศตวรรษที่ ๑ เมื่อชนชาติไทยยังมีได้เป็นใหญ่ในดินแดนแถบนี้พระพุทธศาสนาแบบนี้ได้เจริญรุ่งเรืองอยู่นาน และมีอิทธิพลสืบเนื่องมา โดยเฉพาะในภาคกลางของไทย จนถึงสมัยที่ชนชาติไทยตั้งตนเป็นใหญ่ได้ในสุโขทัย

ยุคที่ ๒ ประวัติของชนชาติไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาแบบมหายานนั้น อาจแยกได้เป็น ๒ ตอน คือ การรับนับถือของชนชาติไทยในอาณาจักรอัยลาว ผ่านทางประเทศจีนสมัยพระเจ้าเม็งตี้ในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ ๑ เป็นตอนหนึ่ง และตอนที่ ๒ แยกเป็น ๒ ระยะ คือ ครั้งแรกในสมัยที่อาณาจักรศรีวิชัยรุ่งเรือง ราว พ.ศ.๑๓๐๐ กษัตริย์แห่งอาณาจักรศรีวิชัยผู้นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน มีเมืองหลวงอยู่ที่สุมาตรา ได้แผ่อำนาจเข้ามาถึงแหลมมลายู ได้ดินแดนตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีลงไปไว้ในครอบครอง พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงแผ่เข้ามาในภาคใต้ของประเทศไทย ครั้งที่สองในสมัยลพบุรี ขอมแผ่อำนาจเขตเข้ามาครอบครองประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางทั้งหมด ในราว พ.ศ. ๑๕๕๐ พระพุทธศาสนาแบบมหายาน ซึ่งขอมรับมาจากศรีวิชัยจึงแผ่เข้ามาในดินแดนแถบนี้พร้อมด้วยภาษาสันสกฤต และได้เจริญคู่เคียงกับพระพุทธศาสนาแบบหินยานที่มีมาแต่เดิม

ยุคที่ ๓ ในราว พ.ศ.๑๖๐๐ พระเจ้านรุตมหาราชหรืออโนรธามังช่อเรื่องอำนาจแผ่อำนาจจักรพุทฺถมเข้ามา ได้อาณาเขตล้านนาและล้านช้าง พระพุทธศาสนาหินยานแบบพุทฺถมที่กษัตริย์องค์นี้นับถือจึงแผ่เข้ามาในดินแดนแถบนี้ด้วย

ยุคที่ ๔ เมื่อชนชาติไทยเป็นอิสระจากขอม ตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้น ครั้งถึง พ.ศ.๑๘๒๐ พ่อขุนรามคำแหงได้ขึ้นครองราชย์ ได้ทรงสถาปนาประดิษฐานพระสงฆ์ที่ไปศึกษาที่ลังกา กลับมาสั่งสอนอยู่ที่นครศรีธรรมราช มีความรอบรู้พระธรรมวินัย และมีวัตรปฏิบัติน่าเลื่อมใส จึงได้ทรงอาราธนาขึ้นมามีตำแหน่งและเผยแพร่คำสอน ณ กรุงสุโขทัย เรียกชื่อพระพุทธศาสนานิกายหินยานตามแหล่งที่มาว่า ลังกาวงศ์ และเป็นแบบที่เจริญรุ่งเรืองสืบมาจนเป็นศาสนาประจำชาติไทยถึงทุกวันนี้^{๖๐}

จากยุคที่ ๔ หรือยุคสุโขทัย ราว พ.ศ.๑๘๐๐ นี้เองที่ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์และความสำคัญ ที่พระพุทธศาสนาเริ่มเข้ามาในชีวิตคนไทยมากขึ้น และในสมัยนี้เป็นสมัยที่ชนชาติไทยมีประวัติแห่งอิสรภาพต่อเนื่องกันเป็นของตนเอง มีระบบการและผลงานสร้างสรรค์ พร้อมทั้งหลักฐานต่างๆ ที่ชี้แจงได้ว่า เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ.๑๘๒๐ แล้วพระองค์ได้แผ่ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้ก้าวหน้า ทรงบำรุงพระศาสนาและการศึกษา โดยอาราธนาพระสงฆ์ลังkawงศ์ ผู้รอบรู้พระไตรปิฎกจากนครศรีธรรมราชมาพำนักในกรุงสุโขทัย ดังความปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ว่า “พ่อขุนรามคำแหงกระทำไอยทานแก่มหาเถร สังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมืองศรีธรรมราชมา” พระสงฆ์ลังkawงศ์ที่มาจากนครศรีธรรมราชพำนักอยู่ ณ วัดอรัญญิกนอกเมือง พ่อขุนรามคำแหงเสด็จไปนมัสการเป็นประจำทุกวันพระกลางเดือน และสิ้นเดือน นอกจากนั้นประชาชนชาวสุโขทัยยังเป็นผู้ยึดมั่นในศาสนา รวมทั้งกษัตริย์ในสมัยสุโขทัยทุกๆ พระองค์

เมื่อถึงสมัยพระเจ้าลิไท เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ.๑๘๕๗ ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข บำรุงพระศาสนาด้วยการสร้างเจดีย์ วิหาร และสังฆาวาส บำรุงการเล่าเรียนพระไตรปิฎก ทรงสร้างปราสาทราชมณเฑียรสถาน แล้วทรงเผด็จสงฆ์ให้เข้าไปเรียนพระไตรปิฎกในบริเวณมหาปราสาทนั้น ทรงรับภาระสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน^{๖๑}

^{๖๐} พระศรีวิสุทธิโมลี (ประยูร ปยุตโต), “พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต” ใน ประชุมทางวิชาการเรื่อง พระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย, (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๓), หน้า ๓๐๕ - ๓๑๑.

^{๖๑} กรมศิลปากร, จารึกสมัยสุโขทัย, (กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๓), หน้า ๔๓ - ๔๔.

จากสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยา โดยเฉพาะสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นอกจากทรงจัดการปกครองบ้านเมืองให้มีระเบียบเรียบร้อยและเข้มแข็งอย่างดีแล้ว พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงพระศาสนาเป็นการใหญ่ รวมถึงทรงผนวชใน พ.ศ.๒๐๐๕ จากนั้นประเพณีการบวชเรียนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ รวมทั้งประชาชนนิยมสร้างวัดมากขึ้น แม้หลังจากสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแล้วก็ตาม

สมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ จากรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๔ ช่วงสมัยกรุงธนบุรีทรงสร้างวัดเพิ่มเติม เนื่องจากอยู่ในระยะสร้างกรุงใหม่ รวมทั้งโปรดให้อาราธนาพระสงฆ์ที่มีศิลลาจารวัตรมาพำนักในเมืองใหม่ สมัยรัชกาลที่ ๑ ของกรุงรัตนโกสินทร์ทรงโปรดให้มีการทำสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้นที่วัดมหาธาตุ โปรดบำรุงการเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ให้ราชบัณฑิตบอกหนังสือพระในพระบรมมหาราชวัง สมัยรัชกาลที่ ๒ สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขยายหลักสูตรการเรียนบาลีออกไปจาก ๓ คือ เปรียญตรี เปรียญโท เปรียญเอก เป็น ๕ ประโยค สมัยรัชกาลที่ ๓ ทรงส่งเสริมการสร้างวัดเพิ่มมากมาย รวมถึงอุปถัมภ์พระสงฆ์มากขึ้น มีพระสงฆ์บวชมากเป็นพิเศษกว่าสมัยก่อนๆ ทรงส่งเสริมการศึกษาพระพุทธรักษา จัดสอบในวัดที่สถิตสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือในพระบรมมหาราชวัง พระราชทานอุปถัมภ์แก่พระภิกษุสามเณรที่สอบได้ตลอดถึงโยมบิดามารดา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพยายามหาทางให้พระภิกษุสามเณรเคร่งครัดในความประพฤติปฏิบัติต่างๆ และได้ทรงพระราชทานอุปถัมภ์บำรุงกิจการพระศาสนาสืบมาโดยลำดับ

๒.๔.๒ ความเป็นมาและบทบาทของพระสงฆ์ต่อการศึกษาในไทย

การเรียนการสอนในสมัยก่อนที่จะมีเป็นแบบแผน เช่น เป็นรูปชั้นเรียน มีกำหนดเวลาแน่นอนตายตัว อย่างโรงเรียนในความหมายของปัจจุบันนั้นยังไม่มี ทว่าไปเป็นการเรียนการสอนอย่างไม่เป็นระบบขึ้นกับครูผู้สอน และตามแต่สถานที่สิ่งแวดล้อมอำนวย ส่วนมากลูกชาวบ้านเมื่อมาเรียนสามารถอ่านเขียนตัวพยัญชนะและแจกลูกถึงแม่เกยแล้ว ก็มักจะลาพระอาจารย์กลับไปอยู่บ้านเพื่อช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพ ถ้าพ่อแม่มีกำลังก็ให้ลูกไปเรียนต่อ จนอายุครบบวชก็บวชเรียนพระธรรมวินัยต่อไป จะได้เรียนหนังสือขอมหรือภาษาบาลีบ้าง และหากไม่บวชแต่สมัครใจเรียนวิชาชีพใด พ่อแม่ก็มักนำไปฝากพระสงฆ์ที่ท่านมีความรู้ในวิชานั้นๆ เมื่อชาวบ้านนิมนต์พระที่มีความรู้ไปทำอะไร ลูกศิษย์ก็มักจะได้ความรู้และจดจำไว้จนช้านานที่สุดในที่สุด และเมื่อไม่ได้

เรียนหนังสือและไม่ได้ไปรับราชการที่เกี่ยวกับหนังสือในวัง ก็ไม่รู้จะเอาความรู้ไปทำอะไรนาน เข้าก็ลืมหมด^{๖๒}

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นสมัยของการปฏิรูปการเศรษฐกิจและสังคมครั้งแรกของเมืองไทย งานด้านพระศาสนา ก็ได้รับการปรับปรุงด้วย พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีอาจารย์สอนเลข สอนหนังสือไทยในทุกๆ พระอาราม เนื่องจากทรงมีพระดำริว่า เด็กผู้ชายที่จะสนใจเล่าเรียนหนังสือไทย ลายมือวิชาหนังสือและกระบวนเลขโหรอย่างที่เป็นมานั้น น้อย ส่วนผู้ปกครองก็มีประสงค์จะให้บุตรหลานของตนได้เรียน แต่เมื่อนำไปฝากไว้กับพระก็จะมีเด็กที่เอาใจใส่จะได้วิชาไปน้อย หากเป็นเช่นนี้ผู้ที่จะเรียนรู้หนังสือไทย ลายมือ และเลขไทยก็จะเสื่อมสูญ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งพระราชอาณัติ พระครูฐานานุกรมเปรียญที่ได้รับพระราชทานนิตยภัตตามฐานาศักดิ์ในพระอารามหลวง สำหรับจะได้สั่งสอนพระภิกษุสามเณรศิษย์วัด

เหตุที่ทรงมีพระดำริให้เริ่มมีการสอนที่วัด เนื่องจากการศึกษาของไทยแต่เดิมมา ศูนย์กลางจะมีอยู่ ๒ แห่ง คือ วัดกับวัง เนื่องจากสถานที่ทั้งสองแห่งนั้นเป็นที่รวมความรู้ ศิลปินและช่างฝีมือ แต่วังเป็นสถานที่ที่คนทั่วไปเข้าไม่ถึง คนส่วนมากจึงมุ่งเข้ารับการศึกษาในวัด เนื่องจากมีแพร่หลายในทุกถิ่น เป็นสถานที่เปิดสำหรับคนทั่วไป เป็นศูนย์กลางและเป็นแหล่งให้การศึกษแก่ประชาชนส่วนใหญ่

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดฯ ให้มีประกาศโรงเรียนขึ้นเมื่อวันศุกร์เดือน ๖ แรม ๓ ค่ำ ปีระกา สัปตศก ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๒๘) โดยใช้วัดเป็นสถานศึกษา ในสมัยรัชกาลที่ ๕ การศึกษาที่พระสงฆ์พึงจัดนั้น แบ่งเป็น ๒ ตอน คือ วิชาขั้นต้น เช่น หนังสือสอนเพียงอ่านออกเขียนได้ เลขเพียงทำบวก ลบ คูณ หาร สามัญได้ และธรรมจริยาเพียงให้รู้บุญบาปข้อต้นๆ ที่ควรรู้ เรียกว่า “มูลศึกษา” วิชาต่อไปนั้นจนถึงสอบไล่ได้ประโยค ๑ จึงเป็น “ประถมศึกษา” บริบูรณ์ การศึกษาชั้นมูลศึกษานั้น โดยปกติให้สอนตามวัด เนื่องจากเมื่อรัฐเปิดโรงเรียนขึ้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนก็ส่งบุตรหลานไปเรียนแต่บรรดาศิษย์วัดก็ไม่ได้เรียนต่อ และคนก็ไม่นิยมส่งบุตรหลานมาอยู่วัดเพื่อให้เข้าเรียน แต่ส่งบุตรหลานไปโรงเรียนเลย รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดฯ ให้จัดการศึกษาดังนี้ ๑) ตำบลใดมีเด็กที่ไม่มีความรู้อ่านออกเขียนได้ ทำเลขสามัญบวก ลบ คูณ หาร ได้มากกว่า ๓๐ คน ยังไม่สร้างโรงเรียน แต่ให้สอนทั้งชั้นมูลและ

^{๖๒} พระศรีวิสุทธิโมลี (ประยูรค์ ปยุตโต), “พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต” ใน ประชุมทางวิชาการเรื่อง พระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย, หน้า ๑๒๖ – ๑๓๐.

ประถมศึกษาโดยพระสงฆ์ ๒) หากมีนักเรียนมีความรู้พื้นฐานศึกษาขึ้นไปกว่า ๓๐ คน จึงสร้างโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดตั้งโรงเรียนให้หาศาลา หรือสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดในวัดใดวัดหนึ่งตั้งเป็นโรงเรียน ส่วนครุคักจากพระสงฆ์ที่มีความรู้สูงพอจะสอนชั้นประถมศึกษาได้มาเป็นครู และพระสงฆ์ที่มาสอนจะได้รับทุนอุดหนุนกว่าปกติจากการแนะนำชักชวนทายกทั้งหลายให้ออกทรัพย์เกื้อกูล รวมไปถึงการบอกบุญเรียไรเพื่อสร้างสถานที่ที่ใช้ศึกษาเล่าเรียนด้วย

นอกจากจัดการเรียนการสอนแล้ว พระสงฆ์โดยเจ้าคณะมณฑลจะดำเนินการสอบไล่ในส่วนของหัวเมือง ส่วนในกรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการสอบไล่เอง

ตั้งแต่อดีตวัดกับวังได้ร่วมมือกันให้การศึกษแก่ประชาชนมาโดยตลอด จนถึงการจัดการศึกษาแผนใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ วัดและคณะสงฆ์ยังให้ความร่วมมือจัดการศึกษาของชาติอยู่ โดยเฉพาะในระดับมูลศึกษาและประถมศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสงฆ์เองเป็นผู้จัดการศึกษาหัวเมือง เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ การศึกษาระบบเก่า (ระบบวัด) กับการศึกษาระบบใหม่จึงแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด หน้าที่ทางให้การศึกษโดยตรงของพระสงฆ์ จึงจำกัดอยู่แต่ในวัดและประชาชนในวงแคบเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากความสำคัญของวัดและพระพุทธศาสนาในอดีต ทำให้เกิดประเพณีที่สำคัญที่พระพุทธศาสนาไปเกี่ยวข้องกับศึกษามาจนถึงปัจจุบัน คือ^{๖๓} ๑) ประเพณีวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาเล่าเรียนของชุมชน และพระสงฆ์เป็นครูผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ชาวกรุงและชาวเมืองในปัจจุบันอาจมองไม่ค่อยเห็น แต่สำหรับชาวบ้านในชนบทห่างไกลยังพอมองเห็น แม้ไม่เป็นศูนย์กลางเหมือนแต่ก่อน ก็พอเป็นช่องทางหรือที่พึ่งแหล่งสุดท้าย และ ๒) ประเพณีบวชเรียน ซึ่งมีความหมายว่าบวชคู่กับเรียน เมื่อบวชแล้วต้องเรียนหรือบวชก็เพื่อเรียน แล้วหมายความเลยไปถึงบวชอยู่แค่เรียน เรียนแล้วใครอยู่พึ่งอยู่ ไม่ใคร่อยู่พึ่งสึกไป

ในปัจจุบัน บทบาทของพระสงฆ์ในด้านให้การศึกษแก่ประชาชนนั้น อาจแบ่งได้ดังนี้ ๑) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ๒) โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๓) ธรรมศึกษา และ ๔) ครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน/พระธรรมวิทยากร

^{๖๓} พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รอกทางออก, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า ๒ - ๓.

๒.๔.๓ บทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑. ความเป็นมาของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

จากสภาพวิถีชีวิตของชาวไทยในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางพฤติกรรม คือละเลยในคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางไม่พึงประสงค์ เช่น ขาดระเบียบวินัย เกี่ยวข้องยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และขาดวินัยในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างเร่งด่วนในการปลูกฝังกล่อมเกลาด้วยหลักธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้มีสำนึกผิดชอบชั่วดี มีสติพิจารณาขังคิด มีจิตใจใฝ่ดีและมีพลังใจที่เข้มแข็ง

โดยนัยนี้ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงถือกำเนิดขึ้นและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ โดยข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง กระทรวงวัฒนธรรมกับ กระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ซึ่งในระยะแรก รัฐบาลได้ จัดสรรงบประมาณให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน ๘๐๐ รูป โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มคือ

๑. เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

๒. เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

๓. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานพบว่า สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระในโรงเรียน โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๕๕,๐๗๑ รูป จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน ๑๐,๐๐๐ กว่าโรงเรียน มีความต้องการพระสงฆ์ไปให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ จึงได้เพิ่มจำนวนพระสอนศีลธรรมให้ครอบคลุมสถานศึกษาทั่วประเทศ ในอัตราส่วนพระ ๑ รูปต่อ ๑ ตำบล โดยจะขยายเพิ่มอีก ๔,๐๐๐ รูป เป็นการนำร่อง และได้เสนอของบประมาณงบกลางจากรัฐบาลเพื่ออุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพระรูปละ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน รวมเป็นเงิน ๘๖,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี และงบประมาณอีก

จำนวนหนึ่งเพื่อการจัดทำหนังสือ อุปกรณ์การเรียนการสอน การพัฒนาศักยภาพการสอน การติดตามประเมินผล

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการฯ คือ ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐ ได้มีพัฒนาการโดยลำดับ อาทิ การได้รับอนุมัติงบกลางจากคณะรัฐมนตรี เพื่ออุดหนุนโครงการพระสอนศีลธรรม จากครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๘ จำนวน ๔,๐๐๐ รูป ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๙ จำนวน ๖,๐๐๐ รูป และครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๓ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับอนุมัติเพิ่มเป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ รูป อีกทั้งประมาณการณ์ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ จะได้รับอนุมัติเป็น ๒๐,๐๐๐ รูป เช่นกันในปีงบประมาณโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไปตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งมอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการฯ

๒. กระบวนการดำเนินงานของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ก. การคัดเลือกโรงเรียนและการกำหนดให้พระสอนในโรงเรียน

นับจากเริ่มต้นของการดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เริ่มในปี พ.ศ.๒๕๔๘ ได้กำหนดแนวทางในการคัดเลือกโรงเรียนสำหรับพระสอนศีลธรรม ดังนี้

๑. เจ้าคณะจังหวัดร่วมกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมในแต่ละบริบท โดยพิจารณาจากโรงเรียนในตำบล อำเภอ และจังหวัดตามลำดับ ดังนี้

๑) เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถิพุทธในตำบล อำเภอ จังหวัดนั้นๆ

๒) เป็นโรงเรียนที่อยู่ในตำบล อำเภอ จังหวัดที่มีความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรม เบี่ยงเบนของนักเรียน นักศึกษาสูง และหรือโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องร่วมแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา

๓) เป็นโรงเรียนที่มีห้องจริยศึกษาที่พระสามารถใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา สามารถจัดกิจกรรมที่นำหลักธรรมสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต

๔) เป็นโรงเรียนที่พระสามารถเดินทางไปสอนได้สะดวก

๒. เขตการศึกษาประกาศผลการคัดเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพระสอนศีลธรรม

๓. เขตพื้นที่การศึกษาแจ้งโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือก และชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดพระเข้าสอนในแต่ละช่วงชั้น

๔. สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สำนักงานงานวัฒนธรรมจังหวัด แจ้งพระให้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนและประสานกับโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

๕. การจัดให้พระสอนในโรงเรียนสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม โดยพระ ๑ รูป อาจเข้าสอนในสถานศึกษาใกล้เคียงได้มากกว่า ๑ โรงเรียนขึ้นอยู่กับบริบทและความเป็นไปได้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

อนึ่งเมื่อ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม ได้ปรับโอนให้วัดหลวงพ่อสวดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จึงได้มีการปรับเพิ่มการรับสมัครและคัดเลือกสถานศึกษาในโครงการฯ ดังนี้

๑. สำรวจสถานศึกษาที่ยังคงมีพระสอนศีลธรรมปฏิบัติหน้าที่เพื่อจัดทำฐานข้อมูล

๒. ในกรณีที่ขาดพระสอนศีลธรรม อันเนื่องจากการลาออก หรือการย้าย ให้มีการรับสมัครใหม่ โดยคำนึงถึงเกณฑ์ดังนี้ ๑) เป็นพื้นที่ซึ่งขาดแคลนและต้องการพระสอนศีลธรรมทั้งสามารถคัดสรรพระสงฆ์ในพื้นที่ซึ่งมีคุณสมบัติตามกำหนดได้ ๒) การกำหนดสัดส่วนของพระสอนศีลธรรมต่อขนาดโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนขนาด ๐ - ๑๒๐ คน ควรมีพระสอนศีลธรรม ๑ รูป โรงเรียนขนาด ๑๒๑ - ๔๕๕ คน ควรมีพระสอนศีลธรรม ๒ รูป โรงเรียนขนาด ๕๐๐ - ๒,๕๐๐ คน ควรมีพระสอนศีลธรรม ๓ รูป

ข. แนวคิดการเกิดขึ้นของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

เมื่อมหาเถรสมาคมได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ มอบหมายให้พระธรรมวรเมธี เลขาธิการแม่กองธรรมสนามหลวงและพระเทพโสภณ (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต) (สมณศักดิ์ขณะนั้น) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้แทนพิจารณาสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

พระเทพโสภณ ในฐานะประธานกรรมการจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ได้เสนอต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ในคราวประชุมเรื่องหลักสูตรใหม่เด็กไทยพัฒนา : หัวใจปฏิรูปการศึกษา ในเวทีแห่งนั้น ศ.ดร.ชยอนันต์ สมุทวณิช ผู้บังคับการวิจัยราชวิทยาลัย ได้เสนอว่า “การสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลต้องนำไปบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง เพื่ออบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กฯ ไม่มุ่งสอนเฉพาะเรื่องวิชาการ แต่ควรสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยนิมนต์พระสงฆ์มาสอนในโรงเรียน

เพื่อให้เป็นแบบอย่างทางศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ด้วยการสอนให้รู้ “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” ปราบกฏว่า นายกรัฐมนตรีเห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว และเห็นชอบให้สภาระการเรียน พระพุทธศาสนามี ๑ หน่วยกิต (เรียน ๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ในระดับมัธยมศึกษา พร้อมให้มี โรงเรียนนำร่องแบบวิธีพุทธจังหวัดละ ๒ แห่งในปีการศึกษา ๒๕๔๖

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเสนอ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ภายใต้โครงการเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชาติ เพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรม คนในชาติตามรอยพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ทั่วประเทศ โดยให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประมาณสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเป้าหมายคือให้มีพระ ๑ รูปต่อ สถานศึกษา ๑ แห่งในตำบลครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

จากแนวคิดของมติมหาเถรสมาคม และข้อเสนอแนะของ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัย ขณะนั้น จึงเป็นเหตุกำเนิดพัฒนาจนกลายเป็นโครงการพระสอน ศีลธรรมใน โรงเรียน จนถึงปัจจุบัน

๒.๔.๔ การจัดการเรียน การสอนวิชาพระพุทธศาสนา

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนามีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนดังนี้

กรมการศาสนา ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาไว้ พอสรุปได้^{๖๔}

๑. สาระสำคัญของการเรียนการสอนจะต้องเหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสอนให้เหมาะสม
๒. การสอนต้องมีเหตุผล สนับสนุนให้เห็นประโยชน์ และโทษของการไม่ปฏิบัติ
๓. การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็น โดยครูเป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม

^{๖๔} พชร มีกลาง, สภากรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๓)ของครูผู้สอนระดับมัธยมปลาย เขตการศึกษา ๕, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสกลนคร, ๒๕๔๐

การสอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า ครูควรระบุนำให้ผู้เรียนทำอะไรบ้าง กำหนดเกณฑ์ที่ตัดสินไว้ และใช้วิธีประเมินอย่างถูกต้อง การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จะต้องระบุเงื่อนไขพฤติกรรมครั้งสุดท้ายที่ต้องการและเกณฑ์ตัดสิน ครูจะต้องพิจารณาเนื้อหา และจึงเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม หรือจะประยุกต์หลายๆ วิธีในเนื้อหา ตามความเหมาะสมของผู้เรียน

๒.๔.๕ บทบาทการสอนของครูพระ

ชัยวุฒิ เลิศวรรณสิริวรรณ^{๖๕} ได้แบ่งวิธีการสอนออก ๒ รูปแบบ ได้แก่ วิธีการสอนรูปแบบใหม่ (Emerging Practices) และวิธีการสอนรูปแบบเดิม (Traditional Practices) ดังนี้

วิธีการสอนรูปแบบใหม่ หมายถึง วิธีการสอนที่ให้นักเรียนกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักเรียนรู้ร่วมกันหรือเป็นโครงการ รู้จักค้นคว้าหาข้อมูล สามารถเรียนรู้และทดสอบตนเองได้เมื่อต้องการ

วิธีการสอนรูปแบบเดิม หมายถึง วิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะ โดยนักเรียนทุกคนจะเรียนรู้ไปพร้อมกันและมีครูคอยติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมต่างๆของนักเรียน

วิไลลักษณ์ สายเสน่ห์^{๖๖} นำเสนอบทบาทของครูดังนี้

ครูมีบทบาทที่สำคัญในการสอน ๕ ประการ คือ

๑. การจัดการสภาพแวดล้อม สื่อ เครื่องมือ เพื่อเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลาย
๒. วางแผนกิจกรรม ทั้งนี้มีข้อเตือนใจที่สำคัญ คือ “ไม่ลืมความแตกต่างของแต่ละคน”
๓. พัฒนาตนเองทั้งกาย และใจ “ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้งอกงามขึ้นเรื่อยๆ ได้
๔. ลงมือสร้างและทำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการศึกษาด้วยตนเอง ทักษะการคิด และทักษะการจัดการและลงมือทำงานเป็นทีม
๕. ประเมินผลและให้ผลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

^{๖๕} ชัยวุฒิ เลิศวรรณสิริวรรณ, การวิจัยการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, วารสารเพื่อการศึกษา, ๑๒๕ (กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๖)

^{๖๖} วิไลลักษณ์ สายเสน่ห์, การพัฒนาการสอน, ๒548 (เอกสารอัดสำเนา)

เมื่อผู้สอนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองแล้ว ขณะเดียวกันผู้สอนต้องรู้จักการสร้างสรรค์ความรู้ให้ผู้เรียนซึ่งมีองค์ประกอบ ๓ ประการ

- ๑) จุดมุ่งหมายหรือความต้องการของผู้เรียน
- ๒) ความรู้เดิมหรือสิ่งที่มีอยู่ของผู้เรียน
- ๓) สารหรือสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้

วิจิตร ศรีสอาน^{๖๓} ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยพื้นฐาน ๔ ประการ คือ

๑. วางวัตถุประสงค์ของการสอนให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
๒. สำรวจความพร้อมและความรู้พื้นฐานโดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคล
๓. เลือกวิธีการสอนให้เหมาะกับสภาพผู้เรียน นำเทคโนโลยีและเทคนิคการสอนประกอบ
๔. วัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าเพื่อพัฒนาการของผู้เรียน

พรชูลี คุณานุกร^{๖๔} กล่าวว่าคุณภาพทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเครื่องชี้วัดถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ อาจารย์ผู้สอนจะต้องเป็นผู้รอบรู้มีความสามารถในการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเรียนที่แสดงออกหรือประเมินได้ เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและมีเจตนาที่ดีต่อวิชาการและสถาบันมีความสามารถในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเรียบเรียงบทความตามความรับผิดชอบในวิชาที่สอนของตน อาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการสอนและบรรลุความเป็นเลิศในวิชาชีพมีคุณลักษณะทางวิชาการดังนี้

๑. มีการปรับปรุงข้อความเนื้อหาของการสอนอยู่เสมอ
๒. แสวงหาเทคนิคในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. มีความสนใจในกิจกรรมการสอนในรายวิชาใหม่ๆ
๔. มีความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้ พุดชัดเจน เข้าใจง่ายพูดอย่างมีเหตุผล ไม่คลุมเครือ มีความยึดหยุ่นในเนื้อหาวิชา
๕. เข้าใจและมีวัตถุประสงค์การสอนที่แน่นอน จัดระบบการสอนดีและมีความหมาย

^{๖๓} วิจิตร ศรีสอาน, การพัฒนาการเรียนการสอน, รายงานการสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๑-๖ มิถุนายน ๒๕๑๕, หน้า ๘-๙.

^{๖๔} พรชูลี คุณานุกร, คุณลักษณะครูอาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษา, (อัครา) (อัครา)

๖. เปิดเผย มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน ศึกษาความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

๗. มีความเมตตา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดอย่างเสรี มีความเห็นใจและยอมรับความเห็นของนักเรียน

ดังนั้นบทบาทของครูพระต่อการสอน จะต้องให้ความสนใจต่อหลักพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนโดยนำมาบูรณาการการสอนตลอดทั้งชั่วโมงให้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น

๑) การสอนโดยการบอกวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ต้องเรียนรู้

๒) การสอนจากสิ่งง่ายไปยาก

๓) การสอนในสิ่งที่ผู้เรียนรู้สึกว่าจะมีความสบายใจ และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวคุ้นเคย

๔) การเชื่อมโยงกิจกรรมสู่สาระที่ต้องการให้เรียนรู้

๕) การสอนให้คิดวิเคราะห์

๖) การให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

๗) การให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม

๘) การให้ผลป้อนกลับ

๙) การให้กำลังใจผู้เรียน

นอกจากนี้ ครูพระควรนำ “การสอนที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยไม่คิดว่าเป็นการเรียน” มาใช้ โดยการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ จึงตั้งโจทย์ให้ผู้เรียน จำลองสถานการณ์และแสดงบทบาทสมมติว่า ผู้เรียนจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีเกี่ยวกับงานขณะเดียวกันต้องค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่รู้

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ครูพระจะต้องนำหลักการสู่การปฏิบัติจริง จึงจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ เพื่อดึงพลังศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการใช้ชีวิตผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย สร้างแรงจูงใจ เต็มไปด้วยบรรยากาศของความสนุกสนาน เช่น อภิปรายประกอบการนำเสนอ ซึ่งเพียบพร้อมไปด้วยภาพนิ่งและเคลื่อนไหวที่มีความหมาย ตื่นตาชวนติดตาม กิจกรรมการวาดภาพ mind map กิจกรรมการตั้งคำถามจากภาพ กิจกรรมต่อไม้ขีดไฟ การต่อไม้จิ้มฟัน กิจกรรมการอ่าน ทั้งที่เป็นกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว ตลอดจนยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย กิจกรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยและใกล้ตัว มีความหมายและเข้าใจง่าย จดจำได้นาน ส่วนตัวผู้สอนนั้นเป็นกิจกรรมที่มีต้นทุนการผลิตไม่สูง แต่ต้องใช้เวลาในการคิด เพื่อให้ได้ผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ

๒.๔.๖ พุทธวิธีการสอน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีจุดหมายระยะยาวในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ ไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้แต่ประโยชน์ในปัจจุบันซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันแก่งแย่งเอาเปรียบกัน หรือมุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์ส่วนตัว โดยไร้หรือติดต่อบปะ หาวีถีทางได้เปรียบผู้อื่นโดยเรียกวิธีการเหล่านี้ว่า กลยุทธ์ แต่การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนานั้น หากเรียนรู้แล้ว “ละชั่วทำดี” ยังไม่ได้ จะไม่เรียกว่าเป็นผู้ “มีการศึกษา”^{๖๕}

พระราชวรมุณี (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต),^{๖๖} กล่าวถึงการเรียนรู้คือกระบวนการที่รับผัสสะทั้ง ๖ ของมนุษย์ คือตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เกิดจากปัจจัย ๒ อย่าง ได้แก่ ปรโตโฆสะ หมายถึงแหล่งความรู้ดีงาม อาจจะเป็นครู หนังสือ วิทฺย สิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือสื่อมวลชนแขนงต่างๆซึ่งให้ความรู้ที่ถูกต้อง สิ่งเหล่านี้จัดเป็นกัลยาณมิตรทั้งสิ้น ปรโตโฆสะเป็นแหล่งข้อมูลที่มาจากภายนอกตัวผู้เรียน และ โยนิโสมนสิการ หรือการพิจารณาอย่างแยกคาย หมายถึงความคิดพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบเพื่อถ่วงถองหาความจริง นั่นคือการคิดเป็น จัดเป็นองค์ประกอบภายในตัวผู้เรียนจึงเกิดชาตฺรู้

สุมน อมรวิวัฒน์^{๖๗} ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสนาพอสรุปได้ดังนี้

หลักการที่ ๑ พระพุทธศาสนามองมนุษย์ในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคล (as an individual) และในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น

หลักการที่ ๒ มนุษย์เป็นเวไนยสัตว์ หรือเวไนยบุคคล สามารถได้รับการสั่งสอนฝึกฝนและอบรมบ่มนิสัยได้

หลักการที่ ๓ มนุษย์มีสภาวะทางสติปัญญามาตั้งแต่เกิด (สชาติกปัญญา) และแม้ว่ามนุษย์จะมีความแตกต่างกันแต่ก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้(โยคปัญญา)

หลักการที่ ๔ พระพุทธศาสนาอธิบายหลักการเรียนรู้ของมนุษย์ว่า เกิดขึ้นในวิถีชีวิตทั้งชีวิตมีลักษณะเป็นองค์รวม ทั้งรูปและนาม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ไปตามความเจริญเติบโตของชีวิต

^{๖๕} สนิท ศรีสำแดง, พระพุทธศาสนากับการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๔๑-๔๗.

^{๖๖} พระราชวรมุณี (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต), กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

^{๖๗} สุมน อมรวิวัฒน์, การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์, (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา : นนทบุรี , ๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๗.

หลักการที่ ๕ มนุษย์มีแกนหลัก ๓ ประการได้แก่ การฝึกตนเองเรื่องศีล (self-training in morality) การฝึกตนเองเรื่องสมาธิ (self-training in mentality or concentration) และการฝึกตนเองเรื่องปัญญา (self-training in wisdom)

หลักการที่ ๖ การพัฒนาปัญญา ซึ่งพัฒนาโดยการแสวงหาความรู้ (สุตมยปัญญา) การฝึกฝนคัมภีร์ (จินตามยปัญญา) การฝึกฝนตนเอง (ภาวนามยปัญญา)

๒.๔.๓ พุทธวิธีการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้โปรดพุทธบริษัท จำแนกได้ ๕ ประเภทใหญ่ ๆ

(๑) **แบบสากัจฉา** การสอนโดยใช้วิธีการ ถามคู่สนทนา เพื่อนำให้เกิดความเข้าใจ หลักธรรมอันจะนำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา วิธีการสอนแบบนี้ จะเห็นได้จากที่พระองค์ใช้โปรดบุคคลในกลุ่มที่มีจำนวนจำกัด ที่สามารถพูดคุยโต้กันได้ การสอนแบบนี้ มีปรากฏในหนังสือ พระไตรปิฎกหลายแห่งด้วยกัน ตัวอย่างเช่น กรณีของปริพาชกชื่อว่าวัจน โคตรที่เข้าไปทูลถาม เรื่องความเห็นสุดโต่ง ๑๐ อย่าง ต่อพระองค์ และก็ได้มีการสนทนาแบบถาม-ตอบ ในเรื่องดังกล่าว ระหว่างปริพาชกกับพระพุทธองค์ เป็นต้น^{๑๒} ในการสอนแบบสากัจฉา มีการถามในรายละเอียดได้มากกว่าการสอนแบบทั่วไป และเป็นการให้ข้อมูลต่อกลุ่มชนที่มีจำนวนจำกัด โดยพระพุทธองค์ แสดงธรรมจบ ผู้ฟังจะได้รับคุณพิเศษจากการฟังด้วยวิธีนี้อยู่เสมอ^{๑๓}

(๒) **แบบบรรยาย** การสอนที่พระพุทธเจ้าจะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนและพระสาวกเป็นจำนวนมาก คอยรับฟัง จัดเป็นวิธีสอนที่พระพุทธเจ้าใช้มากที่สุด ในการแสดงธรรม เพราะมีทั้งการแสดงธรรม ซึ่งมีใจความยาว และมีใจความแบบสั้น ๆ ทั้งนี้ แล้วแต่สถานการณ์ที่เห็นว่าเหมาะสม เช่น ในพรหมชาลสูตร พระองค์ก็ทรงได้บรรยายเกี่ยวกับเนื้อหาของศีล ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ศีลระดับต้นที่เรียกว่า จุลศีล ศีลระดับกลางที่เรียกว่ามัชฌิมศีล ศีลระดับสูงที่เรียกว่ามหาศีล และในตอนท้ายก็ทรงแสดงเรื่องทฤษฎี ทฤษฎีหรือปรัชญาของลัทธิต่าง ๆ ที่ร่วมสมัยพุทธกาลมีทั้งหมด ๖๒ ทฤษฎี โดยพระพุทธเจ้าทรงนำมาแสดงด้วยวิธีการบรรยาย และชี้ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนามีความเห็น หรือมีหลักคำสอนที่ต่างจากทฤษฎีทั้ง ๖๒ นี้ อย่างไร เป็นต้น^{๑๔}

^{๑๒} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๘๓-๑๘๕/๒๑๕-๒๒๓.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธวิธีในการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๑๐.

^{๑๔} ที.ที. (ไทย) ๕/๒๘/๑๑.

(๓) **แบบตอบปัญหา** จะทรงสอนให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหา และใช้วิธีตอบให้เหมาะสม สำหรับในการตอบปัญหาของพระองค์นั้น จะทรงพิจารณาจากความเหมาะสมตามลำดับแห่งภูมิความรู้ของผู้ถามเป็นสำคัญ เช่น ในเวทตาสังยุต มีเวทคาไปกราบทูลถามพระพุทธองค์ว่า “บุคคลให้อะไรชื่อว่าให้กำลัง ชื่อว่าให้วรรณะ ชื่อว่าให้ความสุข ชื่อว่าให้จักขุ ชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง” พระพุทธเจ้าก็ตรัสตอบว่า “บุคคลที่ให้ข้าวชื่อว่าให้กำลัง ให้ผ้าชื่อว่าให้วรรณะ ให้ยานพาหนะชื่อว่าให้ความสุข ให้ประทับชื่อว่าให้จักขุ และผู้ให้ที่พักชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ส่วนผู้พร่ำสอนธรรมชื่อว่าให้อมตะ”^{๓๕}

(๔) **แบบวางกฎข้อบังคับ** เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ ข้อบังคับให้พระสาวกหรือสงฆ์ปฏิบัติด้วยความเห็นชอบพร้อมกัน วิธีการนี้เป็นลักษณะของการออกคำสั่ง ให้ผู้ศึกษาปฏิบัติตามเป็นการสอนโดยการวางกฎระเบียบข้อบังคับให้ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อนำมาซึ่งความสงบสุขแก่หมู่คณะ ดังจะเห็นได้จากพระองค์ทรงบัญญัติพระวินัย โดยเป็นข้อบังคับให้พระสงฆ์ได้ปฏิบัติตามและที่สำคัญ กฎข้อบังคับที่พระองค์ทรงบัญญัติขึ้น เป็นตัวแทนของพระองค์ได้ด้วย และมีความเสมอภาคกันทั้งหมด ไม่มีข้อยกเว้นให้แก่บุคคลใดเป็นกรณีพิเศษ พระองค์ทรงตรัสก่อนที่จะปรินิพพานว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราปรินิพพานไปแล้วก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย”^{๓๖}

การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าทุกครั้ง จะทรงใช้พุทธวิธีการสอนซึ่งมีรูปแบบและวิธีการแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ทรงเตรียมแผนการสอนพร้อมทั้งศึกษาสภาพแวดล้อม วิเคราะห์ผู้ฟัง มีข้อมูลไว้อย่างพร้อมมูล ตั้งแต่ต้นจนจบ ทรงใช้รูปแบบการสอนครบทั้ง ๔ ประการ ได้แก่

- (๑) สันตัสสนา อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือให้ไปเห็นกับตา
- (๒) สมหาปนา ชักจูงใจให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติตาม
- (๓) สมุดเตชนา เร้าใจให้แกลัวกล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก
- (๔) สัมปหังสนา ชโลมใจให้เข้มแข็ง ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการปฏิบัติ^{๓๗}

^{๓๕} ต.ส. (ไทย) ๑๕/๔๒/๕๘.

^{๓๖} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

^{๓๗} ที.ลี. (บาลี) ๘/๑๕๘/๑๖๑.

ลักษณะคุณสมบัติของพระพุทธรเจ้าในฐานะเป็นผู้สั่งสอนนั้น พระพุทธรเจ้าทรงมีพระสุรเสียงไพเราะ พระวาจาสุภาพสละสลวย ไม่มีโทษ ผู้ฟังเข้าใจได้ชัดเจน เพราะประกอบไปด้วยคุณลักษณะ คือความแจ่มใส ชัดเจน นุ่มนวล ชวนฟัง กลมกล่อม ไม่พรวดซิ่ง กังวาน ทรงมีพระปัญญาคุณ รู้แจ้งเห็นจริง ในเนื้อหาสาระที่จะสอน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงพระคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ธรรมะของพระพุทธรเจ้า ดังต่อไปนี้

- (๑) ทรงสอนสิ่งที่จริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
- (๒) ทรงรู้ และเข้าใจสิ่งที่สอนอย่างถ่องแท้สมบูรณ์
- (๓) ทรงสอนด้วยเมตตา มุ่งประโยชน์ผู้รับฟังเป็นที่ตั้ง ไม่หวังผลตอบแทน
- (๔) ทรงทำได้จริงอย่างที่สอน เป็นตัวอย่างที่ดี
- (๕) ทรงมีบุคลิกภาพโน้มน้าวจิตใจให้ใกล้ชิดสนิทสนม และฟังพอใจได้รับความ

ความสุข

- (๖) ทรงมีหลักการสอนและวิธีการสอนอย่างยอดเยี่ยม^{๓๘}

๒.๔.๘ ขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี

๑) วิเคราะห์ผู้ฟัง พระพุทธรองค์จะทรงศึกษาและเลือกบุคคลอย่างละเอียด ดังปรากฏอยู่ในพุทธกิจที่ทรงใช้ประจำ คือในเวลาใกล้สว่างจะทรงตรวจดูสัตว์โลกผู้สมควรได้รับพระกรุณา

๒) กำหนดรู้บริบทของผู้ฟัง เช่น เพศ วัย ฐานะ ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมชุมชน จารีตประเพณี อุปนิสัย ระดับสติปัญญา เป็นต้น

๓) กำหนดเนื้อหาสาระที่จะทรงใช้สอน มีขั้นตอนการเลือกธรรมที่จะนำมาสอน นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะที่ผู้ฟังย่อมมีความพร้อมมีคุณสมบัติบริบททางสังคมที่ต่างกัน มีอินทรีย์ที่แก่กล้าต่างกัน การกำหนดเนื้อหาสาระที่มีความยากง่ายให้ตรงกับความต้องการของผู้รับฟัง ย่อมมีผลต่อการรับรู้ธรรมะของผู้ฟังทั้งสิ้น

๔) รูปแบบการนำเสนอ พระพุทธรเจ้าทรงมีรูปแบบในการสอนมากมาย เช่น การสนทนา การบรรยาย และการตอบปัญหา เป็นต้น

^{๓๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธวิธีในการสอน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๓๑.

๕) วิธีการนำเสนอ พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น บางครั้งทรงใช้วิธียกอุปมาขึ้นเปรียบเทียบ บางครั้งใช้วิธีตอบปัญหา บางครั้งใช้วิธีเล่านิทาน มาประกอบเป็นต้น

๖) ลวดลายที่เกินเพิ่มส่วนที่พร่อง การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าทรงมุ่งประโยชน์เกื้อกูล และประโยชน์ต่อชาวโลก โดยอาศัยพระกรุณาธิคุณเป็นที่ตั้ง การประเมิณผล พระพุทธองค์ทรงใช้วิธีการประเมิณผลในการแสดงธรรมทุกครั้ง เมื่อจบการแสดงพระธรรมเทศนาแล้ว จะเกิดคำว่า ัมมมาภิสมโย คือการได้บรรลุธรรมตามเหตุปัจจัย ส่วนชนที่อยู่ในที่ประชุม นั้น ก็สามารถบรรลุคุณธรรมมากน้อยต่างกันไปตามความแก่กล้าของอินทรีย์

๗) การติดตามผล พระพุทธองค์จะทรงติดตามผลความคืบหน้า ในเรื่องที่ทรงสอนไป ดังเช่น ทรงมอบให้พระสารีบุตรเถระเป็นพระอุปัชฌาย์อุปสมบทแก่ภรรยาผู้บวช ในภายหลังจากบวชแล้วได้ไม่นานพระสารีบุตรนำเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ จึงได้ตรัสถามถึงความเป็นมาของภรรยา ซึ่งพระสารีบุตรก็ทูลว่า ภรรยาเธอเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่ายเหลือเกินแสดงให้เห็นได้ว่าวิธีการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้านั้น ทรงใช้พุทธวิธีในการสอนได้อย่างมีระบบ มีผลสัมฤทธิ์ทำให้พระพุทธศาสนาได้ประดิษฐานอย่างมั่นคงถาวรมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพราะทรงมีพระคุณสมบัติในฐานะผู้ส่งสาร มีจุดมุ่งหมาย มีวิธีการสอนมีอุปมาประกอบการสอน มีรูปแบบและแผนการสอนเป็นอย่างดี

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)^{๑๕} ได้กล่าวไว้ว่า หลักทั่วไปในการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมตามพุทธวิธีในการสอน มีดังนี้

๑. สอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจได้ยาก หรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ ตัวอย่างที่เห็นชัด คือ อริยสัจ

๒. สอนเนื้อเรื่องที่ค่อยลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และต่อเนื่องกันเป็นสายลงไปอย่างที่เราเรียกว่า สอนเป็นอนุพัฟพิถา ไตรสิกขา พุทธโอวาท ๓ เป็นต้น

๓. ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ก็สอนด้วยของจริง ให้ผู้เรียนได้ดู ได้เห็น ได้ฟังเองอย่างที่เราเรียกว่าประสบการณ์ตรง เช่นทรงสอนพระนันทะที่คิดถึงคู่รักคนงาม ด้วยการทรงพาไปชม

^{๑๕} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), “พุทธวิธีในการสอน”, ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, หน้า๑๒.

นางฟ้า นางอัปสรเทพธิดา ให้เห็นกับตา เรื่องอาจารย์ศึกษาปาโมกข์ให้หมอชีวกทดสอบตัวเอง^{๕๐} เรื่อง นามลัทธิตชาค^{๕๑} หรืออย่างที่ทำให้พระเพ็งดูความเปลี่ยนแปลงของคอกบัว เป็นต้น

๔. สอนตรงเนื้อหาตรงเรื่องคุมอยู่ในเรื่อง ไม่วกวนไม่ไขว้เขว ไม่ออกนอกเรื่อง

๕. สอนมีเหตุผล ตรงตามเห็นจริงได้ อย่างที่เรียกว่า *สนิทาน*

๖. สอนเท่าที่จำเป็น พอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจ ให้การเรียนรู้ได้ผล ไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้หรือสอนแสดงภูมิว่าผู้สอนมีความรู้มาก

๗. สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรที่เขาคจะเรียนรู้และเข้าใจ เป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง อย่างพุทธพจน์ที่ว่า พระองค์ทรงมีพระเมตตา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งหลาย จึงตรัสพระวาจาตามหลัก ๖ ประการ คือ^{๕๒} ๑) คำ พูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง, ไม่เป็นประโยชน์, ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่น - ไม่ตรัส๒) คำ พูดที่จริง ถูกต้อง, แต่ไม่เป็นประโยชน์, ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่น - ไม่ตรัส๓) คำ พูดที่จริง ถูกต้อง, เป็นประโยชน์, ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่น - เลือกกาลตรัส๔) คำ พูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง, ไม่เป็นประโยชน์, ถึงเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่น - ไม่ตรัส๕) คำ พูดที่จริง ถูกต้อง, แต่ไม่เป็นประโยชน์, ถึงเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่น - ไม่ตรัส๖) คำ พูดที่จริง ถูกต้อง, เป็นประโยชน์, เป็นที่รักที่ชอบใจของคนอื่น - เลือกกาลตรัส^{๕๓}

ลักษณะของพุทธวิธีในการสอนดังกล่าว คือ ทรงเป็นกาลวาที สัจวาที ภูตวาที อัศววาที ธรรมวาที วินัยวาที ในการที่พระองค์ดำเนินกิจกรรมนั้นมีความเป็นลักษณะเดียวกันกับการสอน คือ ทรงใช้การดำเนินกิจกรรมง่าย ๆ ไม่มีความสลับซับซ้อนอะไร สามารถเห็น และเข้าใจได้ไม่ยาก

พระเทพเวที^{๕๔} ได้กล่าวถึงกลวิธี และอุบายประกอบการสอน ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าลักษณะการสอนทรงมีเทคนิคและวิธีการเพื่อให้เหมาะสมกับจริตและภูมิหลังของแต่ละบุคคลดังนี้

๑. การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ

๒. การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา

^{๕๐} วิ.ม. (บาลี) ๕/๑๒๕/๓๔

^{๕๑} พุ.ชา.เอกก.อ.(บาลี) ๒/๒๔๘

^{๕๒} ม.ม (บาลี) ๑๓/๕๔/๖๕,ม.ม. (ไทย) ๑๒/๘๖/๘๗-๘๘.

^{๕๓} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

^{๕๔} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ปจำกัด, ๒๕๓๒), หน้า ๔๘-๖๓.

๓. การใช้อุปกรณ์การสอน
 ๔. การทำเป็นตัวอย่าง
 ๕. การเล่นเกมเล่นคำ และใช้ในความหมายใหม่
 ๖. อุบายเลือกคน และปฏิบัติรายบุคคล
 ๗. การรู้จักจังหวะและโอกาส
 ๘. ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ
 ๙. การลงโทษและให้รางวัล
 ๑๐. กลวิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- แสง จันทร์งาม^{๔๕} กล่าวถึงเทคนิควิธีการสอนของพระพุทธเจ้าไว้น่าสนใจดังนี้
๑. ทรงใช้อารมณ์ขัน
 ๒. ทรงเร้าให้เกิดความเจริญ
 ๓. ทรงเร่งเร้าให้รีบปฏิบัติ
 ๔. ทรงใช้วิธีรุนแรงในการสอน
 ๕. ทรงใช้ปฏิภาณไหวพริบในการตอบโต้
 ๖. ไม่ทรงก้าวร้าวใคร

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

พระศิริชัย ปภัสฺสโร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความพึงพอใจด้านการปกครองนักเรียนมากที่สุด รองลงมา คือความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ส่วน งานด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด^{๔๖}

^{๔๕} แสง จันทร์งาม, *วิธีสอนของพระพุทธเจ้า*, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๖), หน้า ๕๘-๑๐๕.

^{๔๖} พระศิริชัย ปภัสฺสโร, *ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

อรรถิพย์ สีสะพัฒน์ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูปกครองนักเรียนประจำต่อ งานสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนประจำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูปกครองนักเรียน ประจำ ต่องานปกครองนักเรียนประจำ จำแนกตามเพศ ระยะเวลาทำงาน รายได้ วุฒิการศึกษาและ ตำแหน่งหน้าที่ ต่องานสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน ต่อปัญหาในการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน ประจำและปัญหาที่เกี่ยวกับนักเรียนประจำ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ใน โรงเรียนไปใช้ในการทำงานของครูปกครองนักเรียนประจำ^{๕๓}

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูปกครองนักเรียนประจำต่องานปกครอง นักเรียน ประจำที่ทำอยู่ ครูปกครองนักเรียนประจำเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความต้องการอบรมสั่งสอน นักเรียน ให้รู้จักระเบียบวินัย มีความประพฤติดีและมีกิริยามารยาทที่ดีงาม เห็นด้วยมากกับ ความ ต้องการ ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเป็นธรรมชาติแก่นักเรียนโดยอยู่ใกล้ชิด รับฟังปัญหาและ พิจารณาให้ การแนะนำเพื่อช่วยแก้ปัญหาตามความเหมาะสม ควบคุมดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน แนะนำให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตรวจสอบความเป็นระเบียบและการ ทำความ สะอาดเสื้อผ้าของนักเรียน บันทึกรายการประจำวันเกี่ยวกับนักเรียนในความรับผิดชอบ ติดตามผลการศึกษาและความประพฤติของนักเรียนระหว่างที่อยู่โรงเรียน ให้คำแนะนำ นักเรียน เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ประสานงานกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนและระหว่าง ครูปกครอง นักเรียนประจำด้วยกัน ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาให้ นักเรียน ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ เช่น งานสอนหนังสือ นอกเหนือจากงานปกครองนักเรียน ประจำที่ทำอยู่ มี สุขภาพจิตที่ดีเพื่อการทำงานปกครองนักเรียนประจำให้มีประสิทธิภาพ และคิดว่างานปกครอง นักเรียนประจำ เป็นงานหนักต้องมีความรับผิดชอบมาก และเห็นด้วย ปานกลางกับความต้องการ รับผิดชอบอาคารบ้านพัก พัสดุครุภัณฑ์ ของใช้ประจำตัวนักเรียน

^{๕๓} อรรถิพย์ สีสะพัฒน์, ความคิดเห็นของครูปกครองนักเรียนประจำต่องานสังคมสงเคราะห์ใน โรงเรียน : ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนประจำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์, ปริญญาโทมหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕ ,บทคัดย่อ

กำพล คงพันธ์^{๕๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าที่มีต่อการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่ากับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่าที่มีต่อการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในด้านวัตถุประสงค์ ด้านรูปแบบ ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการวัดและประเมินผล

ผลการศึกษา พบว่า ในด้านระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าที่มีต่อการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากที่สุดในด้านการจัดกิจกรรม รองลงมาในด้าน การวัดและประเมิน ด้านวัตถุประสงค์ และด้านรูปแบบ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ต่างกัน และพบว่า คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าที่มีสถานภาพสมรส ต่างกันมีความคิดเห็นในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

วิระเทพ จันทร์สุวรรณ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกลุ่มโรงเรียนบ้านเนิน-เสื่อหึ่ง อำเภอเชียงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกลุ่มโรงเรียนบ้านเนิน-เสื่อหึ่ง อำเภอเชียงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๔ ด้านคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียนและงานอาคารสถานที่^{๕๕}

^{๕๔} กำพล คงพันธ์, ความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในกลุ่มสหวิทยาเขตราชนครินทร์, วิทยานิพนธ์, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, หน้าบทคัดย่อ

^{๕๕} วิระเทพ จันทร์สุวรรณ, การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกลุ่มโรงเรียนบ้านเนิน-เสื่อหึ่ง อำเภอเชียงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช), หน้า บทคัดย่อ.

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สุริย์ สาธารณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ ที่ทำให้ครูผู้สอนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ และเปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกตัวปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ปัจจัยด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านรายได้^{๕๐}

กฤษณ์ เสร็จกิจดี ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการได้รับการยกย่อง ด้านความก้าวหน้า และด้านค่าจ้างหรือเงินเดือนผลการทำงานของครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาอยู่ในด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือสภาพการทำงานได้รับการยกย่องความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ค่าจ้างหรือเงินเดือน^{๕๑}

พระมหาวุฒิชัย เหล่าเลิศ ได้ทำการศึกษา ผลของคุณภาพชีวิตการทำงาน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้รับการยอมรับจากสังคม ในระดับมากที่สุด การปฏิบัติงานสอนของครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมาก การพัฒนา

^{๕๐} สุริย์ สาธารณะ, “ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๗ – ๑๔๔.

^{๕๑} กฤษณ์ เสร็จกิจดี, ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี , วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

ความสามารถของครูพระสอนศีลธรรม ความมีอิสระในการทำงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การสอน ต่างกัน มีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีส่วนร่วมในโรงเรียน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว การพัฒนาความสามารถของครูพระสอนศีลธรรม และการยอมรับจากสังคม สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ร้อยละ ๕๘.๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑^{๕๒}

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

พระมหาปัญญา แล่นปีว ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๒ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้ การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ใน ๔ ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหาหลักสูตร พระสอนศีลธรรมจำนวนมากมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ด้านการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรมจำนวนมากจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายได้แก่ การสนทนา การบรรยายประกอบสื่อการสอน การทำกิจกรรมกลุ่ม ด้านสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ พระสอนศีลธรรมทุกรูปใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ และประเภทวัสดุ จัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผล และการประเมินผล พระสอนศีลธรรมจำนวนมากก่อนข้างมาก วัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยแบบทดสอบตามตัวชี้วัด และมาตรฐานของหลักสูตรสถานศึกษา^{๕๓}

พระมหาสมชาย ทุมมวโร ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง ๓๑-๓๕ ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีวุฒินักธรรมชั้นเอก ประโยค ๑-๒ และเปรียญธรรม ๓ ประโยค โดยครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่มี

^{๕๒} พระมหาวุฒิชัย เหล่าเลิศ, “ผลของคุณภาพชีวิตการทำงาน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^{๕๓} พระมหาปัญญา แล่นปีว, “ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๒”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓), หน้า ๒ - ๓.

ประสบการณ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระหว่าง ๓-๔ ปี และเคยเข้าร่วมโครงการอบรมวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนาจากสื่ออินเทอร์เน็ต และมีการใช้สื่อทางธรรมชาติในการสอน^{๕๔}

บุญหนา จิมานัง และ ฤดี แสงเดือนฉาย ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมกับตัวแปรอิสระ พบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีอายุต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกธรรมต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ สำหรับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากมีพระสอนศีลธรรมดีเพียงร้อยละ ๕๓.๓ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนศีลธรรม พบว่า ระยะเวลาที่สอน ระดับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน จำนวนชั่วโมงสอนจำนวนนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในเชิงบวก^{๕๕}

สุรเชษฐ์ เจริญสุข ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านก้อง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีระดับเจตคติต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผู้ปกครองมีระดับของเจตคติในระดับมากหรือมีเจตคติในด้านดีต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของครูพระเองในด้านบุคลิกภาพ ด้าน

^{๕๔} พระมหาสมชาย ฐมฺมวโร, “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียนในเขตภาคีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,) ๒๕๕๒, บทคัดย่อ.

^{๕๕} บุญหนา จิมานัง และ ฤดี แสงเดือนฉาย, “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัยเรื่อง, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑,) หน้า ๘.

สังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาตลอดถึงชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม^{๕๖}

พระมหากษัตริย์อินทปยุตย์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนิน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ โดยครูมีความเห็นต่อการดำเนิน โครงการพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือนักเรียนและที่มีความเห็นน้อยที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีจับคู่พหุคูณก็พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๕๗}

จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมด สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ การยอมรับจากสังคม ความมีอิสระในการทำงาน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า แรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นแตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ คือ อายุ ประสบการณ์การสอน

^{๕๖}สุรเชษฐ์ เจริญสุข, “การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านก้อง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ

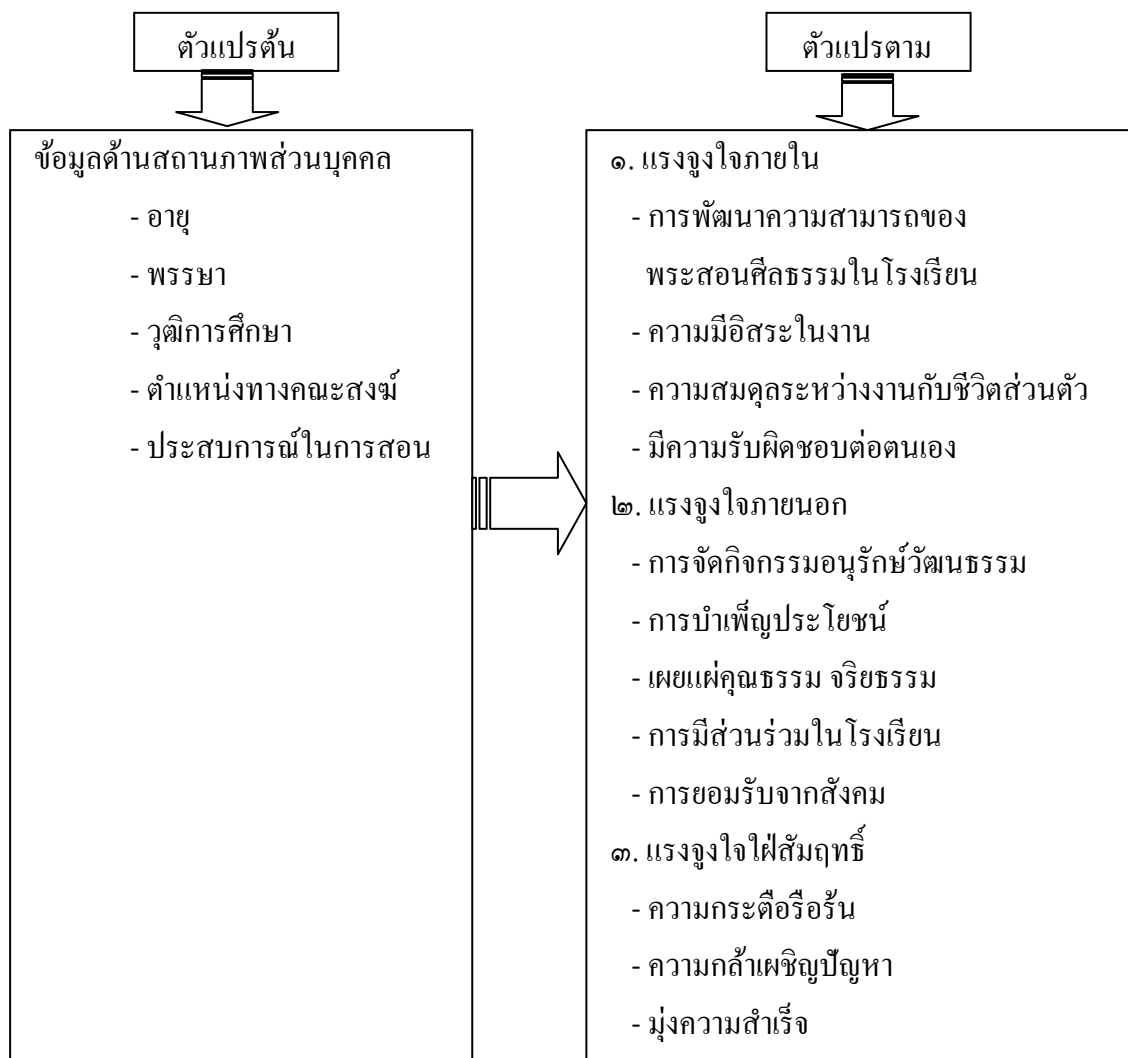
^{๕๗}พระมหากษัตริย์อินทปยุตย์ และคณะ, “การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัย (วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมหลักกรรมต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ วุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด วุฒิการศึกษาทางธรรม อายุพรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์และสอนในระดับชั้น

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ กรอบแนวคิดเห็นของประชากรต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ดังแผนภูมิที่แสดง

แผนภูมิที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีและศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางของพระสอนศีลธรรม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมจำนวนพระสอนศีลธรรมทั้งสิ้น ๑๒๐ รูป ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

๓.๑.๒. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมทั้งสิ้น ๑๒๐ รูป ตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร การคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ สำเร็จรูปของ R.V.Krejcie&D.W.Morgan^๑ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ค่าความคาดเคลื่อน ๐.๐๕ สุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) จาก ประชากรตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด วุฒิเปรียญธรรม อายุพรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ และระดับชั้นในการสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)และ/หรือเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเรื่องการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยแบบสอบถามเป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้แก่

แรงจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่

๑. การพัฒนาความสามารถของครูพระสอนศีลธรรม
๒. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีการติดตามความสำเร็จของงาน
๓. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว
๔. ความมีอิสระใน

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

แรงงใจภายนอก มีปัจจัยส่งเสริมในงานที่ปฏิบัติ ๕ ด้าน ได้แก่

๑. การจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม
๒. การยอมรับจากสังคม
๓. การมีส่วนร่วมในโรงเรียน
๔. การบำเพ็ญประโยชน์
๕. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

แรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดลักษณะความเป็นพระสอนศีลธรรมที่มีแรงงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความกระตือรือร้น
๒. ความกล้าเผชิญปัญหา
๓. มุ่งความสำเร็จ

ด้านละ ๕ ข้อ รวม ๖๐ ข้อ แบบสอบถามนี้ เป็นประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังที่ปรากฏในภาคผนวก

๓.๒.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับแบบสอบถามการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี
๒. ศึกษาการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย และการสร้างแบบสอบถาม
๓. สร้างแบบสอบถามแบบสอบถามการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๓.๒.๒ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่ ๑. ผศ.ดร.ชวาล ศิริวัฒน์, ๒. รศ.พิเศษ.ดร.อำนวยการ เดชชัยศรี, ๓. พระมหาสมบูรณ์ สุขุมโม, ๔. อาจารย์เกษม แสงนันท, ๕. ดร.ศุภิพร เสวตพงษ์ ตรวจสอบทั้งด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้และตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency) แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๒. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๓๐ ชุด คือ แบบสอบถามการศึกษา ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's α -Coefficient) ^๒ พบข้อคำถาม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .๘๗๒๕

๓. นำแบบสอบถามที่หาความเชื่อถือได้กลับมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๒. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไปยื่นต่อเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. นำแบบสอบถามการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๘๒ ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด

๔. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มประชากรมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ตามลำดับดังนี้

^๒ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, (บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๖๑.

๑. หาค่าร้อยละมี ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละของข้อคำถาม

ตอนที่ ๒ ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัด
จันทบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. รวมคะแนน เมื่อศึกษาความคิดเห็นและแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกและ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่ละข้อเข้าด้วยกัน และทำการแจกแจงความถี่ของคะแนน คำนวณหาค่าเฉลี่ย
(\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความ โดยใช้แบบอิงเกณฑ์ ดังนี้^๓

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อคำถามในแบบสอบถามในแต่ละข้อดังนี้

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก	ข้อความที่มีความหมายในทางลบ	
	(คะแนน)	(คะแนน)
มากที่สุด	๕	๑
มาก	๔	๒
ปานกลาง	๓	๓
น้อย	๒	๔
น้อยที่สุด	๑	๕

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายและกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัย
ครั้งนี้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าว

คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง ไม่แน่ใจหรือยังลังเลใจอยู่

คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ

^๓ไชยศ เรืองสุวรรณ, เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอ
เดียนสโตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘๓.

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้การประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เสนอข้อมูลดังนี้

๑. สถิติพรรณนา (Descriptive) เพื่อหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage)^๔ ใช้สำหรับอธิบาย ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับสามัญสูงสุด วุฒิการศึกษาทาง ธรรม อายุพรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์และสอนในระดับชั้น เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาค่า Independent Samples t-test, F-test (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD เพื่อใช้ทดสอบ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มากกว่าสองกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และระดับความ คิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี สำหรับนัยสำคัญสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๕.๑ สูตรการคำนวณหาค่าสถิติในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

๑) สูตรการหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f	หมายถึง	ความถี่หรือจำนวนข้อมูล
X	หมายถึง	ค่าของข้อมูลหรือคะแนน
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
P	หมายถึง	ค่าร้อยละ

^๔บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมเด็ก, ๒๕๔๓), หน้า

๒) สูตรการหาค่าเฉลี่ย (mean)^๕

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

	เมื่อ	\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
		$\sum fx$	หมายถึง	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
n			หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
		f	หมายถึง	ความถี่

๓) สูตรการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๖

$$S.D. = \sqrt{\frac{n(\sum fx^2) - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

	เมื่อ	S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		$\sum fx^2$	หมายถึง	ผลรวมกำลังสอง
		$(\sum fx)^2$	หมายถึง	ผลรวมของข้อมูล
		n	หมายถึง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

๑) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร^๗ ดังนี้

$$[\alpha =] \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

^๕บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, หน้า ๓๕๐.

^๖บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, หน้า ๓๕๘.

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖๗.

เมื่อ	α	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
	k	หมายถึง	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	หมายถึง	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	s_i^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๒) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อหาความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตร^๔ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

๓.๕.๓ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent Samples t-test, F-test (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least-Significant Difference (LSD)

๑) สูตร t-test^๕

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

^๔ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๐), หน้า ๒๕.

^๕ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, หน้า ๓๘๕.

เมื่อ	\bar{X}_1	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑
	\bar{X}_2	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒
	S^2_1	หมายถึง	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑
	S^2_2	หมายถึง	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒
	n_1	หมายถึง	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม ๑
	n_2	หมายถึง	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม ๒

๒) สูตร F-test^{๑๑}

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	MS_B	หมายถึง	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	หมายถึง	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Sig.) จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Multiple Comparisons) ด้วยวิธี Fisher's Least-Significant Difference (LSD) โดยใช้สูตร ดังนี้

๓) สูตร LSD^{๑๒}

เมื่อ $n_i \neq n_j$ LSD= $t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$

ถ้า $n_i = n_j$ LSD= $t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{\frac{2MSE}{n_i}}$

โดยที่ t $df_w =$ n-k

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน. หน้า๑๔๕.

^{๑๒}กัลยา วานิชย์บัญชา, การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับปรับปรุงใหม่.

(กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕๘.

LSD	หมายถึงค่าผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ i และ j
MSE	หมายถึงค่า Mean square error (MS_w)
K	หมายถึงจำนวนกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
n	หมายถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
α	หมายถึงค่าความคลาดเคลื่อน
n_i	หมายถึงจำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ i
n_j	หมายถึงจำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ j

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี และศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางของพระสอนศีลธรรมผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ตามลำดับต่อไปนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในกลุ่มตัวอย่างของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

๔.๔ การวิเคราะห์ความแตกต่างแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่อระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F.distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในกลุ่มตัวอย่างของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัด จันทบุรี

ตารางที่ ๔.๑ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๓	๓.๒๖
อายุ ๒๑-๓๐ ปี	๑๔	๑๕.๒๒
มากกว่า ๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๓๔.๓๘
มากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป	๔๓	๔๖.๑๔
รวม	๙๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑๔ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๘ อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒๒ และต่ำกว่า ๒๑ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิ
การศึกษาระดับสามัญสูงสุด

การศึกษาระดับสามัญสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑๓	๑๔.๑๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๔๓	๔๖.๑๔
ปริญญาตรี	๒๖	๒๘.๒๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐	๑๐.๘๗
รวม	๙๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่จบ การศึกษาระดับสามัญสูงสุด คือ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗๔ ระดับ ปริญญาตรี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๖ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๓ คน คิด เป็นร้อยละ ๑๔.๑๓ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด

การศึกษาทางธรรมสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
นักธรรมชั้นตรี	๑	๑.๐๕
นักธรรมชั้นโท	๑๓	๑๔.๑๓
นักธรรมชั้นเอก	๓๘	๔๐.๖๓
รวม	๕๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ วุฒิ การศึกษาทางธรรมสูงสุด คือ นักธรรมชั้นเอก จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๐ นักธรรม ชั้นโทจำนวน ๑๓ รูปคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๓ นักธรรมชั้นตรี จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม
วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ระดับเปรียญธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเปรียญธรรม	๓๕	๘๑.๕๒
เปรียญธรรม ๑-๒ ประโยค	๔	๔.๓๕
เปรียญธรรม ๓ ประโยค	๗	๗.๖๑
เปรียญธรรม ๔ ประโยค	๕	๕.๔๗
เปรียญธรรม ๕ ประโยค	๑	๑.๐๕
เปรียญธรรม ๖ ประโยค	-	-
เปรียญธรรม ๗ ประโยค	-	-
เปรียญธรรม ๘ ประโยค	-	-
เปรียญธรรม ๙ ประโยค	-	-
รวม	๕๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม คือ ไม่มีเปรียญธรรม จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๕๒ เปรียญธรรม ๑-๒ ประโยคจำนวน ๔ รูปคิดเป็นร้อยละ ๔.๓๕ เปรียญธรรม ๓ ประโยค จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๑ เปรียญธรรม ๔ ประโยค จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๗ เปรียญธรรม ๕ ประโยค จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ
พรรษา

อายุพรรษา	จำนวน	ร้อยละ
พรรษา ๑ - ๕	๑๒	๑๓.๐๔
พรรษา ๖ - ๑๐	๒๓	๒๕.๐๐
พรรษา ๑๑ - ๑๕	๑๕	๒๐.๖๕
พรรษา ๑๖ - ๒๐	๑๕	๑๖.๓๐
๒๑ พรรษาขึ้นไป	๒๓	๒๕.๐๐
รวม	๙๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุ
พรรษา ๖ - ๑๐ พรรษา และ ๒๑ พรรษาขึ้นไปจำนวนเท่ากัน จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ
๒๕.๐๐ พรรษา ๑๑ - ๑๕ จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๕ พรรษา ๑๖ - ๒๐ จำนวน ๑๕ รูป
คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๐ และพรรษา ๑ - ๕ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม
ตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ตำแหน่งทางคณะสงฆ์	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าอาวาส	๒๐	๒๑.๗๔
เจ้าคณะตำบล	๖	๖.๕๒
รองเจ้าอาวาส	-	-
เลขานุการเจ้าคณะตำบล	๓	๓.๖๑
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๘	๘.๖๐
ไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์	๔๕	๕๓.๒๖
อื่นๆ...	๒	๒.๑๗
รวม	๙๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ไม่มี ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๒๖ เป็นเจ้าอาวาส จำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๔ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๐ เป็นเลขานุการเจ้าคณะตำบลจำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับชั้นในการสอน

ระดับชั้นในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	๑๒	๑๓.๐๔
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	๓๕	๔๒.๓๕
ระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น	๒๒	๒๓.๕๑
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๕	๒๐.๖๕
รวม	๕๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓๕ ระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น จำนวน ๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๑ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๕ เป็นระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ ตามลำดับ

๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ ๔.๘ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ข้อที่	ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้ส่งเสริมให้ท่านได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	๔.๐๓	๐.๗๒	มาก
๒.	เมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน ท่านได้เข้ารับการอบรมทุก ๆ ครั้ง	๓.๕๕	๐.๘๒	มาก
๓.	ท่านสามารถจะนำความรู้ ที่ได้รับจากการอบรมมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี	๔.๐๑	๐.๘๖	มาก
๔.	ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ด้านความสามารถอย่างต่อเนื่อง	๔.๑๑	๐.๘๓	มาก
๕.	ทางวัดที่ท่านอาศัยอยู่ ส่งเสริมให้ท่านได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง	๔.๐๘	๐.๗๔	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๐๓	๐.๗๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ด้านความสามารถอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.11$) ทางวัดที่ท่านอาศัยอยู่ ส่งเสริมให้ท่านได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.08$) ,ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้ส่งเสริมให้ท่านได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.03$) , และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ เมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน ท่านได้เข้ารับการอบรมทุก ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 3.55$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดจันทบุรี ด้านความมีอิสระในงาน

ข้อที่	ด้านความมีอิสระในงาน	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้มอบหมายงาน โดยที่ท่านสามารถตัดสินใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยอิสระ	๔.๒๕	๐.๗๒	มากที่สุด
๒.	หัวหน้าหมวดวิชาที่คุณดูแลท่าน เปิดโอกาสให้ท่านทำงาน โดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านมีอย่างเต็มที่	๔.๒๒	๐.๗๗	มากที่สุด
๓.	ท่านมีอิสระที่จะเลือกใช้เนื้อหาที่จะสอนในรายวิชาที่ท่านรับผิดชอบได้โดยอิสระ	๔.๑๔	๐.๘๒	มาก
๔.	ท่านมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ได้ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม	๔.๑๔	๐.๘๕	มาก
๕.	ท่านสามารถทำงานสอนได้อย่างมีอิสระ โดยที่ไม่มีผู้ใดเข้ามาก้าวก่าย	๔.๑๒	๐.๗๒	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๑๗	๐.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความมีอิสระในงาน เรียงจากมากไปน้อย ในระดับมากที่สุดได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้มอบหมายงาน โดยที่ท่านสามารถตัดสินใจทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยอิสระ ($\bar{X}=๔.๒๕$), หัวหน้าหมวดวิชาที่คุณดูแลท่าน เปิดโอกาสให้ท่านทำงานโดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านมีอย่างเต็มที่ ($\bar{X}=๔.๒๒$), ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีอิสระที่จะเลือกใช้เนื้อหาที่จะสอนในรายวิชาที่ท่านรับผิดชอบได้โดยอิสระ และท่านมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ได้ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=๔.๑๔$), และข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านสามารถทำงานสอนได้อย่างมีอิสระ โดยที่ไม่มีผู้ใดเข้ามาก้าวก่าย ($\bar{X}=๓.๙๕$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการความมีอิสระในงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๗$)

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดจันทบุรี ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

ข้อที่	ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านมีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับงานด้านการสอนได้ อย่างเต็มที่ และเต็มกำลังความสามารถ	๓.๕๘	๐.๗๔	มาก
๒.	ท่านมีเวลาในการพักผ่อน และมีเวลาปฏิบัติ ศาสนกิจ รวมถึงธุระส่วนตัว	๓.๗๑	๐.๗๘	มาก
๓.	งานที่โรงเรียนที่ท่านสอน ไม่ได้ก้าวล่วงเวลาทำ กิจวัตรของตัวท่าน	๓.๕๒	๐.๗๖	มาก
๔.	โรงเรียนที่ท่านสอนได้มอบภาระหน้าที่รับผิดชอบ ให้ท่าน ในปริมาณที่มากเกินไป	๓.๕๒	๐.๕๑	มาก
๕.	ท่านสามารถจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงาน กับเวลา ที่เป็นส่วนตัวได้อย่างลงตัวเหมาะสม	๓.๕๓	๐.๖๘	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๘๑	๐.๗๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับงานด้านการสอนได้อย่างเต็มที่ และเต็มกำลังความสามารถ (\bar{X} =๓.๕๘) ท่านสามารถจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงาน กับเวลาที่เป็นส่วนตัวได้อย่างลงตัวเหมาะสม (\bar{X} =๓.๕๓) ,งานที่โรงเรียนที่ท่านสอน ไม่ได้ก้าวล่วงเวลาทำกิจวัตรของตัวท่าน (\bar{X} =๓.๕๒) , และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ โรงเรียนที่ท่านสอนได้มอบภาระหน้าที่รับผิดชอบให้ท่าน ในปริมาณที่มากเกินไป (\bar{X} =๓.๕๒) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๘๑)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดจันทบุรี ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อที่	ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านทุ่มเททำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ	๔.๓๖	๐.๖๐	มากที่สุด
๒.	ท่านจะพยายามทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากเพียงใดก็ตามแต่	๔.๑๒	๐.๗๕	มาก
๓.	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานที่มีความยาก ท่านจะพยายามจดจ่ออยู่กับการทำงานจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ	๔.๑๔	๐.๖๕	มาก
๔.	ท่านพยายามปฏิบัติภาระงาน ที่ได้รับมอบหมายมาจนสำเร็จได้ตามกำหนด	๔.๒๔	๐.๗๖	มากที่สุด
๕.	เมื่อท่านได้เริ่มต้นทำงาน หรือหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม ท่านมั่นใจว่า ท่านจะต้องทำงานประสบความสำเร็จ	๔.๒๖	๐.๖๔	มากที่สุด
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๒๒	๐.๖๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ในระดับมากที่สุดได้แก่ เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านทุ่มเททำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ($\bar{X}=๔.๓๖$) , เมื่อท่านได้เริ่มต้นทำงาน หรือหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม ท่านมั่นใจว่า ท่านจะต้องทำงานประสบความสำเร็จ($\bar{X}=๔.๒๖$) , ท่านพยายามปฏิบัติภาระงาน ที่ได้รับมอบหมายมาจนสำเร็จได้ตามกำหนด($\bar{X}=๔.๒๔$) ในระดับมาก ได้แก่ เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานที่มีความยาก ท่านจะพยายามจดจ่ออยู่กับการทำงานจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ($\bar{X}=๔.๑๔$) , และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านจะพยายามทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากเพียงใดก็ตามแต่ ($\bar{X}=๔.๑๒$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๒๒$)

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม

ข้อที่	ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	เมื่อนักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ไปเข้าค่ายอบรม คุณธรรม และศิลปวัฒนธรรม ท่านมีเป้าหมายให้นักเรียน ชัดเจนในการเข้าร่วมอบรม	๔.๑๓	๐.๘๑	มาก
๒.	เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ท่านได้เตรียมตัวให้ พร้อมอยู่เสมอก่อนที่จะไปเทศน์หรือบรรยายธรรม อยู่เสมอ	๓.๘๘	๐.๖๕	มาก
๓.	ท่านมีสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ใน การสอน หรืออบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หรือศิลปะวัฒนธรรม	๓.๕๓	๐.๗๑	มาก
๔.	ท่านมีโอกาสนในการไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมใน โรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำ	๓.๘๒	๐.๗๓	มาก
๕.	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู-อาจารย์ ได้มีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และ ศิลปะวัฒนธรรม	๔.๐๔	๐.๗๕	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๕๖	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
คิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียง
จากมากไปน้อย ได้แก่ เมื่อนักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ไปเข้าค่ายอบรมคุณธรรม และ
ศิลปวัฒนธรรม ท่านมีเป้าหมายให้นักเรียนชัดเจนในการเข้าร่วมอบรม($\bar{X}=4.13$) ท่านเปิดโอกาส
ให้ผู้เรียน ครู-อาจารย์ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และ
ศิลปะวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.04$) ,ท่านมีสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ในการสอน หรืออบรม
เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หรือศิลปะวัฒนธรรม($\bar{X}=3.53$) ,และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ
ท่านมีโอกาสนในการไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำ ครั้ง ($\bar{X} =$

๓.๘๒) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๖$)

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการบำเพ็ญประโยชน์

ข้อที่	ด้านการบำเพ็ญประโยชน์	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านได้เข้าร่วมจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน	๓.๘๓	๐.๕๓	มาก
๒.	ท่านมักจะเข้าไปเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำ	๓.๓๐	๐.๘๕	มาก
๓.	ท่านได้ออกไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมให้กับประชาชนในชุมชนของท่านตามโอกาส หรือวันสำคัญต่าง ๆ	๓.๕๒	๐.๘๓	มาก
๔.	ท่านมักจะพานักเรียนในห้องที่ท่านสอน ออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน	๓.๕๒	๐.๘๐	มาก
๕.	ท่านได้มอบทุนการศึกษาให้นักเรียน ในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำทุกปี	๓.๖๔	๐.๕๕	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๖๕	๐.๘๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านได้เข้าร่วมจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน($\bar{X}=๓.๘๓$) ท่านมักจะเข้าไปเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำ($\bar{X}=๓.๓๐$), ท่านได้ออกไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมให้กับประชาชนในชุมชนของท่านตามโอกาส หรือวันสำคัญต่าง ๆ และท่านมักจะพานักเรียนในห้องที่ท่านสอน ออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน($\bar{X}=๓.๕๒$), และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านได้มอบทุนการศึกษาให้นักเรียน ในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำทุกปี ($\bar{X} =๓.๖๔$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๕$)

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม

ข้อที่	ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ให้ นักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนได้เข้าร่วมเป็นประจำ	๓.๘๘	๐.๗๔	มาก
๒.	ท่านได้สอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะแก่วัย ให้กับนักเรียนที่ท่านสอน	๓.๕๘	๐.๗๐	มาก
๓.	ท่านได้จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ นักเรียน ครู – อาจารย์ รวมถึงประชาชนในชุมชน ได้ศึกษา	๓.๗๑	๐.๘๓	มาก
๔.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเกี่ยวกับการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	๓.๘๓	๐.๗๘	มาก
๕.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	๓.๗๔	๐.๕๐	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๘๓	๐.๗๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
ความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไป
น้อย ได้แก่ ท่านได้สอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะแก่วัยให้กับนักเรียนที่ท่านสอน (\bar{X} =
๓.๕๘) ท่านได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ให้ให้นักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนได้เข้า
ร่วมเป็นประจำ (\bar{X} =๓.๘๘), ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรม (\bar{X} =๓.๘๓), และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านได้จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่
คุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียน ครู – อาจารย์ รวมถึงประชาชนในชุมชนได้ศึกษา (\bar{X} =๓.๗๑)
ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน
ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๘๓)

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน

ข้อที่	ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่าง และจัดทำหลักสูตรของ โรงเรียน	๓.๔๗	๑.๐๐	มาก
๒.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะเรื่อง การจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ ของชุมชน	๓.๕๓	๐.๘๒	มาก
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหา ในรายวิชาพระพุทธศาสนา	๓.๖๕	๐.๘๖	มาก
๔.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการจัด การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ได้มาตรฐานการศึกษา	๓.๕๓	๐.๘๒	มาก
๕.	ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียน ได้จัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ	๓.๖๔	๑.๐๐	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๕๗	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
คิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไป
น้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาในรายวิชาพระพุทธศาสนา
(\bar{X} =๓.๖๕) ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนได้จัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ
(\bar{X} =๓.๖๔), และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่าง
และจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน (\bar{X} =๓.๔๗) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
(\bar{X} =๓.๕๗)

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านการยอมรับจากสังคม

ข้อที่	ด้านการยอมรับจากสังคม	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ผู้บริหาร โรงเรียนที่ท่านทำการสอนอยู่ ยอมรับฟัง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากท่าน	๓.๕๕	๐.๘๓	มาก
๒.	ท่านเจ้าอาวาสวัดที่ท่านพำนักอยู่ ชมท่านเมื่อท่าน ไปปฏิบัติงานสอน	๔.๐๗	๐.๕๐	มาก
๓.	ท่านได้รับขวัญ และกำลังใจจากครู รวมถึง บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ท่านสอน	๔.๐๕	๐.๗๗	มาก
๔.	ท่านได้รับการยอมรับจากประชาชนในการ ปฏิบัติงานด้านการสอนของท่านเป็นอย่างดี	๔.๑๐	๐.๗๖	มาก
๕.	ท่านได้รับการยอมรับจากคณาจารย์ ผู้บริหาร และ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ท่านสอน เสมือนหนึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียน	๔.๐๐	๐.๗๘	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๐๔	๐.๘๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
ความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการยอมรับจากสังคม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย
ท่านได้รับการยอมรับจากประชาชนในการปฏิบัติงานด้านการสอนของท่านเป็นอย่างดี (\bar{X} =๔.๑๐)
ท่านได้รับขวัญ และกำลังใจจากครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียนที่ท่านสอน
(\bar{X} =๔.๐๕), ท่านเจ้าอาวาสวัดที่ท่านพำนักอยู่ ชมท่านเมื่อท่านไปปฏิบัติงานสอน (\bar{X} =๔.๐๗) และ
ข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ผู้บริหาร โรงเรียนที่ท่านทำการสอนอยู่ ยอมรับฟังความคิดเห็น และ
ข้อเสนอแนะจากท่าน (\bar{X} =๓.๕๕) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านการยอมรับจากสังคมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๔.๐๔)

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความกระตือรือร้น

ข้อที่	ด้านความกระตือรือร้น	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านเตรียมแผนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีก่อนที่ จะเข้าห้องสอน	๔.๐๕	๐.๗๔	มาก
๒.	ท่านรู้สึกมีความสุข เมื่อได้ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย อย่างเต็มกำลังความสามารถ	๔.๑๕	๐.๗๘	มาก
๓.	ท่านรู้สึกอึดอัด เมื่อได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ ที่ ท่านไม่ถนัด หรือไม่ชอบ	๔.๐๘	๐.๗๑	มาก
๔.	ท่านคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ	๔.๐๔	๐.๗๒	มาก
๕.	หลังจากที่ท่านได้ปฏิบัติงานแล้ว ท่านมักจะติดตาม ผลงานของท่านอยู่เสมอ	๔.๐๒	๐.๖๘	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๐๘	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
คิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความกระตือรือร้น ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย
ได้แก่ ท่านรู้สึกมีความสุข เมื่อได้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มกำลังความสามารถ (\bar{X} =
๔.๑๕), ท่านเตรียมแผนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าห้องสอน (\bar{X} =๔.๐๕), ท่านรู้สึก
อึดอัด เมื่อได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ ที่ท่านไม่ถนัด หรือไม่ชอบ (\bar{X} =๔.๐๘), และข้อคำถาม ได้
ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ หลังจากที่ท่านได้ปฏิบัติงานแล้ว ท่านมักจะติดตามผลงานของท่านอยู่เสมอ (\bar{X} =
๔.๐๘) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจ
ภายใน ด้านความกระตือรือร้น อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๔.๐๘)

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความกล้าเผชิญปัญหา

ข้อที่	ด้านความกล้าเผชิญปัญหา	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ท่านพร้อมที่จะทำงานที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อให้การทำงานสามารถเดินหน้าต่อไปได้	๔.๐๔	๐.๓๑	มาก
๒.	ท่านพร้อมอยู่เสมอในการปฏิบัติงานที่มีความยาก เพื่อถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของท่าน	๔.๐๓	๐.๓๓	มาก
๓.	ท่านตัดสินใจทำงานทันที เมื่อเห็นว่ามีโอกาสที่ท่านจะประสบความสำเร็จสูง	๔.๑๕	๐.๖๘	มาก
๔.	ท่านเตรียมตัว และมีความพร้อมอยู่เสมอในการเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในขณะที่ปฏิบัติงานสอน	๔.๒๔	๐.๓๐	มากที่สุด
๕.	ท่านคิดว่า เมื่อตัดสินใจไปแล้วท่านจะต้องปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ	๔.๒๓	๐.๘๐	มากที่สุด
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๑๔	๐.๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความกล้าเผชิญปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ท่านเตรียมตัว และมีความพร้อมอยู่เสมอในการเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในขณะที่ปฏิบัติงานสอน ($\bar{X}=๔.๒๔$), ท่านคิดว่า เมื่อตัดสินใจไปแล้วท่านจะต้องปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ ($\bar{X} =๔.๒๓$), ในระดับมาก ได้แก่ ท่านตัดสินใจทำงานทันที เมื่อเห็นว่ามีโอกาสที่ท่านจะประสบความสำเร็จสูง ($\bar{X} =๔.๑๕$), และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านพร้อมอยู่เสมอในการปฏิบัติงานที่มีความยาก เพื่อถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของท่าน ($\bar{X} =๔.๐๓$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความกล้าเผชิญปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =๔.๑๔$)

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ด้านความมุ่งสำเร็จ

ข้อ ที่	ด้านความมุ่งสำเร็จ	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะพยายามรีบ ปฏิบัติงานนั้นทันที	๔.๒๓	๐.๖๖	มากที่สุด
๒.	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะปฏิบัติงานนั้น ด้วยความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เพื่อให้ งานนั้นสัมฤทธิ์ผล	๔.๑๕	๐.๖๖	มาก
๓.	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะลงมือปฏิบัติงาน นั้นโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง	๔.๒๑	๐.๗๒	มากที่สุด
๔.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้าได้รับมอบหมายงานให้ รับผิดชอบ	๔.๒๕	๐.๖๔	มากที่สุด
๕.	ท่านจะนำผลงานที่ได้ลงมือปฏิบัติไปแล้ว กลับมา ประเมินเพื่อแก้ไข ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	๔.๑๘	๐.๖๕	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๔.๒๐	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความ
คิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความมุ่งสำเร็จ ในระดับมากที่สุดได้แก่ ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้า
ได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ($\bar{X}=๔.๒๕$) , เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะพยายามรีบ
ปฏิบัติงานนั้นทันที ($\bar{X} =๔.๒๓$) , เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะลงมือปฏิบัติงานนั้นโดยไม่
ผัดวันประกันพรุ่ง ($\bar{X} =๔.๒๑$) , และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน
ท่านจะปฏิบัติงานนั้นด้วยความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เพื่อให้งานนั้นสัมฤทธิ์ผล
($\bar{X} =๔.๑๕$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อ
แรงจูงใจภายใน ด้านความมุ่งสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๒๐$)

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ของพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

ข้อที่	แรงจูงใจภายใน	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน	๔.๐๓	๐.๖๑	มาก
๒.	ด้านความมีอิสระในงาน	๔.๑๓	๐.๖๔	มาก
๓.	ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว	๓.๘๑	๐.๕๒	มาก
๔.	ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	๔.๒๒	๐.๕๕	มากที่สุด
รวม จำนวน ๘๒ รูป		๔.๐๖	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ($\bar{X}=๔.๒๒$), ด้านความมีอิสระในงาน ($\bar{X} =๔.๒๓$), เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะลงมือปฏิบัติงานนั้น โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ($\bar{X} =๔.๑๓$), การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ($\bar{X} =๔.๐๓$) ค่าเฉลี่ยที่ได้ต่ำสุดคือ ได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว ($\bar{X} =๓.๘๑$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =๔.๐๖$)

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายนอก ของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

ข้อที่	แรงงูใจภายนอก	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม	๓.๕๖	๐.๖๐	มาก
๒.	ด้านการบำเพ็ญประโยชน์	๓.๖๕	๐.๗๑	มาก
๓.	ด้านเผยแผ่คุณธรรม จริยธรรม	๓.๘๓	๐.๖๔	มาก
๔.	ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน	๓.๕๗	๐.๗๖	มาก
๕.	ด้านการยอมรับจากสังคม	๔.๐๔	๐.๖๗	มาก
รวม จำนวน ๕๒ รูป		๓.๘๑	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงงูใจภายนอก ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการยอมรับจากสังคม ($\bar{X}=๔.๐๔$), ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๕๖$), เผยแผ่คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=๓.๘๓$), ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ($\bar{X}=๓.๖๕$) ค่าที่เฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโรงเรียน ($\bar{X}=๓.๕๗$) ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงงูใจภายนอก ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๑$)

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงโดยสรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

ข้อที่	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	(\bar{X})	S.D.	การแปลผล
๑.	ด้านความกระตือรือร้น	๔.๐๘	๐.๖๑	มาก
๒.	ด้านความกล้าเผชิญปัญหา	๔.๑๔	๐.๖๑	มาก
๓.	ด้านความมุ่งสำเร็จ	๔.๒๐	๐.๖๐	มาก
รวม จำนวน ๙๒ รูป		๔.๑๔	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งสำเร็จ ($\bar{X}=๔.๒๐$), ด้านความกล้าเผชิญปัญหา ($\bar{X} =๔.๑๔$), ค่าที่เฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้แก่ ด้านความกระตือรือร้น ($\bar{X} =๔.๐๘$), ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =๔.๑๔$)

๔.๔ การวิเคราะห์ความแตกต่างแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ต่อระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม
ข้อมูลทั่วไป

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับระดับความคิดเห็นของข้อมูลทั่วไป ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

ผู้วิจัยต้องการทราบว่าระดับแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลหรือไม่อย่างไร

โดยอาศัยตัวสถิติทดสอบ F-test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปรากฏว่า

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

	อายุ	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงงูใจภายใน	ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๓	๓.๗๐	๑.๗๒	มาก
	อายุ ๒๑-๓๐ ปี	๑๔	๔.๑๒	๐.๓๗	มาก
	อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๔.๐๔	๐.๔๐	มาก
	มากกว่า ๔๐ ปี	๔๓	๔.๐๗	๐.๔๔	มาก
	รวม	๕๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงงูใจภายนอก	ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๓	๓.๕๗	๑.๓๒	มาก
	อายุ ๒๑-๓๐ ปี	๑๔	๓.๕๔	๐.๔๖	มาก
	อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๓.๗๓	๐.๔๖	มาก
	มากกว่า ๔๐ ปี	๔๓	๓.๗๗	๐.๕๖	มาก
	รวม	๕๒	๓.๗๑	๐.๕๔	มาก
แรงงูใจใฝ่ สัมฤทธิ์	ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๓	๓.๖๒	๑.๓๗	มาก
	อายุ ๒๑-๓๐ ปี	๑๔	๔.๑๒	๐.๔๔	มาก
	อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๓๒	๔.๒๑	๐.๓๕	มากที่สุด
	มากกว่า ๔๐ ปี	๔๓	๔.๑๓	๐.๕๗	มาก
	รวม	๕๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

แรงงูใจภายในเมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามอายุ กลุ่มอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีระดับแรงงูใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๑๒ รองลงมา คือ กลุ่มมากกว่า ๔๐ ปี ค่าเฉลี่ย ๔.๐๗ น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า ๒๑ ปี ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐ ตามลำดับ

แรงงูใจภายนอกเมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๓.๗๑ เมื่อจำแนกตามอายุ กลุ่มอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีระดับแรงงูใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ รองลงมา คือกลุ่มอายุ ๓๑-๔๐ ปี ค่าเฉลี่ย ๓.๗๓ น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า ๒๑ ปี ค่าเฉลี่ย ๓.๕๗ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามอายุ กลุ่มอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ รองลงมา คือกลุ่มมากกว่า ๔๐ ปี ค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า ๒๑ ปี ค่าเฉลี่ย ๓.๖๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๓	๓.๐๐	๐.๑๗๖	๑.๑๖	๐.๓๓
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๕๘	๘๘.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๕.๑๑	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๓.๐๐	๐.๑๖	๐.๖๖	๐.๕๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๕๘	๘๘.๐๐	๐.๒๕		
	รวม	๒๒.๐๖	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๐	๓.๐๐	๐.๑๗	๐.๕๗	๐.๖๔
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๕๑	๘๘.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๒๖.๐๑	๙๑.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอน ศิลกรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด

	การศึกษา ระดับสามัญ	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงจูงใจ ภายใน	ม. ๓	๑๓	๓.๘๖	๐.๓๑	มาก
	ม.๖	๔๓	๔.๐๓	๐.๔๑	มาก
	ปริญญาตรี	๒๖	๔.๑๒	๐.๖๕	มาก
	สูงกว่า ปริญญาตรี	๑๐	๔.๓๒	๐.๔๖	มากที่สุด
	รวม	๙๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงจูงใจ ภายนอก	ม. ๓	๑๓	๓.๖๔	๐.๓๘	มาก
	ม.๖	๔๓	๓.๗๔	๐.๔๖	มาก
	ปริญญาตรี	๒๖	๓.๘๖	๐.๖๕	มาก
	สูงกว่า ปริญญาตรี	๑๐	๔.๑๗	๐.๕๕	มาก
	รวม	๙๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์	ม. ๓	๑๓	๓.๕๔	๐.๓๕	มาก
	ม.๖	๔๓	๔.๑๓	๐.๕๑	มาก
	ปริญญาตรี	๒๖	๔.๑๘	๐.๖๘	มาก
	สูงกว่า ปริญญาตรี	๑๐	๔.๓๒	๐.๓๑	มากที่สุด
	รวม	๙๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า แรงจูงใจภายในเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด สูงกว่าปริญญาตรี มีระดับแรงจูงใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๓๒ รองลงมา คือปริญญาตรี ค่าเฉลี่ย ๔.๑๒ น้อยที่สุด คือ ม. ๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ ตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด สูงกว่าปริญญาตรี มีระดับแรงจูงใจภายนอก มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ รองลงมา คือปริญญาตรี ค่าเฉลี่ย ๔.๑๘ น้อยที่สุดคือ ม. ๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด สูงกว่าปริญญาตรี มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๓๒ รองลงมา คือปริญญาตรี ค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ น้อยที่สุดคือ ม. ๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๖๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๒	๓.๐๐	๐.๔๔	๑.๘๓	๐.๑๘
	ภายในกลุ่ม	๒๐.๓๔	๘๘.๐๐	๐.๒๔		
	รวม	๒๒.๐๖	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๔	๓.๐๐	๐.๖๕	๒.๓๓	๐.๐๘
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๔๖	๘๘.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๖.๔๑	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๐	๓.๐๐	๐.๓๐	๑.๐๓	๐.๓๓
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๖๖	๘๘.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๕.๕๖	๙๑.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป พบว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด

	การศึกษา ทางธรรม	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงงูใจ ภายใน	นักธรรมตรี	๑	๓.๗๐	.	มาก
	นักธรรมโท	๑๓	๓.๘๕	๐.๗๕	มาก
	นักธรรมเอก	๗๘	๔.๑๐	๐.๔๒	มาก
	รวม	๙๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงงูใจ ภายนอก	นักธรรมตรี	๑	๒.๗๒	.	ปานกลาง
	นักธรรมโท	๑๓	๓.๗๕	๐.๕๘	มาก
	นักธรรมเอก	๗๘	๓.๘๓	๐.๕๒	มาก
	รวม	๙๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
แรงงูใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	นักธรรมตรี	๑	๓.๖๗	.	มาก
	นักธรรมโท	๑๓	๔.๑๒	๐.๖๖	มาก
	นักธรรมเอก	๗๘	๔.๑๕	๐.๕๑	มาก
	รวม	๙๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

แรงงูใจภายในเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด นักธรรมเอก มีระดับแรงงูใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๑๐ รองลงมา คือนักธรรมโท ค่าเฉลี่ย ๓.๘๕ น้อยที่สุดคือนักธรรมตรี ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐ ตามลำดับ

แรงงูใจภายนอก เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด นักธรรมเอก มีระดับแรงงูใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๓.๘๓ รองลงมา คือนักธรรมโท ค่าเฉลี่ย ๓.๗๕ น้อยที่สุดคือนักธรรมตรี ค่าเฉลี่ย ๒.๗๒ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด นักธรรมเอก มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ รองลงมา คือนักธรรมโท ค่าเฉลี่ย ๔.๑๒ น้อยที่สุดคือนักธรรมตรี ค่าเฉลี่ย ๓.๖๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๔	๒.๐๐	๐.๔๒	๑.๗๕	๐.๑๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๒๒	๘๕.๐๐	๐.๒๔		
	รวม	๒๒.๐๖	๘๗.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๖	๒.๐๐	๐.๖๓	๒.๒๔	๐.๑๑
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๑๔	๘๕.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๖.๔๑	๘๗.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓	๒.๐๐	๐.๑๒	๐.๔๑	๐.๖๖
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๓๒	๘๕.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๕.๕๖	๘๗.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มวุฒิการศึกษาาระดับสามัญสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเบริยธรรมสูงสุด

	การศึกษา เบริยธรรม	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงงูใจ ภายใน	ไม่มีเบริยธรรม	๓๕	๔.๐๖	๐.๕๒	มาก
	เบริยธรรม ๑-๒	๔	๓.๘๐	๐.๑๔	มาก
	เบริยธรรม ๓	๓	๔.๑๒	๐.๔๑	มาก
	เบริยธรรม ๔	๕	๔.๑๘	๐.๔๒	มาก
	เบริยธรรม ๕	๑	๔.๒๕	.	มากที่สุด
	รวม	๕๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงงูใจภายนอก	ไม่มีเบริยธรรม	๓๕	๓.๗๕	๐.๕๔	มาก
	เบริยธรรม ๑-๒	๔	๓.๕๔	๐.๓๑	มาก
	เบริยธรรม ๓	๓	๓.๗๒	๐.๕๓	มาก
	เบริยธรรม ๔	๕	๔.๓๕	๐.๔๔	มากที่สุด
	เบริยธรรม ๕	๑	๓.๕๒	.	มาก
	รวม	๕๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
แรงงูใจใฝ่ สัมฤทธิ์	ไม่มีเบริยธรรม	๓๕	๔.๑๓	๐.๕๓	มาก
	เบริยธรรม ๑-๒	๔	๔.๐๒	๐.๑๐	มาก
	เบริยธรรม ๓	๓	๔.๒๐	๐.๑๓	มาก
	เบริยธรรม ๔	๕	๔.๒๕	๐.๔๒	มากที่สุด
	เบริยธรรม ๕	๑	๔.๕๓	.	มากที่สุด
	รวม	๕๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

แรงงูใจภายในเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเบริยธรรมสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเบริยธรรมสูงสุด เบริยธรรม ๔ มีระดับแรงงูใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๓๕ รองลงมา คือเบริยธรรม ๕ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๒ น้อยที่สุดคือ เบริยธรรม ๑-๒ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก เมื่อจำแนกตามจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุดโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุด เปรียญ ๕ มีระดับแรงจูงใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ รองลงมา คือเปรียญ ๔ ค่าเฉลี่ย ๔.๑๘ น้อยที่สุดคือ เปรียญ ๑-๒ ค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุดเปรียญ ๕ มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๕๓ รองลงมา คือเปรียญ ๔ ค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ น้อยที่สุดคือ นักธรรมตรี ค่าเฉลี่ย ๔.๐๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุด

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐	๔.๐๐	๐.๑๐	๐.๔๑	๐.๘๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๖๖	๘๗.๐๐	๐.๒๕		
	รวม	๒๒.๐๖	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๕	๔.๐๐	๐.๔๖	๑.๖๔	๐.๑๗
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๕๖	๘๗.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๖.๔๑	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๒	๔.๐๐	๐.๐๘	๐.๒๗	๐.๕๐
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๒๔	๘๗.๐๐	๐.๒๙		
	รวม	๒๕.๕๖	๙๑.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มวุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรมสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช

		N	Mean	S.D	แปลผล
แรงจูงใจ ภายใน	๑-๕ พรรษา	๑๒	๓.๕๘	๐.๘๓	มาก
	๖-๑๐ พรรษา	๒๓	๓.๕๔	๐.๔๒	มาก
	๑๑-๑๕ พรรษา	๑๕	๔.๐๓	๐.๓๓	มาก
	๑๖-๒๐ พรรษา	๑๕	๔.๐๑	๐.๔๕	มาก
	มากกว่า ๒๑ พรรษา	๒๓	๔.๒๘	๐.๔๕	มากที่สุด
	รวม	๕๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงจูงใจ ภายนอก	๑-๕ พรรษา	๑๒	๓.๗๓	๐.๖๕	มาก
	๖-๑๐ พรรษา	๒๓	๓.๗๓	๐.๔๕	มาก
	๑๑-๑๕ พรรษา	๑๕	๓.๖๘	๐.๕๕	มาก
	๑๖-๒๐ พรรษา	๑๕	๓.๘๖	๐.๔๗	มาก
	มากกว่า ๒๑ พรรษา	๒๓	๓.๕๕	๐.๕๒	มาก
	รวม	๕๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	๑-๕ พรรษา	๑๒	๓.๕๐	๐.๖๖	มาก
	๖-๑๐ พรรษา	๒๓	๔.๐๕	๐.๕๔	มาก
	๑๑-๑๕ พรรษา	๑๕	๔.๑๔	๐.๔๕	มาก
	๑๖-๒๐ พรรษา	๑๕	๔.๑๓	๐.๔๕	มาก
	มากกว่า ๒๑ พรรษา	๒๓	๔.๓๒	๐.๕๑	มากที่สุด
	รวม	๕๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๑ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

แรงจูงใจภายในเมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช มากกว่า ๒๑ พรรษา มีระดับแรงจูงใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๒๘ รองลงมา คือ ๑๑-๑๕ พรรษา ค่าเฉลี่ย ๔.๐๓ น้อยที่สุดคือ ๖-๑๐ พรรษา ค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ ตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก เมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ เมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช มากกว่า ๒๑ พรรษา มีระดับแรงจูงใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ รองลงมา คือ ๑๖-๒๐ พรรษา ค่าเฉลี่ย ๓.๘๓ น้อยที่สุดคือ ๑๑-๑๕ พรรษา พรรษา ค่าเฉลี่ย ๓.๖๘ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามอายุพรรษาที่บวช มากกว่า ๒๑ พรรษา มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๓๒ รองลงมา คือ ๑๖-๒๐ พรรษา ค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ น้อยที่สุดคือ ๑-๕ พรรษา พรรษา ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๓	๔.๐๐	๐.๓๘	๑.๖๒	๐.๑๘
	ภายในกลุ่ม	๒๐.๕๓	๘๗.๐๐	๐.๒๔		
	รวม	๒๒.๐๖	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๕	๔.๐๐	๐.๓๔	๑.๑๗	๐.๓๓
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๐๖	๘๗.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๖.๔๑	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๒	๔.๐๐	๐.๓๘	๑.๓๗	๐.๒๕
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๐๔	๘๗.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๕.๕๖	๙๑.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุพรรษาที่บวช ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์

	ตำแหน่ง คณะสงฆ์	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงงูใจ ภายใน	เจ้าอาวาส	๒๐	๔.๐๒	๐.๔๐	มาก
	เจ้าคณะตำบล	๖	๔.๖๗	๐.๒๒	มากที่สุด
	เลขานุการตำบล	๗	๔.๑๕	๐.๔๗	มาก
	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๘	๔.๑๓	๐.๕๔	มาก
	ไม่มีตำแหน่ง	๕๑	๓.๕๘	๐.๕๐	มาก
	รวม	๙๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงงูใจ ภายนอก	เจ้าอาวาส	๒๐	๓.๘๗	๐.๔๒	มาก
	เจ้าคณะตำบล	๖	๔.๕๓	๐.๒๑	มากที่สุด
	เลขานุการตำบล	๗	๓.๕๐	๐.๕๘	มาก
	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๘	๔.๐๖	๐.๕๒	มาก
	ไม่มีตำแหน่ง	๕๑	๓.๖๕	๐.๕๓	มาก
	รวม	๙๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
ใฝ่สัมฤทธิ์	เจ้าอาวาส	๒๐	๔.๒๗	๐.๕๐	มากที่สุด
	เจ้าคณะตำบล	๖	๔.๗๑	๐.๒๕	มากที่สุด
	เลขานุการตำบล	๗	๔.๐๕	๐.๕๓	มาก
	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๘	๔.๒๗	๐.๓๒	มากที่สุด
	ไม่มีตำแหน่ง	๕๑	๔.๐๑	๐.๕๔	มาก
	รวม	๙๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๓ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า แรงงูใจภายในเมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เจ้าคณะตำบล มีระดับแรงงูใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๖๗ รองลงมา คือ เลขานุการตำบล ค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ น้อยที่สุดคือ ไม่มีตำแหน่ง ค่าเฉลี่ย ๓.๕๘ ตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๑ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เจ้าคณะตำบล มีระดับแรงจูงใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๕๓ รองลงมา คือ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ น้อยที่สุดคือ ไม่มีตำแหน่ง พรรษา ค่าเฉลี่ย ๓.๖๕ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เจ้าคณะตำบล มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๓๑ รองลงมา คือ เจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาสเท่ากันค่าเฉลี่ย ๔.๒๓ น้อยที่สุดคือ ไม่มีตำแหน่ง ค่าเฉลี่ย ๔.๐๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ด้าน	แหล่งความ					
	แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๓	๔.๐๐	๐.๖๘	๓.๐๘	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๑๕.๓๓	๘๓.๐๐	๐.๒๒		
	รวม	๒๒.๐๖	๘๗.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๕	๔.๐๐	๑.๒๖	๕.๑๕	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๓๒	๘๓.๐๐	๐.๒๕		
	รวม	๒๖.๔๑	๘๗.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๘	๔.๐๐	๐.๘๒	๓.๒๑	๐.๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๒๒.๒๓	๘๓.๐๐	๐.๒๖		
	รวม	๒๕.๕๖	๘๗.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุพรรษาที่บวช ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่

ตำแหน่ง ปกครองทาง คณะสงฆ์	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	เจ้าอาวาส	เจ้าคณะ ตำบล	เลขานุการ ตำบล	ผู้ช่วยเจ้า อาวาส	ไม่มี ตำแหน่ง
		๔.๐๒	๔.๖๗	๔.๑๕	๔.๑๓	๓.๕๘
เจ้า อาวาส	๔.๐๒		-๐.๖๕ (๐.๐๐)*	-๐.๑๗ (๐.๔๐)	-๐.๑๑ (๐.๕๕)	๐.๐๔ (๐.๗๖)
เจ้าคณะ ตำบล	๔.๖๗			๐.๔๘ (๐.๐๗)	๐.๕๔ (๐.๐๔)*	๐.๖๕ (๐.๐๐)*
เลขานุการ ตำบล	๔.๑๕				๐.๐๖ (๐.๗๘)	๐.๒๑ (๐.๒๖)
ผู้ช่วยเจ้า อาวาส	๔.๑๓					๐.๑๕ (๐.๔๒)
ไม่มี ตำแหน่ง	๓.๕๘					

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างของของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน มากกว่า กลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มผู้ช่วยเจ้าอาวาส, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายในมากกว่ากลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่

ตำแหน่ง ปกครองทาง คณะสงฆ์	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	เจ้าอาวาส	เจ้าคณะ	เลขานุการ	ผู้ช่วยเจ้า	ไม่มี
		ตำบล	ตำบล	ตำบล	อาวาส	ตำแหน่ง
		๓.๘๑	๔.๕๓	๓.๕๐	๔.๐๖	๓.๖๕
เจ้า			-๐.๗๒	-๐.๐๕	-๐.๒๕	๐.๒๐
อาวาส	๓.๘๑		(๐.๐๑)*	(๐.๘๕)	(๐.๓๓)	(๐.๐๕)
เจ้าคณะตำบล				๐.๖๓	๐.๔๓	๐.๘๘
	๔.๕๓			(๐.๐๓)*	(๐.๐๘)	(๐.๐๐)*
เลขานุการ					-๐.๑๖	๐.๒๕
ตำบล	๓.๕๐				(๐.๕๔)	(๐.๒๐)
ผู้ช่วยเจ้า						๐.๔๑
อาวาส	๔.๐๖					(๐.๑๕)
ไม่มี						
ตำแหน่ง	๓.๖๕					

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๖ เมื่อทดสอบความแตกต่างของของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอกมากกว่ากลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอกมากกว่า กลุ่มเลขานุการเจ้าคณะตำบล, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายนอก มากกว่า กลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่

ตำแหน่ง ปกครองทาง คณะสงฆ์	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	เจ้าอาวาส	เจ้าคณะ ตำบล	เลขานุการ ตำบล	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	ไม่มี ตำแหน่ง
		๔.๒๗	๔.๗๑	๔.๐๕	๔.๒๗	๔.๐๑
เจ้า อาวาส	๔.๒๗		-๐.๔๔ (๐.๐๖)*	๐.๑๘ (๐.๔๒)	๐ (๑.๐๐)	๐.๒๖ (๐.๐๖)
เจ้าคณะ ตำบล	๔.๗๑			๐.๖๒ (๐.๐๓)*	๐.๔๔ (๐.๑๑)	๐.๗๐ (๐.๐๐)*
เลขานุการ ตำบล	๔.๐๕				-๐.๑๘ (๐.๔๕)	๐.๐๘ (๐.๓๑)
ผู้ช่วยเจ้า อาวาส	๔.๒๗					๐.๒๖ (๐.๑๕)
ไม่มี ตำแหน่ง	๔.๐๑					

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างของของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไป เมื่อ จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกันระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่ากลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากกว่า กลุ่มเลขานุการเจ้าคณะตำบล, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากกว่า กลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับชั้นในการสอน

	ระดับชั้น ในการสอน	N	Mean	S.D	แปลผล
แรงจูงใจ ภายใน	ประถมศึกษา ๑-๓	๑๒	๓.๘๘	๐.๘๒	มาก
	ประถมศึกษา ๔-๖	๓๕	๔.๐๕	๐.๔๓	มาก
	มัธยมศึกษาต้น	๒๒	๔.๐๖	๐.๔๒	มาก
	มัธยมศึกษาปลาย	๑๕	๔.๒๐	๐.๔๓	มาก
	รวม	๕๒	๔.๐๖	๐.๔๕	มาก
แรงจูงใจ ภายนอก	ประถมศึกษา ๑-๓	๑๒	๓.๘๗	๐.๖๕	มาก
	ประถมศึกษา ๔-๖	๓๕	๓.๗๐	๐.๕๕	มาก
	มัธยมศึกษาต้น	๒๒	๓.๘๖	๐.๔๕	มาก
	มัธยมศึกษาปลาย	๑๕	๓.๕๓	๐.๔๖	มาก
	รวม	๕๒	๓.๘๑	๐.๕๔	มาก
แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	ประถมศึกษา ๑-๓	๑๒	๓.๕๓	๐.๖๔	มาก
	ประถมศึกษา ๔-๖	๓๕	๔.๑๒	๐.๕๘	มาก
	มัธยมศึกษาต้น	๒๒	๔.๒๕	๐.๔๑	มากที่สุด
	มัธยมศึกษาปลาย	๑๕	๔.๑๓	๐.๔๖	มาก
	รวม	๕๒	๔.๑๔	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๘ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

แรงจูงใจภายใน เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอน มัธยมศึกษาปลาย มีระดับแรงจูงใจภายในมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ รองลงมา คือ มัธยมศึกษาต้น ค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ น้อยที่สุดคือ ประถมศึกษา ๑-๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๘๘ ตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอน มัธยมศึกษาปลาย มีระดับแรงจูงใจภายนอกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ รองลงมา คือ ประถมศึกษา ๑-๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๘๗ น้อยที่สุดคือ ประถมศึกษา ๔-๖ ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐ ตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นในการสอน มัธยมศึกษาต้น มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ รองลงมา คือ มัธยมศึกษาปลาย ค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ น้อยที่สุดคือ ประถมศึกษา ๑-๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีจำแนกตามระดับชั้นในการสอน

ด้าน	แหล่งความ		df	MS	F	Sig.
	แปรปรวน	SS				
แรงจูงใจภายใน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๔	๓.๐๐	๐.๒๕	๑.๐๑	๐.๓๕
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๓๓	๘๘.๐๐	๐.๒๔		
	รวม	๒๒.๐๖	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจภายนอก	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๑	๓.๐๐	๐.๒๗	๐.๕๓	๐.๔๓
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๖๐	๘๘.๐๐	๐.๒๕		
	รวม	๒๖.๔๑	๙๑.๐๐			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๑	๓.๐๐	๐.๓๔	๑.๒๐	๐.๓๑
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๕๕	๘๘.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๒๕.๕๖	๙๑.๐๐			

* ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มระดับชั้นในการสอน ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี และศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางของพระสอนศีลธรรมผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ระหว่าง เดือนตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๘๒ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เครื่องมือทดสอบจากค่า T-Test และ F-Test และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

โดยผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านอายุ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุ มากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗๔ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๘ อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒๒ และต่ำกว่า ๒๑ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๖ ตามลำดับ

ด้านการศึกษาระดับสามัญสูงสุด พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับสามัญสูงสุด คือ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗๔ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๖ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๓ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๗ ตามลำดับ

ด้านวุฒิ การศึกษาทางธรรมสูงสุด พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด คือ นักธรรมชั้นเอก จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๐ นักธรรมชั้นโทจำนวน ๑๓ รูปคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๓ นักธรรมชั้นตรี จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม คือ ไม่มีเปรียญธรรม จำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๕๒ เปรียญธรรม ๑-๒ ประโยคจำนวน ๔ รูปคิดเป็นร้อยละ ๔.๓๕ เปรียญธรรม ๓ ประโยค จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๑ เปรียญธรรม ๔ ประโยค จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๑ เปรียญธรรม ๕ ประโยค จำนวน ๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕ ตามลำดับ

ด้านอายุพรรษา พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุพรรษา ๖ - ๑๐ พรรษา และ ๒๑ พรรษาขึ้นไปจำนวนเท่ากัน จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ พรรษา ๑๑ - ๑๕ จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๕ พรรษา ๑๖ - ๒๐ จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๐ และพรรษา ๑ - ๕ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ ตามลำดับ

ด้านตำแหน่งทางคณะสงฆ์พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ จำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๒๖ เป็นเจ้าอาวาส จำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗๔ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐ เป็นเลขานุการเจ้าคณะตำบลจำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๑ ตามลำดับ

ด้านระดับชั้นในการสอน พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓๕ ระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น จำนวน ๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๑ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๕ เป็นระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ ตามลำดับ

๕.๑.๒ สรุปการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

แรงจูงใจภายใน

ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ด้านความสามารถอย่างต่อเนื่อง ทางวัดที่ท่านอาศัยอยู่ ส่งเสริมให้ท่านได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง, ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้ส่งเสริมให้ท่านได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง, และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ เมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน ท่านได้เข้ารับการอบรมทุก ๆ ครั้ง

ด้านความมีอิสระในงาน

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้มอบหมายงานโดยที่ท่านสามารถตัดสินใจทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยอิสระ, หัวหน้าหมวดวิชาที่คุณดูแลท่าน เปิดโอกาสให้ท่านทำงานโดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านมีอย่างเต็มที่, ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีอิสระที่จะเลือกใช้เนื้อหาที่จะสอนในรายวิชาที่ท่านรับผิดชอบได้โดยอิสระ และท่านมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ได้ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน, และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ท่านสามารถทำงานสอนได้อย่างมีอิสระ โดยที่ไม่มีผู้ใดเข้ามาก้าวก่าย

ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับงานด้านการสอนได้อย่างเต็มที่ และเต็มกำลังความสามารถ ท่านสามารถจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงาน กับเวลาที่เป็นส่วนตัวได้อย่างลงตัวเหมาะสม, งานที่โรงเรียนที่ท่านสอน ไม่ได้ก้าวล่วงเวลาทำกิจวัตรของตัวท่าน, และข้อคำถาม ได้ค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ โรงเรียนที่ท่านสอนได้มอบภาระหน้าที่รับผิดชอบให้ท่าน ในปริมาณที่มากเกินไป

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

อยู่ในระดับมากที่สุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านทุ่มเททำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ, เมื่อท่านได้เริ่มต้นทำงาน หรือหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม ท่านมั่นใจว่า ท่านจะต้องทำงานประสบความสำเร็จ, ท่านพยายามปฏิบัติภาระงาน ที่ได้รับมอบหมายมาจนสำเร็จได้ตามกำหนดในระดับมาก ได้แก่ เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานที่มีความยาก ท่านจะพยายามจดจ่ออยู่กับการทำงานจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ

สรุปโดยภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความมีอิสระในงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว น้อยที่สุดตามลำดับ

แรงจูงใจภายนอก

ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ เมื่อนักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ไปเข้าค่ายอบรมคุณธรรม และศิลปวัฒนธรรม ท่านมีเป้าหมายให้นักเรียนชัดเจนในการเข้าร่วมอบรม ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู-อาจารย์ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และศิลปะวัฒนธรรม, ท่านมีสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ในการสอน หรืออบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หรือศิลปะวัฒนธรรม

ด้านการบำเพ็ญประโยชน์

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านได้เข้าร่วมจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนท่านมักจะเข้าไปเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำ, ท่านได้ออกไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมให้กับประชาชนในชุมชนของท่านตามโอกาส หรือวันสำคัญต่าง ๆ และท่านมักจะพานักเรียนในห้องที่ท่านสอน ออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านได้สอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมแก่วัยให้กับนักเรียนที่ท่านสอน, ท่านได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนได้เข้าร่วมเป็นประจำ, ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

ด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาในรายวิชาพระพุทธศาสนา, ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนได้จัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ

ด้านการยอมรับจากสังคม

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ท่านได้รับการยอมรับจากประชาชนในการปฏิบัติงานด้านการสอนของท่านเป็นอย่างดี, ท่านได้รับขวัญ และกำลังใจจากครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ท่านสอน, ท่านเจ้าอาวาสวัดที่ท่านพำนักอยู่ ชมท่านเมื่อท่านไปปฏิบัติงานสอน

สรุปโดยภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการยอมรับจากสังคม มากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน น้อยที่สุดตามลำดับ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ด้านความกระตือรือร้น

อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านรู้สึกมีความสุข เมื่อได้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มกำลังความสามารถ, ท่านเตรียมแผนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าห้องสอน, ท่านรู้สึกอึดอัด เมื่อได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ ที่ท่านไม่ถนัด หรือไม่ชอบ

ด้านความกล้าเผชิญปัญหา

อยู่ในระดับมาก ในระดับมากที่สุดได้แก่ ท่านเตรียมตัว และมีความพร้อมอยู่เสมอในการเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในขณะที่ปฏิบัติงานสอน, ท่านคิดว่า เมื่อตัดสินใจไปแล้วท่านจะต้องปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ, ในระดับมาก ได้แก่ ท่านตัดสินใจทำงานทันที เมื่อเห็นว่ามีโอกาสที่ท่านจะประสบความสำเร็จสูง

ด้านความมุ่งมั่นสำเร็จ

อยู่ในระดับมาก ในระดับมากที่สุดได้แก่ ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้าได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบ, เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะพยายามรีบปฏิบัติงานนั้นทันที, เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะลงมือปฏิบัติงานนั้นโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

สรุปโดยภาพรวม พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความมุ่งมั่นสำเร็จมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านความกล้าเผชิญปัญหา และด้านความกระตือรือร้น น้อยที่สุดตามลำดับ

๕.๑.๓ สรุปผลการวิเคราะห์ความแตกต่างแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่อระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

จำแนกตามอายุ พบว่า พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จำแนกตามวุฒิการศึกษาาระดับสามัญสูงสุด พบว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาาระดับสามัญสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มอายุพรรษาที่บวช ที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มอายุพรรษาที่บวช ที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

แรงงูใจภายใน พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายใน มากกว่า กลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มผู้ช่วยเจ้าอาวาส, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายในมากกว่ากลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

แรงงูใจภายนอก พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายนอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายนอกมากกว่ากลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายนอก มากกว่า กลุ่มเลขานุการเจ้าคณะตำบล, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงูใจภายนอก มากกว่า กลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกันระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่ กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่ากลุ่มเจ้าอาวาส, กลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากกว่า กลุ่มเลขานุการเจ้าคณะตำบล, และกลุ่มเจ้าคณะตำบลระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากกว่า กลุ่มไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์

จำแนกตามระดับชั้นในการสอน พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มระดับชั้นในการสอน ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ อภิปรายผล ข้อมูลทั่วไป

จากผลการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยภาพรวมทำให้ทราบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จบนักธรรมชั้นเอกและไม่มีเปรียญธรรม ส่วนใหญ่มีอายุพรรษา ๖ – ๑๐ พรรษา ไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ และส่วนใหญ่สอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

๕.๒.๒ อภิปรายผล ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจภายใน

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก พระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่ของตนเอง โดยเริ่มจากความรับผิดชอบต่อตนเอง และยังเป็นพระสงฆ์มีพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติสำหรับฝึกกาย วาจาของตน และลงมือปฏิบัติ ซึ่งแรงจูงใจภายในเป็นสภาวะที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา จึงทำให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีแรงจูงใจ ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมนัส ฐมฺมโรโต^๑ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน พบว่า หลักการประยุกต์ใช้แรงจูงใจจากพุทธวิธีสอน คือ สร้างแรงจูงใจเพื่อให้ทุกคนพึ่งตนเอง ได้ กระตุ้นให้ลงมือกระทำ

^๑ พระมนัส ฐมฺมโรโต, ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน, วิทยานิพนธ์, (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔, หน้าบทคัดย่อ

อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลเปลี่ยนแปลงในชีวิต ไม่เป็นผู้หลงหรือผู้เสพจนขาดสติ มีความเพียรอดทนที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ด้วยตัวของตัวเองจนเกิดผลประโยชน์กับตนเองและสังคมรอบข้าง

แรงจูงใจภายนอก

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายนอก ด้านการยอมรับจากสังคม มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ในครั้งตั้งแต่อดีต ศูนย์กลางของชุมชนคือวัด พระสงฆ์มีหน้าที่ในการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน จนมาถึงปัจจุบันดังที่ พระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของพระสงฆ์นั้น นอกจากจะเป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอนทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมแล้ว ยังเป็นผู้นำทางด้านจิตใจอันเป็นการเผยแผ่โดยทั่วไปแล้ว ภารกิจหลักพระสงฆ์จะต้องกระทำ คือ การจัดการศึกษาและให้บริการการศึกษาแก่ชาวบ้าน พระสงฆ์นอกจากจะต้องทำหน้าที่ของตนเองคือการศึกษาหาความรู้แล้ว ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่สอนผู้อื่นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเชษฐ์ เจริญสุข ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านก้อง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีระดับเจตคติต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผู้ปกครองมีระดับของเจตคติในระดับมากหรือมีเจตคติในด้านดีต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูพระเองในด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาตลอดถึงชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม^๒

พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ครูที่เลี้ยงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับมาก และ

^๒ สุรเชษฐ์ เจริญสุข, “การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านก้อง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ

งานวิจัยของ พระมหาวุฒิชัย เหล่าเลิศ พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้รับการยอมรับจากสังคม ในระดับมากที่สุด^๓

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความมุ่งสำเร็จ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมมีความต้องการหรือแรงผลักดันบางอย่าง ที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือต้องการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ และต้องการสิ่งย้อนกลับที่ได้ผลของงาน และเป็นลักษณะภายในที่สำคัญลักษณะหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความเพียรพยายามที่จะทำงานจนสำเร็จลง

๕.๑.๓ อภิปรายผลการวิเคราะห์ความแตกต่างแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่อระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

จำแนกตามอายุ พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๑ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผาสุก จินตนาวสาร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบแรงจูงใจการทำงานของราชการ ครูโรงเรียนชลกันยานุกูล พบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุ ตำแหน่ง รายได้ วุฒิ การศึกษาสูง อายุราชการมาก สถานภาพทางครอบครัวหย่าร้าง จะมีแรงจูงใจการทำงาน สูงกว่า ข้าราชการครู ที่มี อายุ ตำแหน่ง รายได้ วุฒิ การศึกษา อายุราชการ น้อยกว่าและสถานภาพทางครอบครัวโสดและสมรส^๔

^๓ พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ และคณะ, “การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัย (วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^๔ ผาสุก จินตนาวสาร, การเปรียบเทียบแรงจูงใจการทำงานของราชการ ครูโรงเรียนชลกันยานุกูล, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยคาดว่า ระดับแรงงูใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัด จันทบุรี มีแรงงูใจทั้ง ๓ ด้าน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจุดมุ่งหมายในการสอน นอกเหนือจากการให้ความรู้แก่นักเรียน ยังรวมไปถึงความปรารถนาที่ต้องการเห็นนักเรียนเป็นคนดี อีกทั้งการ สอนของครูพระ มิได้ทำการสอนเพื่อหวังปัจจัย หรือเพื่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่เป็น อริยทรัพย์ภายในมากกว่า จึงเป็นเหตุให้ พระสอนศีลธรรมกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด พบว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด ที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๒ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยคาดว่า การสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการสอนที่เน้นทางหลักธรรม พุทธประวัติและเบญจศีล เบญจธรรม เป็นส่วนมาก แต่ เป็นที่น่าสังเกตว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่ จบเพียงชั้นมัธยมปลาย ซึ่งนอกเหนือ การสอน ครูพระควรมีการเรียนเพิ่มเติมด้วยในระดับที่สูงขึ้นด้วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

จากงานวิจัยของ ชมพูนุช ศรีพงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์แรงงูใจในการทำงาน พบว่า แรงงูใจในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในการทำงาน หากมีแรงงูใจในทางบวกก็จะแสดง พฤติกรรมการทำงานออกมาในเชิงบวกในทางกลับกันหากขาดแรงงูใจในการทำงาน ก็จะแสดง พฤติกรรมการทำงานในเชิงลบ ดังนั้นทางคณะสงฆ์ฝ่ายปกครองควรสนับสนุนในการให้การศึกษา ในระดับปริญญาตรีหรือในระดับที่สูงกว่า เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ แนวทางในการพัฒนาพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนต่อไป

จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมและเปรียญธรรมสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด และเปรียญธรรมสูงสุดที่แตกต่างกันมีแรงงูใจภายใน แรงงูใจ ภายนอก และแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยคาดว่า ส่วนใหญ่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สอบได้นักธรรมชั้นเอก แต่ ไม่ได้เรียนต่อบาลี อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจว่า พระสอนศีลธรรมบางรูปยังสอบไม่ได้นักธรรม ชั้นเอก หรือเปรียญ ๓ ประโยคขึ้นไป จึงยังไม่มีคุณสมบัติที่ดีในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนถึงแม้ อาจจะมีความรู้ในทางธรรมอยู่บ้าง ซึ่งคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญ ครูพระ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ บุญหนา จิมาโนง และ ฤดี แสงเดือนฉายที่ ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิภาพการสอน ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕ มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมกับตัวแปรอิสระ พบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาแผนกธรรมต่างกัน มีวุฒิการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนศีลธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^๕

จำแนกตามอายุพรรษาที่บวช พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มอายุพรรษาที่บวช ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๕ เหตุที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้ ผู้วิจัยคาดว่า พระสอนศีลธรรมได้รับนิยัดเพื่อเป็นค่าพาหนะ เดือนละ ๒,๐๐๐ บาทเท่ากันทุกรูป ทำให้พระที่สอนมานานและมีความเชี่ยวชาญต่อการเรียนการสอนมากกว่า ขาดแรงกระตุ้นในการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ พงศ์สุพัต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า สวัสดิการและค่านายได้ มีผลต่อระดับแรงจูงใจในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ^๖

จำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๖ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มเจ้าคณะตำบลมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงจูงใจทั้ง ๓ ด้าน มากกว่าทุกกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมาจาก สมณศักดิ์ ที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการสอน อบรมนักเรียน และให้เป็นตัวอย่างผู้ได้ปกครองคือพระสงฆ์ในกลุ่มต่างๆ ในปัจจุบันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะสงฆ์ ซึ่งเมื่อสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงมอบหมายภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์แก่พระสาวกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่

^๕ บุญหนา จิมาโนง และ ฤดี แสงเดือนฉาย, “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”, รายงานการวิจัยเรื่อง, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑,) หน้า ๘.

^๖ โสภณ พงศ์สุพัต, “แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี” รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ๒๕๔๕, หน้า บทคัดย่อ.

ยกย่องตามฐานะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดอาทิตย์ อุดมเวที^๖ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต) : ศึกษา เฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒ (๒๕๔๗) ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ๑. ด้านการ ปกครอง ส่งเสริมให้คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการบริหาร พัฒนาบุคลากรคณะสงฆ์ให้มีความรู้ในด้าน ต่างๆ ส่งเสริมคนดีมีความสามารถได้ทำงาน สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ๒. ด้าน การศึกษา ส่งเสริมพัฒนาให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ด้านปริยัติธรรม เป็นผู้นำสังคมด้านการศึกษา ๓. ด้านการเผยแผ่ ส่งเสริมผลิตบุคลากรให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับ และทั้งนี้เพื่อ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อคณะสงฆ์ได้การปกครองตามลำดับต่อไป

จำแนกตามระดับชั้นในการสอน พบว่า พระสอนศีลธรรม กลุ่มระดับชั้นในการสอน ที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ ๗ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยคาดว่า บทบาทหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมิได้จำกัดอยู่ในกลุ่มระดับชั้นในการสอน แต่มีความมุ่งหวังที่จะเผยแผ่หลักคำสอน เพื่อ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม รู้จักบาป บุญ มีความกตัญญูกตเวที ต่อผู้มี พระคุณมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ พระสอนศีลธรรม กลุ่มระดับชั้นในการสอน ที่แตกต่างกันมี แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. สำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑) พระสอนศีลธรรม จังหวัดจันทบุรี มีความเป็นอิสระในงานที่ได้รับมอบหมายซึ่ง เป็น จุดแข็งที่ดีในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสอน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้ครูพระในการสอน อีกทั้ง ยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนให้เกิดความสนใจในวิชาเรียน

๒) แรงจูงใจภายนอกของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่าทุก ด้าน โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรม หรือ โครงการอบรมใน ลักษณะเป็นค่ายคุณธรรม จริยธรรม

^๖ พระครูปลัดอาทิตย์ อุดมเวที^๖ การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), ๒๕๔๗, หน้า บทคัดย่อ.

๓) สอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรีควรรหาแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อใช้ในการเพิ่มทักษะ ความสามารถในการสอน

๒. สำหรับคณะสงฆ์ปกครองของพระสอนศีลธรรม

๑) ควรมีการประชุมเพื่อรับทราบปัญหา และหาหนทางแก้ไข ทั้งในเรื่องของคุณสมบัติของพระสอนศีลธรรม ความรู้ และความสามารถ

๒) ส่งเสริมให้ครูพระที่ต้องการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ให้ได้รับความสะดวกตามความรู้ความสามารถในแต่ละท่าน

๓) จัดอบรมพัฒนาทักษะในการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน รวมถึงการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบ และการประเมินต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการวิจัยในครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หลังจากมีการพัฒนารูปแบบการสอนว่าแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๒) ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนจังหวัดจันทบุรีและเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี - ไทย :

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๖.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬา
ลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ :

กมลรัตน์ หลาสวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศรีเดชากรพิมพ์, ๒๕๒๗.

_____. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๘

กรมศิลปากร. จารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๗.

กฤตยา อาชวนิจกุล. การวัดทัศนคติทางประชากรและการวางแผนครอบครัว. เอกสารประกอบการ
บรรยายในเรื่องการศึกษาวิจัยทางประชากรและการวางแผนครอบครัว. สถาบันวิจัย
ประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๒๐.

กฤษณี มหาวิรุฬห์. ทัศนะในการดำเนินงานเบื้องต้นของประชาชนกรรมาหมู่บ้านตามโครงการ
การรณรงค์คุณภาพชีวิต และความจำเป็นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยนาท.
วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๒๕๓๑.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับปรับปรุงใหม่.
กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร. ๒๕๔๖.

จันทร์ ชุ่มเมืองปัก. แรงจูงใจและการจูงใจสร้างปาฏิหาริย์. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้ากรู๊ป.
๒๕๔๖.

ชัยวุฒิ เตชะวรรณศิริวรรณ. การวิจัยการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. วารสารเพื่อการศึกษา. ๑๒๕
กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๖.

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. จิตวิทยาการเรียนการสอน. ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา. คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๔.

ถวิล ชาราโกชน. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์. ๒๕๒๖.

_____ . จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์. ๒๕๓๒.

ธีระพร อูวรรณ โณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
๒๕๒๕.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก. ๒๕๔๓.

_____ . การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น. ๒๕๔๕.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ๒๕๕๐.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทักษะการวัดความเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช. ๒๕๒๐.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : สถาบัน
ราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๕๔๒.

พรชูลิ คุณานุกร. คุณลักษณะครูอาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษา. (อัคราเสนา)

พรรณราย ททรัพย์ประภา. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก.
๒๕๔๔.

_____ . พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๖.

_____ . พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๖.

_____ . พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๔๔.

_____ . พุทธวิธีในการสอน. ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๓.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรีน
ติ้งกรุ๊ปจำกัด. ๒๕๓๒.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๓๐.
- เริงชัย หมื่นชนะ. จิตวิทยาพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจักรลสนิทวงศ์ การพิมพ์ จำกัด. ๒๕๔๕.
- วิไลลักษณ์ สายเสน่ห์. การพัฒนาการสอน. ๒๕๔๘ (เอกสารอค์สำเนา)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ซีระฟิล์ม และไอทีเก็ซ. ๒๕๔๗.
- สนิท ศรีสำแดง. พระพุทธศาสนากับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๗.
- สุชา จันทรอม และ สุรางค์ จันทรอม. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: แพรพิทยา. ๒๕๒๔.
- สุมน อมรวิวัฒน์. การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช : นนทบุรี . ๒๕๔๒.
- แสง จันทรงาม. วิธีสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาการ. ๒๕๒๖.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. ๒๕๔๒.
- สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. ๒๕๕๐.
- อนิวัช แก้วจางง. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยทักษิณ. ๒๕๕๐.
- อารยา คูหา. แรงจูงใจและอารมณ์. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ๒๕๔๕.
- อารี เพชรพุด. สภาพการทำงานและองค์ประกอบด้านบุคคล. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๓๗.

๑.๒.๒ วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

- กำพล คงพันธ์. ความคิดเห็นของคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าในการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กฤษณ์ เสรีกิจจิต. ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี”. **ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ๒๕๕๑.
- ชาติชาย โทสิทธิ์ติ. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการจัดตั้งสถานกาลีโนขึ้นในเขตทุ่งกุลาร้องไห้. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๒๕.
- ฐนิตา ปัดธานี. “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์**ปริญญา**มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๒๕๔๖.
- ดวงเดือน พันธุนาวัน. บทบาทของจิตวิทยาต่อการสร้างจิตลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเกษตรกร. **วารสารสังคมและมนุษยศาสตร์**. ๑๐ มกราคม-กุมภาพันธ์. ๒๕๒๓.
- นิตยา แก้วสอน. แรงจูงใจภายในและพฤติกรรมควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ ๒. วิทยานิพนธ์**ปริญญา**พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๔๘.
- นริศ รัตโน. ความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด. **ภาคินพนธ์ปริญญา**มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ๒๕๔๔.
- บุญหนา จิมาณี และ ฤดี แสงเดือนฉาย. “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”. **รายงานการวิจัยเรื่อง**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๑.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๕๔๒.
- ผาสุก จินตนาวาร. การเปรียบเทียบแรงจูงใจการทำงานของราชการ ครูโรงเรียนชลกันยานุกูล. **วิทยานิพนธ์** ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๔๕.
- เพชร มีกลาง. สภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๓) ของครูผู้สอนระดับมัธยมปลาย เขตการศึกษา ๕. **วิทยานิพนธ์** ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสกลนคร. ๒๕๔๐.

- พระครูปลัดอาทิตย์ อุตฺตเวที การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** พระพุทธศาสนา. ๒๕๔๗.
- พระมนัส ฐมฺมโรโต. ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน. **วิทยานิพนธ์. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔.
- พระมหาชานินทร์ ติวีโร (อินทวิ). “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๕.
- พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ และคณะ. “การศึกษาความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๕”. รายงานการวิจัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๒.
- พระมหาปัญญา แถ่นปิว. “ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๕๑.
- พระมหาวุฒิชัย เหล่าเลิศ. “ผลของคุณภาพชีวิตการทำงาน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๕๐.
- พระมหาสมชาย ฐมฺมวโร. “การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการในโรงเรียนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๒.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รอกทางออก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์. ๒๕๒๕.
- พระศรีวิสุทธิโมลี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). “พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต” ใน ประชุมทางวิชาการเรื่อง พระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย.

- พระศิริชัย ปภัสสรโร. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรี
นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :**
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๓.
- ขงยุทธ พิรพงศ์พิพัฒน์. “ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร”.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
๒๕๓๘.
- ลัดดาวัลย์ บุญพานิช. ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน โครงการยกระดับพื้นฐานสำหรับ
กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นภาคกลาง. **ปริญญาโท. กศ.ม.. มหาวิทยาลัยศรี**
นครินทร์วิโรฒประสามมิตร. ๒๕๕๐.
- วิจิตร ศรีสอาน. การพัฒนาการเรียนการสอน. รายงานการสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการ
สอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒประสามมิตร. ๓-๖ มิถุนายน ๒๕๑๕.
- วิสาขา เทียนลม. รายงานการวิจัย. เรื่องการศึกษาแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กองพัฒนานักศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต. ๒๕๕๑.
- วีระเทพ จันทร์สุวรรณ. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกลุ่มโรงเรียนบ้านเนิน-เสื่อหึ่ง อำเภอเชียงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุจิตา อยู่คงศักดิ์. “แรงจูงใจ ค่านิยม ความเชื่อ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างศรัทธาต่อ
วัดดุมงคลจตุคามรามเทพ”. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐.
- สุรเชษฐ์ เจริญสุข. “การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านก้อง จังหวัดลำพูน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษา**
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๕.
- สุรีย์ สาธารณะ. “ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อสถานศึกษาขึ้น
พื้นฐานในจังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :**
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ๒๕๕๘.
- สุวรรณี ทับทิมอ่อน. แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทบางปะกงวิุด
จำกัด. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๔๘.

สาวิตรี ศรีสุข. “การสร้างสื่อเพื่อการศึกษาพัฒนาการ : คู่มือการศึกษาธรรมชาติในป่าดิบเขา”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๓๗.

โสภณ พงศ์สุพัฒน์. “แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี” รายงาน
การวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ. ๒๕๔๕.

อรพินท์ ชูชม. อัจฉรา สุขารมณี และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี. การพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายใน
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ. ๒๕๔๒

อรทิพย์ สีละพัฒน์. ความคิดเห็นของครูปกครองนักเรียนประจำต่องานสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน
: ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนประจำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ปริญญาโทมหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๓๕.

2. ภาษาอังกฤษ

Best. J.W. **Research in education.** ๓rd ed. Englewood cliffs. New Jersey: Prentice Hall. Ltd.
๑๙๗๗.

Feidman. M.P. **Psychology in the industrial environment.** (London: Butter worth and co.. ltd.
๑๙๗๑.

Harace. B. English and AVC. C. English. A comprehensive dictionary of Psychological and
Psychoanalytical Term. New York: Princeton. ๑๙๖๗.

Oskamp. S. **Attitude and Opinion.** New Jersey: Prentice-Hall. Inc. ๑๙๗๗.

Remmer. H.H. **Introduction to Opinion and Attitude.** New-York : Harper and Brothers
Publisher. ๑๙๕๔.

Webster’s New World Dictionary of the American Language. Cleveland and new York: The
World Publishing Company. ๑๙๕๑.

Westen. Drew. **Psychology: Brain. Behavior & Culture.** Third Edition. John Wiley & Sons ๒๐๐๒.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบ การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี
๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๕ หน้า แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklists) และ/หรือเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนด

ส่วนที่ ๒ ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรม ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ

พระมหานพพร อาภาธโร

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

๑. อายุ ต่ำกว่า ๒๑ ปี อายุ ๒๑ - ๓๐ ปี
 อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เกินกว่า ๔๐ ปี

๒. วุฒิการศึกษาระดับสามัญสูงสุด

- ม. ๓ ม. ๖
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

๒. วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงสุด

- นักรธรรมตรี นักรธรรมโท
 นักรธรรมเอก

เปรียญธรรมประโยค

๓. อายุพรรษาที่ท่านบวช

- ๑ - ๕ พรรษา ๖ - ๑๐ ปี
 ๑๑ - ๑๕ ปี ๑๖ - ๒๐ ปี
 ๒๑ ปี พรรษาขึ้นไป

๔. ตำแหน่งทางคณะสงฆ์

- เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล
 รองเจ้าอาวาส เลขานุการตำบล
 ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕. ปัจจุบันสอนในระดับชั้น

- ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖
 มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๔ -

ตอนที่ ๒ ระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรม

คำชี้แจง ข้อคำถามแสดงระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของพระสอนศีลธรรม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน

- ๕ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับมาก
- ๓ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อคำถามระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจภายใน						
การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน						
๑	ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้ส่งเสริมให้ท่านได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
๒	เมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน ท่านได้เข้ารับการอบรมทุก ๆ ครั้ง					
๓	ทางวัดที่ท่านอาศัยอยู่ ส่งเสริมให้ท่านได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง					
๔	ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ด้านความสามารถอย่างต่อเนื่อง					
๕	ท่านสามารถจะนำความรู้ ที่ได้รับจากการอบรมมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจภายใน						
ความมีอิสระในงาน						
๑	ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ได้มอบหมายงาน โดยที่ท่านสามารถตัดสินใจทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยอิสระ					
๒	หัวหน้าหมวดวิชาที่ดูแลท่าน เปิดโอกาสให้ท่านทำงาน โดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านมีอย่างเต็มที่					
๓	ท่านมีอิสระที่จะเลือกใช้เนื้อหาที่จะสอนในรายวิชาที่ท่านรับผิดชอบได้โดยอิสระ					
๔	ท่านมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ได้ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม					
๕	ท่านสามารถทำงานสอนได้อย่างมีอิสระ โดยที่ไม่มีผู้ใดเข้ามาก้าวก่าย					
ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว						
๑	ท่านมีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับงานด้านการสอนได้อย่างเต็มที่ และเต็มกำลังความสามารถ					
๒	ท่านมีเวลาในการพักผ่อน และมีเวลาปฏิบัติศาสนกิจ รวมถึงธุระส่วนตัว					
๓	งานที่โรงเรียนที่ท่านสอน ไม่ได้ก้าวล่วงเวลาทำกิจวัตรของตัวท่าน					
๔	โรงเรียนที่ท่านสอนได้มอบภาระหน้าที่รับผิดชอบให้ท่าน ในปริมาณที่มากเกินไป					
๕	ท่านสามารถจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงาน กับเวลาที่เป็นส่วนตัวได้อย่างลงตัวเหมาะสม					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจภายใน						
ความรับผิดชอบต่อตนเอง						
๑	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านทุ่มเททำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ					
๒	ท่านจะพยายามทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากเพียงใดก็ตามแต่					
๓	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานที่มีความยาก ท่านจะพยายามจดจ่ออยู่กับการทำงานจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ					
๔	ท่านพยายามปฏิบัติภาระงาน ที่ได้รับมอบหมายมาจนสำเร็จได้ตามกำหนด					
๕	เมื่อท่านได้เริ่มต้นทำงาน หรือหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม ท่านมั่นใจว่า ท่านจะต้องทำงานประสบความสำเร็จ					
แรงจูงใจภายนอก						
การจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม						
๑	เมื่อนักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ ไปเข้าค่ายอบรมคุณธรรม และศิลปวัฒนธรรม ท่านมีเป้าหมายให้นักเรียนชัดเจนในการเข้าร่วมอบรม					
๒	เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ท่านได้เตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอ ก่อนที่ท่านจะไปเทศน์หรือบรรยายธรรมอยู่เสมอ					
๓	ท่านมีสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ในการสอน หรืออบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หรือศิลปะวัฒนธรรม					
๔	ท่านมีโอกาสนในการไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำ					
๕	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู-อาจารย์ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และศิลปะวัฒนธรรม					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจภายนอก						
การบำเพ็ญประโยชน์						
๑	ท่านได้เข้าร่วมจัดค่ายคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน					
๒	ท่านมักจะเข้าไปเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำ					
๓	ท่านได้ออกไปเทศน์ หรือบรรยายธรรมให้กับประชาชนในชุมชนของท่านตามโอกาส หรือวันสำคัญต่าง ๆ					
๔	ท่านมักจะพานักเรียนในห้องที่ท่านสอน ออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน					
๕	ท่านได้มอบทุนการศึกษาให้นักเรียน ในโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่เป็นประจำทุกปี					
เผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม						
๑	ท่านได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนในโรงเรียนที่ท่านสอนได้เข้าร่วมเป็นประจำ					
๒	ท่านได้สอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะแก่วัยให้กับนักเรียนที่ท่านสอน					
๓	ท่านได้จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน ครู – อาจารย์ รวมถึงประชาชนในชุมชนได้ศึกษา					
๔	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม					
๕	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจภายนอก						
การมีส่วนร่วมในโรงเรียน						
๑	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่าง และจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน					
๒	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะเรื่อง การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน					
๓	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาในรายวิชาพระพุทธศาสนา					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ได้มาตรฐานการศึกษา					
๕	ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนได้จัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ					
การยอมรับจากสังคม						
๑	ผู้บริหาร โรงเรียนที่ท่านทำการสอนอยู่ ยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากท่าน					
๒	ท่านเจ้าอาวาสวัดที่ท่านพำนักอยู่ ชมท่านเมื่อท่านไปปฏิบัติงานสอน					
๓	ท่านได้รับขวัญ และกำลังใจจากครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ท่านสอน					
๔	ท่านได้รับการยอมรับจากประชาชนในการปฏิบัติงานด้านการสอนของท่านเป็นอย่างดี					
๕	ท่านได้รับการยอมรับจากคณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ท่านสอน เสมือนหนึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์						
ความกระตือรือร้น						
๑	ท่านเตรียมแผนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าห้องสอน					
๒	ท่านรู้สึกมีความสุข เมื่อได้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มกำลังความสามารถ					
๓	ท่านรู้สึกอึดอัด เมื่อได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ ที่ท่านไม่ถนัดหรือไม่ชอบ					
๔	ท่านคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ					
๕	หลังจากที่ท่านได้ปฏิบัติงานแล้ว ท่านมักจะติดตามผลงานของท่านอยู่เสมอ					
ความกล้าเผชิญปัญหา						
๑	ท่านพร้อมที่จะทำงานที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อให้การทำงานสามารถเดินหน้าต่อไปได้					
๒	ท่านพร้อมอยู่เสมอในการปฏิบัติงานที่มีความยาก เพื่อถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของท่าน					
๓	ท่านตัดสินใจทำงานทันที เมื่อเห็นว่ามีโอกาสที่ท่านจะประสบความสำเร็จสูง					
๔	ท่านเตรียมตัว และมีความพร้อมอยู่เสมอในการเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในขณะที่ปฏิบัติงานสอน					
๕	ท่านคิดว่า เมื่อตัดสินใจไปแล้วท่านจะต้องปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์						
ความมุ่งมั่นสำเร็จ						
๑	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะพยายามรีบปฏิบัติงานนั้นทันที					
๒	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะปฏิบัติงานนั้นด้วยความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เพื่อให้งานนั้นสัมฤทธิ์ผล					
๓	เมื่อท่านได้รับมอบหมายงาน ท่านจะลงมือปฏิบัติงานนั้นโดยไม่ ผัดวันประกันพรุ่ง					
๔	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้าได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบ					
๕	ท่านจะนำผลงานที่ได้ลงมือปฏิบัติไปแล้ว กลับมาประเมินเพื่อแก้ไข ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น					

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

เพื่อคณะผู้จัดทำจะได้นำไปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๕ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. ขวาล ศิริวัฒน์

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อาภาชโร นามสกุล ชนะพลรหัสนิมิตต์ ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑ นิลิตปริญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญอุป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๕ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน พระมหาสมบุรณ์ สุขุมโม

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อภาชโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ นุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๕ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์เกษม แสงนนท์

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อภาชโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๕๑

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๕๕, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รศ. พิเศษ ดร. อำนวย เดชชัยศรี

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อาภาชโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๕๑

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๕๕, ๐๘-๑๕๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร. ศุภิพร เสวตพงษ์

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อากาศโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 จังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์
 จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ นุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศษ ๖๑๐๓.๓/๑๓๔

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๕๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อภาชโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๒๑๗

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทร. / ๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระเทพจันทมุนี เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย พระมหานพพร ฉายา อาภาธโร นามสกุล ชนะผล รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๑
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนันทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น ต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: พระมหานพพร อาภาธโร (ชนะผล)
เกิด	: ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๘
สถานที่เกิด	: ๑๑๕ ถนนเทศบาลสาย ๔ ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
การศึกษา	: พ.ศ. ๒๕๕๓ สำเร็จการศึกษาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	: ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๘ ณ วัดใหม่ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
หน้าที่	: เลขานุการรองเจ้าคณะภาค ๑
สังกัด	: วัดหงส์รัตนาราม ราชวรวิหาร แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
ปีที่เข้าศึกษา	: ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๓
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: พุทธศักราช ๒๕๕๔
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดหงส์รัตนาราม ราชวรวิหาร แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ๐๘-๑๗๗๔-๐๘๕๓ noppon2508@hotmail.com